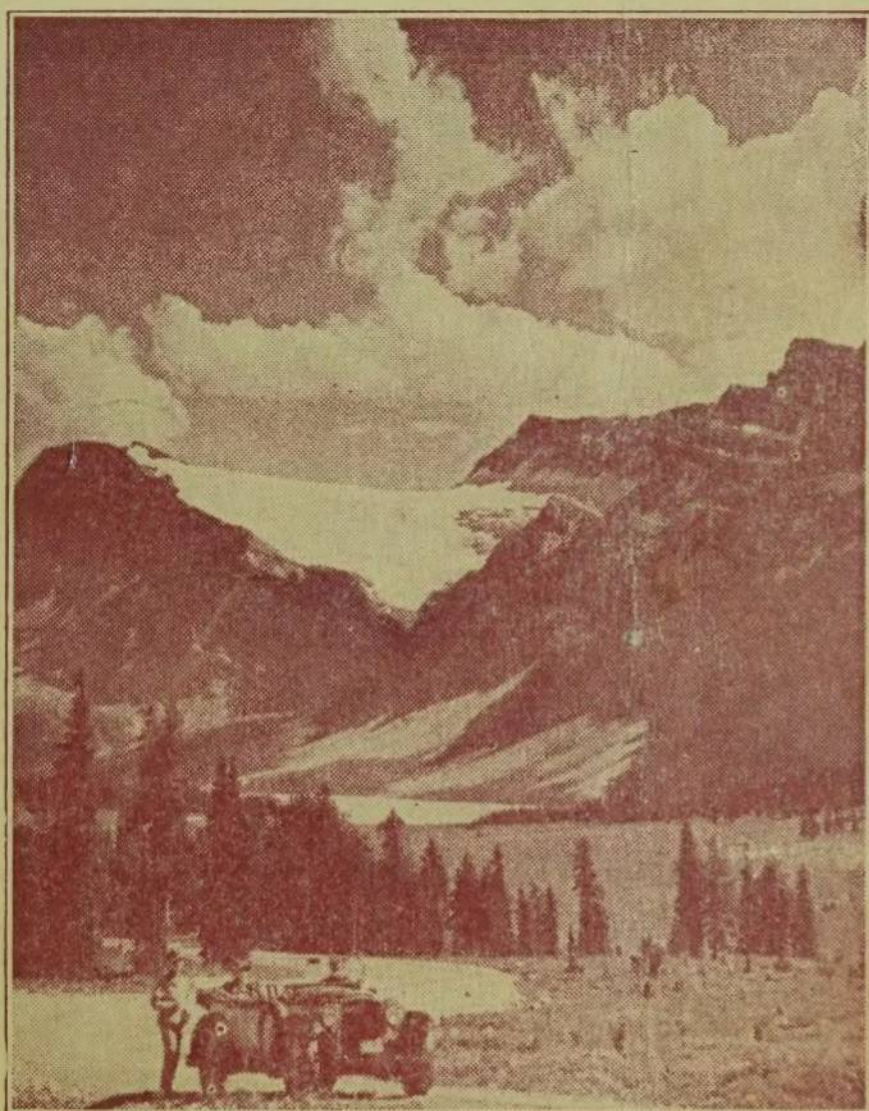

КАЛЄНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ”

На Рік 1944

КАЛЕНДАР

„УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ”

НА РІК ПЕРЕСТУПНИЙ

1944

РІЧНИК XXVII

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В КАНАДІ
ВІННІПЕГ, МАН.

**Printed and Published by the Ukrainian Publishing Company of Canada, Limited,
210 - 214 Dufferin Ave., Winnipeg, Manitoba.**

Printed in Canada

Рік 1944

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Рахуба часу.

Рід 1944 є 6657 роком юліянського навороту, а 7452—7453 візантійської ери.

Він є 1944-им роком від народин Христа, 5704-им роком від початку світа (згідно з жидівським численням) і 1362 роком магометанської ери.

Затьмінь сонця в 1944 році буде двоє, але в Канаді не будуть видні.

КАЛЕНДАРНІ СПРАВИ.

Рік 1944 є роком переступним.

Мясниць від Різдва до Мясного пущення 6 тижнів і 3 дні.

Мясне пущення 20 лютого (7 церковного).

Сирне пущення 27 лютого (14 церковного).

Благовіщення в п'ятницю 7 квітня (25 березня церк.).

Великдень 16 квітня (3 церк.).

Вознесення 25 травня (12 церк.).

Зелені Св'ята 4 червня (22 травня церковного).

Неділя Всіх Святих 11 червня (29 травня церк.).

Петра і Павла в середу 12 липня (29 церковного).

ПОСТИ.

1. На Святий Вечір Різдва (Навечеріє Різдва).

2. На Святий Вечір Йордану (Навечеріє Богоявлення).

3. Великий Піст — від понеділка по Неділі Сиропустній до Великої Суботи перед Великоднем.

4. Петрівка завсідги від понеділка по Неділі Всіх Святих (1-й по Зелених Св'ятах) до передодня (навечерія) св'ята Петра і Павла (від 12 червня до 11 липня).

5. Спасівка завсідги від 14 (1 цер.) серпня до 27 (14 цер.) серпня отже до передодня Успення Пресвятої Богородиці.

6. В день пам'яті Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня (29 серп. церк.).

7. В день св'ята Воздвиження Чесного Хреста 27 (14 цер.) вересня.

8. Пилипівка, завсідги від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Сирний тиждень до неділі Сиропустної з набілом.

Щиро релігійні люде вибирають собі для посту окремі дні — чи для подяки Богу, чи просьби, чи покаяння.

ЗАГАЛЬНИЦІ.

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.

2. Від неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Св'ят до Неділі Всіх Святих.

**ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І
ЗАБАВ З МУЗИКОЮ.**

1. Всі середи і п'ятниці крім загальниць.
2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.
3. Від понеділка по Неділі Мясостуїї до Неділі Томиної.

пустий до Неділі Томиної.

4. В Петрівку.

5. В Спасівку.

6. В день пам'яті Усічення Голови Івана Хрестителя.

7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ЛАТИНСЬКІ СВЯТА В 1944 РОЦІ.

Новий Рік в суботу, 1 січня.
Трох Королів 6 січня.
Запустна 20 лютого.
Попелець 23 лютого.
Благовіщення 25 березня в суботу.
Неділя Пальмова 2 квітня.
Великдень 9 квітня.
Вознесення 18 травня.
Зелені Свята 28 травня.
Божого тіла 8 червня.

Латинський Великдень

Петра і Павла в четвер 29 червня.
Преображення в неділю 6 серпня.
Успення Пр. Богор. в вівт. 15 серп.
Різдво Богор. в п'ятницю 8 вересня.
Всіх Святих в середу 1 листопада.
Воведення Богор. в вівт. 21 лист.
Перша неділя Адвенту 3 грудня.
Непорочне зачаття в п'ят. 8 грудня.
Різдво Ісуса Христа в понеділок 25 грудня.

тиждень перед Українським.

УРЯДОВІ СВЯТА КАНАДИ.

День Нового Року.
Великодні П'ятниця.
Домініон Дей 1-го липня.
Лейбор Дей — День Праці 4-го вересня).
День Подяки, оголошують.
День Різдва Христового.

Свят тих не треба розуміти в строго релігійнім значінню. Це свята державні, отже державні інституції, банки і школи спиняють тоді свою діяльність.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ.

Рядові Голоси — „Голос” в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових груп, є 8, і береться їх по черзі одної неділі один Голос, другої другий і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою оден за другим, вони зуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починаєсь завсїгди від 2-ої Неділі по зелених Святах і так голоси йдуть, повторюючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренніми Євангеліями вони йдуть аж до п'ятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послїдних неділей перед Рїздвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділі зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г), яке Утреннє Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена пам'яті Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсїгди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскреснє Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також зуться Рядовими Утренніми, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсїгди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святих, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утреннє Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренніми Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє о-

крема Утреннє Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи береться Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІЙШІ ПОТРЕБИ.

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11; Ефес. 5: 20—33.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30; Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39; 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44; Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення Мат. 7: 7—11; Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цвїтну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4; Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї) 1) Ісаїї 35: 1—10; 2) Ісаїї 55: 1—13; 3) Ісаїї 12: 3—6.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ.

Богородиці — Филип. 2: 5—11.

Ангелам — Жид. 2: 2—10.

Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.

Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.

Святителям — Жид. 13: 17—21.

Преподобним — Галат 5: 22—6: 2.

Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.

Ісповідникам — Ефес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї).

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР.

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28 — 19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ.

В понеділок — Ів. 5: 17—24: Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середа — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15: 20—28.

П'ятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-слов'янською мовою, перші п'ять книг звуться: 1. **Битіє**, 2. **Ісход**, 3. **Левит**, 4. **Числа**, 5. **Второзаконіє**. А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванні Парамеї будемо звати ті книги Книгами Мойсеевими.

Старослов'янський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царств**, а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в укр. тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цього послідного ми також будемо держатись в зазначуванні.

Ще кілька уваг щодо скорочень:

1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс — Ісаїя, Єр. — Єремія, Ез — Езекиїл, Прип — Приповістки Соломона, Ек — Еклезіяст і др. подібно.

Отже хто уважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15

Михайла — 1) Іс. Навина 5: 13—15; 2) Суд 6: 2—7, 11—24. 3) Іс 14: 7—20.

Воведення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11. 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік. Вас. — 1) 1М 17: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс 35: 1—10. 2) Іс 55: 1—13. 3) Іс 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітєння — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс 6: 1—13. 3) Іс 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірні) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. — На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — Іс 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілїї — 1) Цар 17: 1—16. 2) 1 Цар 18: 1—21. 3) 1 Цар 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоїл 2: 23—32 (до: „спасеться”). 3) Ез 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт) 1: 3—9. 2) 1 Пос. ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Пос. ап. Петра 2: 11—24 (до: „правдою жили”).

Цвїт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф 3: 14—19. 3) Зах 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс 2: 2—3 (до: „стежками Його”). 2) Іс 62: 10—63: 1—9. 3) Зах 14 1 (до: „Господень”) —4 (до: „на схід сонця”), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ.

що приходять при означуванні **Голосів, Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.**

Гол., або Г. — Голос.

Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.

Літ. — Літургія, або Литургія, отже Служба Божа.

Ап. — Апостол.

Діян., або Ді — Діяння Апостолів.

Жид. — Жидів, Рим. — Римлян, 1 Кор. — Перше до Коринтян, 2 Кор. — Друге до Коринтян, Гал. — Галат і т. п.

Євагелисти: Мат. або Мт — Матей; Мар., або Мр — Марко; Лу — Лука; Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелій:

Мт 2: 1—12 значить: Матей 2-га Голова, а в ній читаєсь від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увагу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-ої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

СІЧЕНЬ -- JANUARY

1944

— має 31 днів —

1944

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Зв'яз.	Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
--------	-----------	-----------	------------

1	С	19	Грудень. 1943. Преп. Ілії та Ігнатія Печ., мч. Евтихія.
Нед. Св. ОО. Гол. 4. УЄ 7. Літ: Жид: 11: 9-10, 17-23, 32-40: Єван. Матея 1: 1-25			
2	Н	20	Нед. св. Отців (29). Свщм. Ігнатія Богонос., Філогенія.
3	П	21	Муч. Юліянії Никомид., смерть Петра митр. Київ.
4	В	22	Вмч. Анастасії, Теодотії, Евода, Хризогона, мч. Зоїла.
5	С	23	10 муч. в Криті; Павла еп. Неокес.; Теоктиста Новг.
6	Ч	24	Святий Вечір (Нав. Різдва). Муч. Євгенії, Василиси
7	П	25	РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА
8	С	26	СОБОР ПРЕСВ. ВОГОРОДИЦІ; Свмч. Евтимія сард.
Стефана. Нед. по Різдві Гол. 5. УЄ 8. Діян: 6: 8-15; 7: 1-5, 47-59: Мт. 21: 33-42			
9	Н	27	Стефана первмч. — Неділя по Різдві. Преп. Теодора
10	П	28	Св. 20,000 мучеників в Никомидії спалених; мч. Петра
11	В	29	14,000 дітей уб. Іродом; преп. Івана печ., прп. Маркела.
12	С	30	Мч. Анисії діви, преп. Теодора Царг., муч. Зотика.
13	Ч	31	Преп. Меланії Рим.; преп. Геласія (Закін. свята Р. Хр.)
14	П	1	Січень 1943. УКР. НОВИЙ РІК. Василя Великого.
15	С	2	Преп. Сильвестра Печер., свмч. Теогена, Теодотії.
Нед. перед Йорданом. Гол. 6. УЄ 9. Літ. Ап: 2 Тим: 4: 5-8, Єван. Марка 1: 1-8			
16	Н	3	Неділя перед Богоявленням. Прор. Малахії, мч. Гордія
17	П	4	Собор 70-ти Апостолів: Якова, Марка, Луки і других
18	В	5	Святий Вечір перед Йорданом. Піст.
19	С	6	ЙОРДАН (БОГОЯВЛЕННЯ ГОСПОДНЄ)
20	Ч	7	Собор Івана Хрестителя; мч. Атанасія Аталійського.
21	П	8	Преп. Григорія Печерського, преп. Георгія, Домніки.
22	С	9	Мч. Полієвкта і Неарха; Петра еп. Севастійського.
Нед. по Йордані. Гол. 7. УЄ 10 Літ. Ап. Ефес. 4: 7-13. Єван. Матея 4: 12-17			
23	Н	10	Неділя по Богоявленню. Григорія еп. Ніського.
24	П	11	Преп. Теодосія Вел. преп. Теодосія Антіохійського.
25	В	12	Сави археп. Серб., муч. Татіяни, преп. Евпраксії.
26	С	13	Мч. Ермила і Стратоника; Якова еп. Нізівійського
27	Ч	14	Св. Отців вбитих в Синаї й Раїфі; преп. Стефана
28	П	15	Преп. Павла Тивейського, преп. Івана Кушника.
29	С	16	Поклонення Кайданам ап. Петра; Леоніли і внуків її
Нед. 32 по Зел. Святах. Гол. 8. УЄ 11. Літ: 1 Тим: 4: 9-15, Єван. Луки 19: 1-10			
30	Н	17	Нед. 32 по Зел. Святах. Преп. Антонія Вел., Архила ісп.
31	П	18	Св. Атаназія і Кирила архиеп. Алекс., преп. Маркіяна.
Різдво: УЄ Мт. 1: 18-25. Літ. Гал. 4: 4-7. Єв. Мт. 2: 1-12. Соб. Пр. Бог.: УЄ Мт. 2: 1-12. Літ. Жид. 2: 11-18. Мат. 2: 13-23.			
Нов.Рік. УЄ Ів. 10: 9-16. Літ. Кол. 2: 8-12 і Жид. 7: 26—8: 2. Єв. Лу. 2: 20-21, 40-52.			
і Лу. 6: 17-23. Йордан: УЄ Мр. 1: 9-11. Літ. Тита 2: 11-14 і 3: 4-7. Єв. Мат. 3: 13-17.			
Івана Хрестителя: Літ. 2 Тимотея 2: 1-10. Єван. Івана 1: 29-34.			

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ СІЧЕНЬ.

Від 1 до 3—Сильні вітри над західним побережжям спричинять багато шкоди.

4—7—Ясно і зимніше на заході. Заметілі над Великими Озерами.

8—11—Загально гарно з окружними опадами снігу.

12—15—Сильні заметілі і багато снігу коло Великих Озер.

16—19—Сильні вітри і сніговії посуваються на схід.

20—23—Зимно і сильні вітри в степових провінціях.

24—27—Загально гарно в більшості округах краю.

28—31—Теплі вітри принесуть вищу температуру.

Предсказання погоди в цім календарі не є всюди певне, але залежне від льокальних змін.

ЛЮТЕНЬ - FEBRUARY

1944

— має 29 днів —

1944

1	В	19	Січень. Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія печерських
2	С	20	† Преп. Евфимія Вел., муч. Інни, Пімми й Рімми, Васа
3	Ч	21	Преп. Максима іспов., муч. Анастасія, Неофіта, Євгенія,
4	П	22	Препмч. Анастасія Печер., ап. Тимотея, муч. Мануїла.
5	С	23	Свмч. Климента еп. Анкирського, муч. Агафангела

Нед. Митаря і Фарнсея. Гол. 1. УЄ 1. Літ. 2 Тимот. 3:10-15. Єван. Луки 18: 10-14

6	Н	24	Нед. Митаря і Фарнсея. Преп. Ксенії, муч. Вавили.
7	П	25	† Григорія Богослова арх. Царгор. м-ці Филіцати
8	В	26	Преп. Ксенофонта і Марії і їх синів, Аркадія, Івана.
9	С	27	† Перенес. мощів Івана Золотоустого, муч. Димитрія
10	Ч	28	Преп. Ефрема Печ. Мит. переясл., Ефрема Сиріна.
11	П	29	Перенес. мощей Ігнатія Богоносця, Лаврентія печер.
12	С	30	ТРОХ СВЯТИХ: Василія Вел., Григорія Бог. і Івана Зол.

Нед. Блудного Сина. Голос 2. УЄ 2. Літ. 1 Кор. 6: 12-20. Єван. Луки 15: 11-32

13	Н	31	Нед. Блуд. Сина. Никити еп. Новгородського, Кира
14	П	1	Лютій. Муч. Трифона, м-ці Перпетуї, муч. Сатира
15	В	2	СТРПЕННЯ ГОСПОДНЕ. Муч. Йордана, Гавриїла.
16	С	3	Симеона Богоприймця і Анни пророчиці, Власія.
17	Ч	4	Преп. Ісидора Пелусіота, Николая іспов., Георгія Вол.
18	П	5	Теодосія Угл. арх. Чернігівського, муч. Агафії.
19	С	6	Вукола еп. Смирн., муч. Доротеї, Христини, Калісти

Нед. Мясопустна. Гол. 3. УЄ 3. Літ. 1 Кор. 8: 8-13 і 9: 1-2. Єван. Мат. 25: 21-46

20	Н	7	Нед. Мясопустна. Партенія еп. Ламп. 1003 муч. в Ник.
21	П	8	Влчмч. Теодора Стратилата, прор. Захарії, Сави арх.
22	В	9	Преп. Панкратія затворника печер., муч. Никифора
23	С	10	Преп. Прохора Печер., Свщм. Харлампія, Порфирія
24	Ч	11	Муч. Власія еп. Севаст., муч. Георгія серб., Всеволода
25	П	12	Мелетія еп. Антіох., Антонія патр. Царг., преп. Євгенія
26	С	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія арх. Алекс.

Нед. Сироп. Гол. 4. УЄ 4. Літ. Рим. 13: 11-14 і 14: 1-4. Єван. Мат. 6: 14-21

27	Н	14	Нед. Сиропустна. Рівноап. Кирила учителя словян
28	П	15	Початок Вел. Посту. Преп. Пафнутія Печерського
29	В	16	Муч. Памфила, Валентія, Павла, Селевка, Теодула

Трох Святих: УЄ Івана 10: 1-16. Літ. Ап. Жид. 13: 17-21. Єван. Матея 5: 14-19.
Стріплення Господнє: Утр. Луки 2: 25-32. Літ. Жид. 7: 7-17. Єван. Луки 2: 22-40.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ ЛЮТИЙ.

1—3—Загально гарно, але зимно в більшості околиць.

4—7—Наглі бурі нароблять дещо шкоди.

8—11—Значно позимніє в більшості округах.

12—15—Сильні заметілі в західних провінціях посуваються на схід.

16—19—На початку гарно, опісля позимніє при кінці тижня.

20—23—Зимно, але гарно коло Великих Озер і в Ст. Лоренс долині.

24—27—Протинаюче зимно коло Великих Озер і в долині Ст. Лоренс.

28—29—Гарно однак зимно, часті перепади снігу в степових провінціях.

БЕРЕЗЕНЬ -- MARCH

1944

— має 31 днів —

1944

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Звич. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
--------------------	--------------	---------------

1	С	17	Лютий. Преп. Теодора мовч. Печер., влмч. Теодора
2	Ч	18	Агапита еп. Синад., Льва еп. Рим., Флавіяна патр. Царг.
3	П	19	Ап. Архипа, Филимона, Апфії, преп. Досифея, Равула.
4	С	20	Льва еп., преп. Агатона чудотв. печер., муч. Садока

1 Нед. Посту. Голос 5. УЄ 5. Літ. Жидів 11: 24-26, 32-40 і 12: 1-2. Єв: Ів: 1: 43-51

5	Н	21	Нед. 1 Посту. Преп. Тимотея, Евстафія арх. Антіох.
6	П	22	Муч. Маврикія, Федора, Пилита, преп. Атанаса іспов.
7	В	23	Свщмч. Полікарпа, преп. Івана, Антіоха, Мойсея
8	С	24	† Перше і друге знайдення голови Івана Хрестителя.
9	Ч	25	Тарасія археп. Царгород., свщмч. Регіна єпископа.
10	П	26	Преп. Порфирія еп. Газького, муч. Севастіяна, Івана
11	С	27	Преп. Тита Печер., Прокопія Декаполіта, муч. Геласія.

2 Нед. Посту. Гол. 6. УЄ 6. 10. Літ. Жид. 1: 10-14 і 2:1-3. Єван. Марка 2: 1-12

12	Н	28	Нед. 2 Вел. Посту. Преп. Василія, Марини і Кира.
13	П	29	Касіяна преподобного
14	В	1	Березень. Препдмч. Евдокії, муч. Нестора і Тривімія
15	С	2	Преп. Теодори мовч. печер., влмч. Теодора Тирона
16	Ч	3	Свмч. Евтропія, Клеоника і Василиска, пр. Піями д.
17	П	4	Преп. Герасима Вологд., мч. Павла і сестри Юліянії
18	С	5	Муч. Конона, преп. Марка пост., муч. Івана, Евлогія.

3 Нед. Посту. Гол. 7. УЄ 7. Літ. Жид. 4: 14-16 і 5: 1-6, Єв. Марка 8: 34-38 і 9: 1

19	Н	6	Нед. 3 Вел. Посту. — Хрестопоклонна. 42 муч. амор.
20	П	7	Свщмч. Херсонеських: еп. Василія, Ефрема, Євгенія
21	В	8	Преп. Теофілакта ісповідника, свщмч. Теодорита
22	С	9	† 40 муч. Севастійських: Акакія, Александра, Домни.
23	Ч	10	Муч. Кондрата, Кипріяна, Діонизія, Павла, Никифора
24	П	11	Софронія патр. Єрус., муч. Піонія, Евфимія арх. Новг.
25	С	12	Теофана іспов., Григорія Двоєслова, Симеона Богос.

4 Нед. В. Посту. Голос 8. УЄ 8. Літ. Ап. Жид. 6: 13-20. Єван. Марка 9: 17-31

26	Н	13	Нед. 4 Вел. Посту. Никифора патр. Царгородського.
27	П	14	Ростислава кн. Київ., Преп. Теогноста митр. Київ.
28	В	15	Муч. Агапія, Пуплія, Тимолая, Ромила, муч. Никандра
29	С	16	Поклони вечером. Серапіона арх. Новг., муч. Трохима
30	Ч	17	† Преп. Алексія чол. Божого, муч. Марина, Павла
31	П	18	Кирила арх. Єрусалим., муч. Трофима і Евкратія,

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ БЕРЕЗЕНЬ.

1—3—Випогодиться і загально по-тепліє трохи.

4—7—Гарно до 7-го коли сильні вітри принесуть погану погоду.

8—11—Бурі нароблять шкоди ко-ло Великих Озер. Сніг в Скалистих горах.

12—15—Проясниться, але зимно коло Озер і в долині Ст. Лоренс.

16—19—Сильні вітри і неприємли-ва погода.

20—23—Вітри коло Великих Озер і на захід від них.

24—27—Холодніше, але більше приємна погода.

28—31—Грано і повільно піднося-чися температура до п'ятниці, коли не-певна погода розвинеться на заході.

КВІТЕНЬ -- APRIL

1944

— має 30 днів —

1944

1 | С | 19 | **Березень.** Муч. Хризанфа і його нареч. Дарії, Іларії

5 Нед. В. Посту. Гол. 1. УЄ 9. Літ. Жид. 9: 11-14. Єван. Марка 10: 32-45

2	Н	20	Нед. 5 Вел. Посту. Отців Івана, Сергія, Патрикія. Івана Лівствичника, Якова іспов., св. Кирила еп. Катан. Свщм. Василя пресв. Анкирського, м-ці Дросиди Преп. Никона Печер., свщмч. Никона еп. і 200 учен. Преп. Артемона еп. Селев., преп. Якова ісповідника. БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ Собор Арх. Гавриїла, преп. Василя Нового, Малха
3	П	21	
4	В	22	
5	С	23	
6	Ч	24	
7	П	25	
8	С	26	

Нед. Цвітна. Голос 2. УЄ Мат. 21: 1-11, 15-17. Літ. Филип, 4: 4-9. Єв: Ів, 12: 1-18

9	Н	27	Нед. Цвітна. Матрони Солунської, преп. Івана Проз. Преп. Евстратія пост. Печер., Іларіона ісповідника Преп. Марка еп. Аретусійського, муч. Кирила діакона Преп. Івана Лівств., муч. Захарії, преп. Зосима еп. Сар. Вел. Четвер. — Страсти. Преп. Іпатія цілителя Печер. Квітень. Велика Пятниця — Винос Плащениці Велика Субота. Преп. Тита, муч. Амфіміяна, Едесія
10	П	28	
11	В	29	
12	С	30	
13	Ч	31	
14	П	1	
15	С	2	

Велик. Діян. 1: 1-8. Єв. Ів. 1: 1-17: **Світ, Понед,** Діян. 1: 12-17 і 21-26, Ів, 1: 18-28

16	Н	3	ВЕЛИКДЕНЬ — ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ Світлий Понеділок. Йосифа Многоболізного Печер. Світлий Вівторок. Муч. Агатопода і Теодула, Методія уч. Словян, преп. Григорія і Платоніди Сир. Муч. Руфіна й Акилини та 200 з ними, преп. Серапіона Преп. Ніфонта еп. Новгород., муч. Павсиліпа, Івана Муч. Евпсихія, прпмч. Вадима архман., муч. Авдіеса
17	П	4	
18	В	5	
19	С	6	
20	Ч	7	
21	П	8	
22	С	9	

Нед. Томина: Гол. 1. УЄ Мт 28: 16-20. Літ. Діян. 5: 12-20. Єв. Івана 20: 19-31.

23	Н	10	Нед. Томина — Проводи. Муч. Терентія, Максима Свщм. Антипи еп. Пергамського, преп. Пармуфія Василія ісповідника Парійського, преп. Атанасії ігум. Свщмч. Артемона пресв. Лаодикійського, м-ці Томаїди Мартина ісповідника, муч.: Івана, Антонія, Евстафія Кн. Мстислава Київ., муч. Анастасії і Василиси, Сухія. Муч. Каліди, Ніки, Нунехії, Харієси, Теодори, Галини.
24	П	11	
25	В	12	
26	С	13	
27	Ч	14	
28	П	15	
29	С	16	

Нед. Мирон. Г. 2. УЄ Мр. 16: 9-20. Літ. Діян. 6: 1-7. Єв. Мр. 15: 43-47 і 16: 1-8.

30 | Н | 17 | **Нед. Мироносиць.** Свщмч. Симеона еп. Перського

Світлий Вівторок' Діян. 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35.

Благовіщення. УЄ Луки 1: 39-49, 56. Літ. Жид. 2: 11-18. Єван. Луки 1: 24-38

З а п и с к и :

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ КВІТЕНЬ.

1—3—Бурі в багатьох околицях. Повени нароблять багато шкоди.

4—7—Небезпечні вітри на Великих Озерах і на сході.

8—11—Низша температура і чистий небозвід.

12—15—Загально гарно і дещо теплійше.

16—19—Вітри і несприятлива температура стоплять багато снігу.

20—23—Бурно і хмарно, потім сонічні дні і холодні ночі.

24—27—Тепло продовжується; на 27 дощі.

28—30—Весняна погода в більшості околиць з дощами на західнім побережжю.

ТРАВЕНЬ -- МАЙ

1944

— має 31 днів —

1944

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Знач. Кал. н.с.	Дні тижня	Церк. Кал.
--------------------	--------------	---------------

1	П	18	Квітень. Преп. Івана, ісп. Косми еп. Халк. й Авксентія.
2	В	19	Преп. Івана Ветхопещерника, преп. Трифона патр.
3	С	20	Муч. Гавриїла отрока, преп. Теодора, Анастасія ігум.
4	Ч	21	Свщмч. Теодора і матері його Филиппі, муч. Діоскора.
5	П	22	Преп. Теодора Сикеота, Віталія чтеця, Натанайла.
6	С	23	† Великом. Георгія (Юрія) Побідоносця , муч. Лазаря.

Нед. Розсл. Гол. 3. УЄ Луки 24: 1-12. Літ. Діян. 9: 32-42. Єван. Івана 5: 1-15

7	Н	24	Нед. Розслабленого. Преп. Сави печ., муч. Стратилата.
8	П	25	Ап. Марка, Македонія патр. Царг., преп. Сильвестра.
9	В	26	Свщмч. Василія еп. Амасійського. св. Глафіри діви
10	С	27	Преп. Стефана еп. Волод. Вол., Симеона свояка Госп.
11	Ч	28	Кирила еп. Туров., ап. Ясона і Сосипатра, муч. Мамія.
12	П	29	9 муч в Кизиці: Теогніда, Рута, Антипатра, Теостиха.
13	С	30	† Ап. Якова Завед., Никити Новгород., муч. Максима.

Нед. Самар. Гол. 4. УЄ Ів. 20: 1-10. Літ. Діян. 11: 19-26 і 29-30. Єв. Ів. 4: 5-42.

14	Н	1	Травень. Нед. Самарянки. Свщмч. Макарія митр. Київ.
15	П	2	Перен. мощей Бориса і Гліба, Атанасія патр. Алекс.
16	В	3	Смерть преп. Теодозія ігумена Печер., муч. Тимотея
17	С	4	Пелагії діви, свщмч. Сильмана, Еразма, Никифора іг.
18	Ч	5	Влкмч. Ірини, муч. Неофіта, Гая і Гаяна, преп. Міхея.
19	П	6	Преп. Йова чудотв. Почаївського, муч. Варвари.
20	С	7	З'явлення Чесного Хреста в Єрусалимі, муч. Акакія.

Нед. Сліпор. Гол. 5. УЄ Ів. 20: 11-18. Літ. Діян. 16: 16-34. Єв. Івана 9: 1-38.

21	Н	8	Нед. Сліпородженого. † Ап. Івана Богослова, Арсенія
22	П	9	† Перенесення мощів св. Николая чудотв., прор. Ісаїї
23	В	10	Ап. Симона Зилота, преп. Ісидори, блаж. Таїсії
24	С	11	Рівноап. Кирила і Methodія, преп. Софронія Печер.
25	Ч	12	ВОЗНЕСЕННЯ ГОСПОДНЕ. Елифанія еп. Кипру
26	П	13	Муч. Гликерії діви, муч. Лаодикія, Георгія ісповід.
27	С	14	Никити затв. Печ., муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона.

Св. ОО. Гол. 6. УЄ Ів. 21: 1-14. Літ. Діян. 20: 16-18 і 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.

28	Н	15	Нед. св. Отців 1-го Всел. Собору 325 р. Пахомія Вел.
29	П	16	Преп. Теодора освяченого, муч. Віта, Модеста, Петра.
30	В	17	Ап. Андроника з 70-ти і помічниці його Юнії, Стефана
31	С	18	Муч. дів: Александри, Текуси, Фаїни, Клавдії, Юлії.

Юрія: Утр. Єван. Луки 12: 2-12 Літ. Діян. 12: 1-11. Єван. Івана 15: 17—16: 2.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ ТРАВЕНЬ.

1—3—Період бур принесе вітри та дощі.

4—7—Погода поправляється, температура упадає.

8—11—Холодно але загально гарно. Мраки коло ріки Ст. Лоренс і на східнім побережю.

12—15—Виясниться і потепліє. Бурливо в західних провінціях.

16—19—Сильні вітри і висша температура на землі і на воді.

20—23—Громовиці коло Великих Озер і в долині Оттава.

24—27—Гарно в більшості округів. Громовиці з легкими дощами.

28—31—Неустійнено з дощем коло Великих Озер.

ЧЕРВЕНЬ -- JUNE

1944

— має 30 днів —

1944

1	Ч	19	Травень. Свщмч. Патрикия еп. і Акакія, Менандра.
2	П	20	Муч. Талалей, Александра, Астерія воїнів, преп. Івана.
3	С	21	Рівноап. царя Константина і Єлени, прпмуч. Пахомія

Зелені Свята: Гол. 7 УЄ Ів 20: 19-23. Лт. Діян. 2: 1-11. Єв. Ів. 7: 37-52 і 8: 12.

4	Н	22	ЗЕЛЕНІ СВЯТА — ТРОЙЦЯ. Муч. Василиска, Маркела
5	П	23	ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА. Препмч. Михайла чорноризця
6	В	24	Преп. Симеона дивногорця, преп. Никити стовпника.
7	С	25	† 3-те знайдення голови Івана Хрест. мч. Келестина.
8	Ч	26	Ап. Карпа й Алфея з 70-ти, муч. Аверкія і Єлени.
9	П	27	Свщмч. Терапонта Сард., муч. Теодори діви і Дидима.
10	С	28	Преп. Никити іспов. еп. Халкид,, муч. Єликоніди.

Н. В. Св. Г. 8. УЄ 1. Лт. Жд. 11: 33-40 і 12: 1-2. Єв. Мт. 10: 32-33, 37-38 і 19: 27-30.

11	Н	29	Нед. Всіх Святих. Препмч. Теодосії діви, Александра.
12	П	30	Початок Петрівки. Преп. Ісаакія Далмат, муч. Наталії.
13	В	31	Ап. Ерма з 70-ти, муч. Ермея воїна, муч. Маґа волхва
14	С	1	Червень. Муч. Юстина філософа, преп. Агапита печ.
15	Ч	2	Влмч. Івана Сучавського. Никифора патр. Царгород.
16	П	3	Муч. Лукіяна й отроків: Клавдія, Іпатія, Павла.
17	С	4	Митрофана патр. Царг., Марти і Марії сестер Лазаря.

Нед. 2. Гол. 1. УЄ 2. Літ. Рим. 2: 10-16. Єв. Мат. 4: 18-23.

18	Н	5	Нед. 2 по Зел. Св. Блаж. Константина митр. Київського
19	П	6	Преп. Висаріона Єгип., преп. Іларіона ігум. Далмат.
20	В	7	Муч. Теодота Анкирського, муч. Киріякії, Калерії.
21	С	8	Ефрема патр. Антіох., Теодора еп., муч. Теофана.
22	Ч	9	Кирила арх. Александр., муч. Теклі, Марти і Марії.
23	П	10	Преп. Силуана схимонаха Печер., Івана митр. Тобол.
24	С	11	† Ап. Вартоломея і Варнави з 70-ти, муч. Теопемпта.

Нед. 3. Гол. 2. УЄ 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Єван. Матея 6: 22-33.

25	Н	12	Нед. 3 по Зел. Св. Преп. Онуфрія Вел., Петра Атон.
26	П	13	Муч. Аликини, преп. Анни і сина її Івана, муч. Діодора.
27	В	14	Смерть кн. Мстислава, прор. Єлисея, Методія патр.
28	С	15	Прор. Амоса, муч. Віта, Модеста, преп. Крискентії.
29	Ч	16	Преп. Тихона Луховського, муч. Тигрія пресвітера.
30	П	17	Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла, преп. Йосифа пуст.

Вознесення: Утр. Єван. Марка 16: 9-20. Лт. Діян. 1: 1-12. Єван. Луки 24: 36-53

Понед. Зел. Свят: Літ. Ап. Ефесян 5: 9-19. Єван. Матея 18: 10-20

Івана Сучавського: УЄ. Ів. 20: 1-10. Лт. 2 Петра 3: 1-18. Єв. Ів. 19: 25-27 і 21: 24-25.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ ЧЕРВЕНЬ.

1—3—Гарно та холодно в околицях Великих Озер; дощики в надморських провінціях.

4—7—Часті дощеві бурі коло Великих Озер.

8—11—Тепліше і гарніше; дощики в західних провінціях.

12—15—Слотливо на Великих О-

зерах. Бурі коло долішного Ст. Лорес.

16—19—Бурі на східнім побережжі небезпечні для менших лодок.

20—23—Виясниться і потепліє.

24—27—Небо захмариться. Бурі на долішних Великих Озерах.

28—30—Гарна погода майже всюди; бурі на Атлантику.

ЛИПЕНЬ -- JULY

1944

— має 31 днів —

1944

Кал. Кал. н.с. Звич.	Дні тижня	Церк.
----------------------------	--------------	-------

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

1 | С | 18 | **Червень.** Преп. Леонтія канон. Печер., муч. Етерія.

Нед. 4. Гол. 3. УЄ 4. Літ. Рим. 6: 18-23. Єв. Мат. 8: 5-13.

2	Н	19	Нед. 4 по Зел. Св. † Ап. Юри брата Госп., преп. Паісія
3	П	20	Пам'ять угодників землі Волинської, свщмч. Методія.
4	В	21	Муч. Юліяна Тарсійського, преп. Юлія пресвитера
5	С	22	Свщм. Евсевія, муч. Галактіона, муч. Юліанії.
6	Ч	23	Муч. Агрипини діви, муч. Евстахія, Гая, Урвана.
7	П	24	РІЗДВО ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ. Муч. Киріяка.
8	С	25	Препмч. Февронії, Леоніди, Лівії й Евтропії.

Нед. 5. Гол. 4. УЄ 5. Літ. Рим. 10: 1-10. Єв. Мат. 8: 28-34 і 9: 1.

9	Н	26	Нед. 5 по Зел. Св. Преп. Давида Солун. й Амфіона.
10	П	27	Преп. Самсона странноприймця, блаж. Мартина.
11	В	28	Преп. Сергія і Гермогена, преп. Івана Дамаскина
12	С	29	Св. ПЕТРА і ПАВЛА АПОСТОЛІВ.
13	Ч	30	† Собор 12-ти Апостолів. Муч. Михаїла, Мелітона.
14	П	1	Липень. Косми і Даміяна безсріб., преп. Льва Пуст.
15	С	2	Положення чесної ризи П. Діви Марії у Влахерні.

Нед. 6. Гол. 5. УЄ 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Єв. Матея 9: 1-8.

16	Н	3	Нед. 6 по Зел. Св. Муч. Якинта, марка, преп. Анатолія
17	П	4	Андрея арх. Критського, муч. Теодота і Теодотії.
18	В	5	† Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада, муч. Анни
19	С	6	Преп. Сисоя схим. Печер., муч. Лукії, мч. Ісавра діяк.
20	Ч	7	Преп. Томи Малейна й Акакія Синай., муч. Киріякії.
21	П	8	Влкмч. Прокопія, св. Теодосії, муч. Авди, св. Антіоха.
22	С	9	Свщм. Панкратія еп., Теодора еп., муч. Андрея і Прова.

Нед. 7. Голос 6. УЄ 7. Літ. Римлян 15: 1-7. Єван. Матея 9: 27-35

23	Н	10	Нед. 7 по Зел. Св. † Преп. Антонія Печерського чуд.
24	П	11	Смерть укр. кн. Ольги, муч. Евфимії, преп. Никодима.
25	В	12	Муч. Прокла й Іларія, преп. Михаїла, св. Вероніки
26	С	13	Собор арх. Гавриїла, преп. Стефана, Саваїта.
27	Ч	14	Ап. Акили з 70-ти і друж. його Прискили, муч. Юста.
28	П	15	† Володимира Великого князя України, рівноапост.
29	С	16	Свщмч. Атиногена, муч. Юлії діви, муч. Павла й сестер.

Нед. 8. Гол. 7. УЄ 8. Літ. 1 Кор. 1: 10-18. Єв. Матея 14: 14-22.

30	Н	17	Нед. 8 по Зел. Св. Великмч. Марини, преп. Леоніда
31	П	18	Івана і Памви затвор. Печер., муч. Еміліяна, Якинта.

Різд. Івана Хр.: УЄ Лу 1: 18-25. Літ. Рим. 13: 12—14: 4. Єв. Лу 1: 1-25, 57-68, 76-80
Петра і Павла: УЄ Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33 і 12: 1-9. Єв. Мат. 16: 13-19
Володимира Вел. УЄ Іван 10: 9-16. Літ. Гал. 1: 11-19. Єв. Івана 10: 1-9.

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ ЛИПЕНЬ.

1—3—Гарно до 3, коли льокальні громовиці можуть прийти.

4—7—Розкинені громовиці і багато тепліше на сході.

8—11—Місцеві бурі в околицях Великих Озер. Легкі дощі в західних провінціях.

12—15—Погода прояснюється і горячіє.

16—19—Пекуча погода в західних провінціях, а на сході ще горячіше.

20—23—Загально бурі і великі дощі.

24—27—Справа поліпшується в половині тижня і стає горячіше.

28—31—Наглі бурі в багато округах. Горячо і сухо в західних провінціях.

СЕРПЕНЬ — AUGUST

1944

— має 31 днів —

1944

1	В	19	Липень. Преп. Макрини, сестри Василия Вел. преп. Дія
2	С	20	† Ілїї пророка. Зн. мощ. Атанасія ігум. Берестейського.
3	Ч	21	Преп. Онуфрія Мовчаль. й Онисима Печерських.
4	П	22	Рівноап. Марії Магдалини, препмч. Маркели, Корнилія.
5	С	23	Муч. Трохима, Теофіла і 13-ти з ними, Аполінарія.

Нед. 9. Гол. 8. Утр. Єван. 9. Літ. 1 Кор. 3: 9-17. Єван. Матея 14: 22-34.

6	Н	24	Нед. 9 по Зел. Св. † муч. Бориса і Гліба, преп. Полік.
7	П	25	† Успення правед. Анни, св. Олімпіяди діякониси.
8	В	26	Преп. Мойсея чудотв. Печер., свящмч. Ермолая
9	С	27	Пантелеймона влкмч. преп. Наума, Анфіси ігумені.
10	Ч	29	Ап. з 70-ти: Прохора, Никанора, Тимона й Пармена.
11	П	29	Муч. Калиника Киликійського, муч. Серафими діви.
12	С	30	Ап. з 70-ти: Сили і Силуана, Крискента, Епенета.

Нед. 10. Голос 1. УЄ 10. Літ. Ап. I Коринтян 4: 9-16. Єван. Матея 17'14-23

13	Н	31	Нед. 10 по Зел. Св. Прав. Евдокима Капад., муч. Уліти
14	П	1	Серпень. Початок Спасівки. †Зн. Ч. Хр. Хрещ. України
15	В	2	Перенес. мощів первом. Стефана, блаж. Василия
16	С	3	Преп. Ісаакія, Далмата, Фавста, преп. Косми отшел.
17	Ч	4	Сім молод. в Єфесі сплячих: Максиміліяна, Івана і др.
18	П	5	Муч. Євсигнія, Кантидія, Кантидіяна, правед. Нонни.
19	С	6	ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСП.—СПАС. Теоктиста еп. Черн.

Нед. 11 Го. 2. УЄ 11. Літ. 1 Кор. 9: 2-12. Єван. Матея 18: 23-35.

20	Н	7	Нед. 11 по Зел. Св. Преп. Пімена пост. печ., мч. Марина
21	П	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
22	В	9	† Ап. Матея, муч. Юліяна, Маркіяна, Івана, Фотія
23	С	10	Муч. архид. Лаврентія, Сикста епис., муч. Романа.
24	Ч	11	Прпмч. Василия і Теодора Печер., муч. Евпла, Неофіта.
25	П	12	Муч. Фотія, Памфила й Капитона, Александра епи.
26	С	13	Тихона еп. Вороніжського, муч. Конкордії, св. Ірини.

Нед. 12. Гол. 3. Утр. Єван. 1, Літ. 1 Корин. 15: 1-11. Єван. Матея 19: 16-26.

27	Н	14	Нед. 12 по Зел. Св. Перенес. мощів Теодосія Печер.
28	П	15	УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Преп. Харитона.
29	В	16	† Нерукотв. Образ Ісуса Христа, муч. Діомида
30	С	17	Преп. Аліпія іконоп. Печер., муч. Мирона, Филипа.
31	Ч	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Івана і Георгія патр.

Ілїї: УЄ Луки 11: 47-54. Літ. Ап. Якома 5: 10-20. Єван. Луки 4: 22-30.

Преображення: УЄ Луки 9: 28-36. Літ. 2 Петра 1: 10-19. Єван. Матея 17' 1-9

Успен. Пр. Бог.: УЄ Лу 1: 39-49, 56. Літ. Фил. 2: 5-11, Єван. Лу 10: 38-42, 11: 27-28

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ

1—3—Гарно і гарячо. Посуха грозить засівам на ф̄рмах.

4—7—Льокальні бурі принесуть легкі дощі.

8—11—Тепла, гарна погода на вакації. Леокальні громовиці.

12—15—Вітри звільнять від горяча. Дещо леокальних бур коло Великих Озер.

НА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ.

16—19—Вітер і бурі на Великих Озерах.

20—23—Облаки прочищуються і температура підноситься.

24—27—Гарно але гарячо, поконане леокальними громовицями і дощем.

28—31—Гарна погода, але гаряча. Часті дощі з громами.

ВЕРЕСЕНЬ - SEPTEMBER

1944

— має 30 днів —

1944

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Зв'яз. Кал. н.о.	Дні тижня	Церк. Кал.
---------------------	--------------	---------------

1	П	19	Серпень. Муч. Андрея Стратилата і 2593 з ним.
2	С	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра пресв., Мемнона сотника.

Нед. 13. Гол. 4. Утр. Єван. 2. Літ. 1 Корин. 16: 13-24. Єван. Матея 21: 33-42.

3	Н	21	Нед. 13 по Зел. Св. Преп. Аврамія, ап. Тадея з 70-ти.
4	П	22	Муч. Агатоника і з ним Зотика, Теопрепія, Акиндина.
5	В	23	Свщмч. Іриней еп. Ліонського, Калиника патр. царг.
6	С	24	Перенес. мощів Петра митр. Київ., свщмч. Евтихія.
7	Ч	25	Ап. Тита з 70-ти, ісповід. Вариса й Євлогія епп. Едеси.
8	П	26	Муч. Адріяна і Наталії, преп. Тифоя, муч. Сисанія.
9	С	27	Преп. Пімена пост. Печер., Пімена Вел., Осії ісповід.

Нед. 14. Гол. 5. Утр. Єван. 3. Літ. Ап. 2 Корин. 1: 21—2: 4. Єван. Матея 22: 1-14.

10	Н	28	Нед. 14 по Зел. Св. Знайд. мощів Йова Поч., преп. Сави
11	П	29	† Усіков. Голови Івана Хрестителя, муч. Анастасія.
12	В	30	Александра, Івана і Павла патр. Царг., преп. Врієна
13	С	31	† Пол. Пояса Богород. Івана митр. Київ., Генадія.
14	Ч	1	Вересень. Початок Церков. Року. † Симеона стовп.
15	П	2	Муч. Маманта, Івана пост. патр. Царг., муч. Теодота.
16	С	3	Свщмч. Антима еп. Никомид. і з ним Теофіла, Петра.

Нед. 15. Гол. 6. Утр. Єван. 4. Літ. 2 Корин. 4: 6-15. Єван. Матея 22: 35-46.

17	Н	4	Нед. 15 по Зел. Св. Муч. Вавили еп. Ант. прор. Мойсея
18	П	5	Правед. Захарія і Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія.
19	В	6	Чудо Архистр. Михаїла в Хонах. преп. Архипа, Давида
20	С	7	Предпр. Рожд. Богородиці, муч. Макарія Канівського.
21	Ч	8	РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Муч. Руфа і Руфіяна.
22	П	9	Богоот. Якима й Анни, муч. Северіяна, Харитона.
23	С	10	Муч. Минодори, Митродори й Нимфодори, ап. Лукія.

Нед. 16. Гол. 7. Утр. Єван. 5. Літ. 2 Корин. 6: 1-10. Єван. Матея 25: 14-30.

24	Н	11	Нед. 16 по Зел. Св. Прп. Теодори Алек. муч. Серапіона
25	П	12	Свщмч. Автонома еп., преп. Атанасія, муч. Юліяна.
26	В	13	Предпраз. Воздв. Ч. Хр. Свщм. Корнілія Сотника
27	С	14	ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА ГОСПОД.
28	Ч	15	Велкмч. Никити, преп. Филотея, муч. Порфирія,
29	П	16	Велкмч. Евфимії, Кипріяна митр. Київ., преп. Доротей.
30	С	17	Муч. Віри, Надії і Любови і матери їх Софії, Агатоклії.

Різдво Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Фил. 2: 5-11. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Воздв.: УЄ Ів. 12: 28-36. Літ. 1 Кор. 1: 18-24. Єв. Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ ВЕРЕСЕНЬ.

1—3—Розкинені дощі і холодніше коло Великих Озер і на сході.

4—7—Сподіваний гарячий день на „Лейбор дей”.

8—11—Розкинені дощі і бурі в околицях Великих Озер.

12—15—Бурі над Озерами і на сході.

16—19—Холодніше в західних провінціях посувається на схід.

20—23—Бурі приженуть дощі в багато околиць.

24—27—Гарно і ясно до 27, тоді вітри і бурі.

28—30—Бурно в більшості околиць. Дощі коло Великих Озер.

ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER

1944

— має 31 днів —

1944

Нед. 17. Гол. 8. Утр. Єван. 6. Літ. 2 Корин. 6: 16-18 і 7: 1. Єван. Мат. 15: 21-28.

1	Н	18	Нед. 17 по Зел. Св. Преп. Евменія еп., муч. Кастора
2	П	19	Муч. Трохима, Саватія і Доримедонта, муч. Зосима.
3	В	20	Велкмч. Евстафія Плакиди з ним Теопістії, Агапія
4	С	21	Ап. Кондрата з 70, преп. Даниїла, муч. Іпатія еп. Ефес.
5	Ч	22	Преп. Отців в печерах Антонія в Київі, прор. Йони.
6	П	23	Зачаття св. Івана Хрест., муч. Андрея, Івана, Петра.
7	С	24	Первом. Теклі, правед. Корпія, Никандра, Аврамія.

Нед. 18. Голос 1. УЄ 7. Літ. Ап. 2 Коринтян 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11

8	Н	25	Нед. 18 по Зел. Св. Преп. Евфросинії, муч. Пафнутія
9	П	26	†Івана Богослова, муч. Хири, прав. Гедеона судді.
10	В	27	Муч. Калістрата і 49 воїнів з ним, преп. Саватія
11	С	28	† Преп. Харитона ісп., мч. Марка, Александра, Алфея.
12	Ч	29	Преп. Киріяка одшельника, Теофана Милостивого.
13	П	30	Михайла І-го митр. Київ., свщмч. Григорія, муч. Марії.
14	С	1	Жовтень. ПОКРОВ ПРЕСВ. БОГОР. Препмч. Михайла.

Нед. 19. Гол. 2. УЄ 8. Літ. 2 Кор. 11: 31-32 і 12: 1-9. Єван. Луки 6: 31-36.

15	Н	2	Нед. 19 по Зел. Св. Андрея Христа ради юродивого
16	П	3	Преп. Діонісія затвор. Печерського, свщмч. Діонісія.
17	В	4	Свщмч. Еротей, Володимира Новг., преп. Еладія печ.
18	С	5	Муч. Харитини, преп. Даміяна Печер., святит. Петра.
19	Ч	6	Ап. Томи з 70-ти, муч. Еротиїди діви, муч. Макарія.
20	П	7	Муч. Сергія і Вакха, преп. Сергія слух. Печерського.
21	С	8	Преп. Пелагії, св. Таїсії, преп. Трифона, св. Пелагії.

Нед. 20. Гол. 3. УЄ 9. Літ. Галат 1: 11-19. Єв. Луки 7: 11-16.

22	Н	9	Нед. 20 по Зел. Св. † Ап. Якова Алфеевого з 12-ти
23	П	10	Муч. Евлампія й Евлампії, Собор угод. Волинських.
24	В	11	Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост. печ., Теофана еп.
25	С	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника, преп. Косми Святог.
26	Ч	13	Муч. Карпа, преп. Веніямина Печер., преп. Никити.
27	П	14	Преп. Параскевії серб., Николи Печ., муч. Назарія.
28	С	15	Преп. Евтимія нового, прпмч. Лукіяна пресв. Антіох.

Нед. 21. Гол. 4. Утр. Єван. 10. Літ. Галат 2: 16-20. Єван. Луки: 8: 5-15

29	Н	16	Нед. 21 по Зел. Св. Муч. Лонгина сотника, Леонтія
30	П	17	Пам'ять Отців 7-го Всел. Собору. прмч. Андрея Крит.
31	В	18	† Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна пуст. Йосифа ігум.

Покров Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49 і 56. Літ. Жил. 9: 1-7. Єв. Лу 10. 38-42 і 11: 27-28.

З а п и с к и :

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ.

1—3—Гарна осіння погода; холодніше в західних провінціях.

4—7—Загально гарно, лиш локальні дощі.

8—11—Похмарюється і розвиваються бурі в західних провінціях.

12—15—Бурі збільшаються і посуваються на схід до Ст. Лоренс.

16—19—Низша температура і морози в західних провінціях.

20—27—Тепліше в більшості околиць. Бурі над Великими Озерами.

28—31—Теплі соняшні дні і холодні ночі. Сильні приморозки на заході.

ЛИСТОПАД -- NOVEMBER

1944

— має 30 днів —

1944

У К Р А І Н С Ь К І С В Я Т А

Кал. п.с. Знач.	Дні тиждня	Церк. Кал.
--------------------	---------------	---------------

1	С	19	Жовтень. Блаж. Клеопатри і Івана, Евсевія діякона.
2	Ч	20	Влмч. Артемія, муч. Евора й Евнея, преп. Матрони.
3	П	21	Преп. Іларіона Вел., преп. Іларіона схимн. Печер.
4	С	22	Рівноап. Аверкія еп. Єропольського, муч. Александра.

Нед. 22. Гол. 5. УЄ 11. Літ. Галат 6: 11-18. Єван. Луки 16: 19-31.

5	Н	23	Нед. 22 по Зел. Св. Ап. Якова брата Госп., Ігнатія пат.
6	П	24	Преп. Арети, Сисоя і Теофіла Печер., муч. Арети.
7	В	25	Муч. Маркіяна і Мартирія, св. Тайти, муч. Анастасія
8	С	26	ДИМИТРІЯ ВЕЛИКМ. Преп. Теофіла, муч. Лептини.
9	Ч	27	Муч. Нестора, преп. Нестора Літописця.
10	П	28	Муч. Терентія й Неоніли і дітей їх, смерть Йова Поч.
11	С	29	Преподмч. Анастасії римлянки, муч. Феліцитини.

Нед. 23. Гол. 6. УЄ 1. Літ. Єфес. 2: 4—10. Єв. Луки 8: 26-39

12	Н	30	Нед. 23 по Зел. Св. Муч. Зиновія і Зиновії, ап. Юста
13	П	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія.
14	В	1	Листопад цер. Косми і Даміяна чуд. і матері Теодотії
15	С	2	Муч. Акиндина, Пигасія, мч. Домни, преп. Маркіяна.
16	Ч	3	Муч. Акепсима еп., Йосифа пресв., Аїтала діякона.
17	П	4	Преп. Йоаникія Вел., преп. Ахила Печер., св. Івана.
18	С	5	Муч. Галактіона й Епістими, Григорія арх. Александр.

Неділя 24. Голос 7. УЄ 2. Літ. Ап. Єфесян 2: 14-22; Євангелія Луки 8: 41-56

19	Н	6	Нед. 24 по Зел. Св. Павла, арх. Царгор. муч. Тукеси.
20	П	7	Св. 33 муч. в Мелітині: Єрона, Ісихія, Никандра і др.
21	В	8	СОБОР АРХИСТ. МИХАІЛА і др. Ангелів. Преп. Марти
22	С	9	Онисифора іспов. печер., Матрони царгор. мч. Маври.
23	Ч	10	Ап. з 70-ти: Ераста еп., Олімпа, Родіона, Сосипатра.
24	П	11	Муч. Мини, преп. Теодора Студита, св. Стефаніди.
25	С	12	Івана Милостивого патр. Алексан., преп. Ніла пост.

Нед. 25. Голос 8. Утр. Єван. 3 Літ. Єфес. 4: 1-6. Єван. Луки 10: 25-37.

26	Н	13	Нед. 25 по Зел. Св. † Івана Золотоустого арх. Царгор.
27	П	14	† Ап. Филипа з 12-ти. Григорія Палами арх. Тесалон.
28	В	15	Початок Пилипівки. Муч. Гурія, Самона й Авіва
29	С	16	Ап. і єван. Матея (Левія з 12-ти), преп. Сергія схимн.
30	Ч	17	Григорія еп. і чудотв. Неокесар., преп. Никона чуд.

Димитрія: УЄ Мат. 10: 16-22. Літ. 2 Тим. 2: 1-10. Єван. Івана 15: 17-27 і 16' 1-2
Арх. Михаїла: УЄ Мат. 13: 24-30 і 36-43. Літ. Жид. 2: 2-10. Єван. Луки 10: 16-21

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД.

1—3—Льокальні сніговії, опісля випогодиться і потепліє.

4—7—Гарно до 6 а тоді сніговії розвинуться над Озерами.

8—11—Ідкі вітри над Озерами і західним побережжам.

12—15—Ясно але холодно з північно західним вітром і бурями.

16—19—Загально гарно і тепліше з дощем на західнім побережу.

20—23—Сніг над Великими Озерами і дощ в надморських провінціях.

24—27—Теплі дні і зимні ночі з морозами.

28—30—Льокальні буревії; зимніє і сніговії.

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1944

— має 31 днів —

1944

1	П	18	Листопад. Муч. Платона, Романа діяк., отр. Варули.
2	С	19	Прор. Авдія, муч. Варлаама, преп. Варлаама іг. Печ.

Нед. 26. Гол. 1 УЄ 4. Літ. Єфес. 5: 9-19. Єв. Луки 12: 16-21.

3	Н	20	Нед. 26 по Зел. Св. Преп. Григорія Декаполита, Прокла
4	П	21	ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ.
5	В	22	Ап. Филимона і з ним Архипа та муч. Апфії і Кикилії
6	С	23	Амфілоха еп. Іконійського, еп. Теодора, Антіохійсь.
7	Ч	24	Влмч. Єкатерины, цар. Августи, Порфирія та 200 воїн.
8	П	25	Климентя еп. рим., преп. Мартирія діяк. і Мартирія.
9	С	26	Преп. Якова пуст., Аліпія стовп., муч. Георгія Хіось.

Неділя 27. Голос 2. УЄ 5. Літ. Ап. Єфесян 6: 10-17, Єван. Луки 13: 10-17

10	Н	27	Нед. 27 по Зел. Св. Влмч. Якова Перс. преп. Паладія
11	П	28	Прпмч. Стефана нового, муч. Іринарха, Василя, Петра.
12	В	29	Муч. Пармона і з ним 370, преп. Нектарія печерського
13	С	30	† Андрея Первоз., Фрументія, архиеп. Індійського.
14	Ч	1	Грудень. Прор. Наума, св. Филарета Милостивого.
15	П	2	Прор. Авакума, Атанасія затвор. Печер., муч. Миронії.
16	С	3	Прор. Софронії, преп. Івана Мовчал. еп. Колонійсь.

Неділя 28. Гол. 3. УЄ 6. Літ. Колосян 3: 4-11. Луки 17: 12-19

17	Н	4	Нед. 28 по Зел. Св. Влмч. Варвари і з нею Юліанії
18	П	5	† Преп. Сави Освященого, Гурія арх., муч. Філотей.
19	В	6	НИКОЛАЯ МИР-ЛИК. ЧУДОТВОРЦЯ. Блаж. Максима
20	С	7	Амвросія еп. Медіол., Івана Печер., Преп. Павла посл.
21	Ч	8	Преп. Потапія, ап. 70-ти: Состена, Аполоса, Кифи
22	П	9	† Зачаття Пресв. Богородиці від св. Анни.
23	С	10	Муч. Мини, Ермогена й Євграфа, муч. Маріяна.

Неділя Праотців. Голос 4. УЄ 7. Літ. Ап. Колосян 1: 12-18. Єван. Луки 14: 16-24

24	Н	11	Нед. Праотців. Преп. Даниїла стовпника, Леонтія.
25	П	12	Спиридона чудотв., свщмч. Александра еп. Єрусалим.
26	В	13	† Муч. Евстратія, Авксентія, Євгенія й Ореста.
27	С	14	Муч. Тирса, Левкія, Калиника, муч. Аріяна і Теотиха.
28	Ч	15	Свщм. Єлевтерія і матери його Анфії, Стефана арх.
29	П	16	Прор. Аггея, блаж. Теофанії, муч. Прома й Іларія.
30	С	17	Пр. Даниїла і трох молодців: Ананії, Азарії і Мисаїла

Голос 5. УЄ 8. Літ. Жид. 11: 9-10, 17-23, 32-40. Єван. Матея 1: 1-25

31	Н	18	Нед. Отців. Мч. Севастіяна і його воїнів, Модеста арх.
----	---	----	--

Воведення: УЄ Лу 1: 39-40 і 56. Літ. Жид. 9: 1-7. Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Зач. Пр. Бог. УЄ Лу 1: 39-49, 56; Літ. Гал. 6: 22-31; Єв. Лу 10: 38-42 і 11: 27-28.
Воведення: УЄ Луки 1: 39-49 і 56. Літ. Жидів 9: 1-7. Єван. Луки 10: 38-42 і 11: 27-28

Записки:

ПРЕДСКАЗУВАННЯ ПОГОДИ НА МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ.

1—3—Ясно і зимно до 3, коли похмариться.

4—7—Сніг або дощ на Великих Озерах.

8—11—Їдкі буревії на Озерах зі снігом.

12—15—Буревії продовжуються в багато місцях. Льокальні гніговії.

16—19—Ясно з першу потім хмарно.

20—23—Загально гарна погода.

24—27—Гарна погода продовжується до 25, а тоді наступають льокальні сніговії.

28—31—Зимні північно-західні вітри спричинять пониження температури.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР.

Перед Христом.

- 753—Заложення Риму.
- 606—Зруйнування Ніневії, найстаршого міста, яке знає історія.
- 600—Асирійці видумали годинник на воді.
- 555—Вродився Будда.
- 399—Помер Сократ.
- 123—Винахід паперу до писання (папірусу).
- 80—Винахід мила.
- 44—Вбито римського цісара Цезара.

Часи по Христі.

- 1—Народився Христос
- 70—Римляне зруйнували Єрусалим.
- 313—Константин Великий дає волю християнській церкві.
- 325—Перший Собор в Нікеї.
- 451—Наїзд гунів на Європу.
- 570—Вродився Магомет.
- 863—Утворення словянської азбуки.
- 968—Польща приймає християнство.
- 1015—Заведено в Римській Церкві celibat.
- 1450—Гутенберг винайшов друк.
- 1453—Турки здобули Царгород.
- 1492—Колумб відкрив Америку.
- 1517—Початок реформації Лютра.
- 1618—Початок 30-літньої війни.
- 1772—Перший поділ Польщі.
- 1773—Знесення закону єзуїтів.
- 1776—Зєдинені Держави проголошують самостійність.
- 1789—Початок французької революції.
- 1812—Наполеон спалив Москву.
- 1848—Знесення панщини в Австрії.
- 1861—Знесення кріпацтва в Росії.
- 1863—Знес. невільництва в Америці.
- 1904—Початок рос.-япон. війни.
- 1914—Вбито Фердинанда в Сараєві. Початок вел. війни (25 липня).
- 1917—Революція в Петербурзі.
- 1918—Кінець війни.
- 1939—Почалася теперішня війна 1-го вересня.
- 1941—Німеччина пішла проти Росії. 22 червня. — Японці пішли проти Стейтів 7-го грудня.
- 1942—Стейти стають до війни.
- 1943—Мусоліні перестав бути прем'єром 25-го липня, а 8-го вересня Італія піддалася аліянтам.

Український Історичний Календар.

- 800—Початки української держави.
- 914—946—Князь Ігор.
- 946—960—Ольга, як правителька.
- 979—1015—Володимир Великий.
- 988—Хрещення України.
- 1019—1054—Ярослав Мудрий.
- 1113—1125—Володимир Мономах.
- 1169—Москалі зруйнували Київ.
- 1199—1205—Роман князь Волинський.
- 1205—1264—Данило, син Романа.
- 1223—Перший напад татар.
- 1240—Другий напад татар.
- 1253—Коронація Данила.
- 1340—Кінець княжих часів.
- 1340—I-ий похід Польщі на Галичину.
- 1352—Молдавія бере Буковину.
- 1500—Початок козащини.
- 1596—Берестейська церковна унія.
- 1632—Митр. Могила засновує Академію в Києві.
- 1648—Хмельницький стає гетьманом.
- 1687—Укр. Церква віддана Москві.
- 1709—Бій під Полтавою.—Смерть Мазепи.
- 1764—Скасування Гетьманщини.
- 1768—Гайдамацьке повстання.
- 1772—Прилучення Галичини до Австрії.
- 1775—Зруйнування Січі.
- 1775—Прилучення Буковини до Австрії.
- 1783—Цариця Катерина заводить кріпацтво.
- 1798—Виходить „Енеїда” Котляревського.
- 1814—Народився Шевченко.
- 1838—Виходить „Русалка Дністрова”.
- 1846—Заснування Кирило - Методіївського Брацтва.
- 1868—Засновується „Просвіта” у Львові.
- 1917—Утворення „Центральної Ради”.
- 1918—4-ий Універсал — проголошення Самостійної України.
- 1919—Прогол. Соборної України.
- 1921—Ліквідація Укр. Центр. Ради.
- 1923—Галичину призначують Польщі.
- 1930—Погроми в Галичині. — Знищення Української Церкви.
- 1939—Карпатська Україна проголошує себе самостійною. — Західну Україну бере Росія.

НОВИЙ РОЧЕ!

НОВИЙ РОЧЕ, ЖВАВИЙ ХЛОПЧЕ!
ЧИ ТИ ЗНАЄШ, ПО ЧИМ ТОПЧЕ
БІЛИЙ КОНИК ТВИЙ?
ТИ ГАДАЄШ, ЩО ПО КВІТІ,
ЩО ДО СОНЦЯ ГНАВСЯ В ЛІТІ,
ЯК ПОВИЙ?

ПОМИЛИВСЯ, ХОЧ НЕ ДУЖЕ!
МАЛО ДОСВІДУ ЩЕ ДРУЖЕ;
ВИБИРАЙ ЖЕЖ ПґТЬ!
І НА НАШІМ ОБОЛОНІ
СТРИМАТИ КОНЯ В РОЗГОНІ
НЕ ЗАБУДЬ!

СКРІЗЬ, ДЕ СТАНЕШ, ТАМ НАШ ПОСІВ
ІЗ НЕЗБИРАНИХ ПОКОСІВ —
НАША КІСТЬ І КРОВ...
ЇДЬ-ЖЕ, ДРУЖЕ, КРОК ЗА КРОКОМ,
ГЛЯНЬ НА ПОСІВ ДОБРИМ ОКОМ,
ЩОБ ЗІЙШОВ.

ВІДВЕРНИ ВІД НЬОГО ЗЛИДНІ,
А В ВЕСНЯНІ ДНІ ПОГІДНІ
ТИ ЙОГО ОГРІЙ.
СПУСТИ Й ЛІТО ЗПІД БЛАКИТУ,
НЕ ПОСТРУШУВАВШИ КВІТУ —
З НАШИХ МРІЙ!

В. Щурат.

3 ШЕВЧЕНКОВИХ ПОЕЗІЙ

I.

Ой нема, нема ні вітру, ні хвилі
Із нашої України!
Чи там раду радять, як на Турка стати?
Не чуємо на чужині.

Ой, повій, повій вітре через море
Та з Великого Лугу,
Суши наші сльози, заглуши кайдани,
Розвій нашу тугу!

Ой заграй, заграй синесеньке море
Та під тими байдаками,
Що пливуть козаки — тільки мріють
Та на сей бік за нами! (шапки

Ой Боже наш, Боже! Хоч і не за нами,
Неси ти їх з України!
Почуємо славу — козацькую славу,
Почуємо, тай загинем!

(З „Гамалії”).

II.

Учітєся брати мої,
Думайте, читайте,
І чужого научайтєся,
Йї свого не цурайтєся:
Бо хто Матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цураютьсѧ,
В хату не пускають.
Свої діти — як чужії!...
І немає злону
На всій землі безконечній
Веселого дому.

Оттак і ви прочитайте,
Щоб не сонним снились.
Всі неправди, щоб розкрились
Високі могили
Перед вашими очима;
Щоб ви розпитали
Мучеників: кого, коли,
За що розпинали?...

(З „До мертвих і живих”).

III.

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні,
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині —
Однаковісенько мені!

В неволі виріс між чужими,
І неоплаканий своїми,
В неволі плачучи умру
І все з собою забєру —
Малого слїду не покину
На нашій славній Україні,
На нашій — не своїй землі.

І не помяне батько з сином,
Не скаже синові: „молись!
Молися сину! За Вкраїну
Його замучили колись”!

Мені однаково, чи буде
Той син молитися, чи ні,
Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Приоплять лукаві і в огні
Її окрадену збудять...
Ох, не однаково мені!

НОВОРІЧНІ БАЖАННЯ

Каже мені жінка:

— Гарасиме, коли вже даєш свій матеріал до календаря, то треба конче, щоби ти ще окремо з Новим Роком побажав читачам календаря все-го, чого кому треба. Так воно всюди водиться.

Подумав я — правду жінка каже. А то готов був забути. Або пригадав би запізно.

Довго я потім думав, чого людям треба? Чого їм бажати? Бо запитайте кожного чого йому найбільше треба, то кождий скаже:

— Грошей, пане-брате, грошей! І ще раз грошей. Будуть гроші, то все решта буде...

А запитайте, на що йому тих грошей, то видивиться на вас, як на дивака, що має відвагу таке питання ставити.

Колись я десь чув про якесь лікарство, що звесь „панацея”, яке мало би помагати в усіх слабостях, які на світі є. Маєш горячку — візьми панацеї і вже здоров. Зуб болить — панацеї. В око щось впало — панацеї. Заснув п'яний на дворі і перемерз — панацеї. Перестрашився — панацеї. Порахував хтось хруневі кости, так він зажив тої панацеї і знов йде туди, де бють. Бо подумайте: його бють, а він тої панацеї заживає і те місце, де вдарили, стає ще здоровше, як передтим.

Чудесний лік та панацея! Тільки не можу вам сказати, чи тая панацея вже на світі була, чи ще доперва буде. Коли буде, то коби ще за нашої та вашої памяти.

Та от до тої панацеї цілком подібні гроші. Кого б не спитати, чого йому треба — малого, великого, мо-

лодого, чи старого, розумного, чи дурного, чоловіка, чи жінку, а всі наче змовились:

— Грошей нам треба — кажуть — грошей! Будуть гроші — все буде!

Колись слабі просили Христа: „Дай нам здоров'я”, а теперішній слабий сказав би: „Грошей, Спасителю, дай, а я вже сам дам собі раду. Поїду з грішми до Ватрос, чи до Бенф, чи до Рочестер, чи до моря, або й за море!...

Часи, бачите, змінились. Або люде.

Розум дуже важна річ, коли його хто має, але ніхто вам не скаже, що йому розуму треба. (Може боїться, щоби не мали його за дурного — каже моя жінка).

Знаєте ви, що Бог питав Премудрого Соломона, чого він хоче, а той каже: „Нічого більше, а тільки розуму дай мені Боже”. І Богу це подобалося. І Бог сказав: „Коли ти просив розуму, а нічого більше, то я дам тобі і розум, і силу, і багатство і все”. Себто — де буде розум, там все буде.

— Еге — скаже дехто — Соломон вже мав гроші, то ще хотів і розуму. Думав, що розумом ще більше грошей придбає.

Та не так воно, люде добрі. Дійсний розум може бути за грішми, але може бути і проти грошей. Він може гроші збирати, може роздавати, а може й легковажити.

Про те я і з жінкою говорив. А був тоді в нас сусідський хлопець, Степанцьо. Слухав він пильної нашої балачки, а там і каже:

— Добре, коли б ми мали такий розум, що гроші збирає, а люде що-

би мали такий, що гроші роздає. Тоді ми від людей всі гроші позбирали би.

Подивились ми на дитину — розумна діточа увага. Та біда, що не раз і старі подібно думають.

Але були на світі люде з великим розумом, але не багаті. От хочби Сократ, або Діоген. Або наш мудрець Сковорода — вік прожив без майна. Візьміть Шевченка — розумний був чоловік, а цілком не багач.

На те знов може хтось сказати:

— Коли б я мав мати великий розум і бути убогим, то вже красше не мати розуму цілком, але мати грошей, кілька душа забажає. От приміром моя дочка віддалася за великого богача, але цілком дурного і всі їй завидують. Жие, як паня! Йому навіть не дають автомобіля в руки, бо в рів заїхав би, то вона їде — але який автомобіль! Ніхто в околиці такого не має! Тай мають шість фармів, ая! А свиней в них, ну!... Він цілий день лише їсти їм носить. Але ж і гроші є...

Таке нині!

Говорив я про розум з кумом Павлом, то він:

— Майно, Гарасиме, не є розумом. Хтось мало спить, в лахах ходить, їсть те, що другі викидають, працює за трох, гроша не видасть і вмирає богачем. Знайдуть його мертвого денебудь, а потім читаємо: „В його лахах було зашитих 5,000, а в банку мав 18,000 доларів. Вмер з недоїдання і невигод”. Чим здобув він те майно? Може розумом? Ні! Отже бачиш!

Ще колись кум Павло казав:

— Даєш дитині 25 центів, то додай ще за доляра розуму. Скажи: „Маєш дитино 25 центів і памятай, що за них можна купити таку розумну річ,

або таку, або ще таку... Але можеш купити за них таке і таке дурне, таке непотрібне, таке шкідливе... Отже подумай, що купуєш!” Коли так дитині скажеш, то вона дістала 25 центів і разом взяла розуму за доляра, а може і за 5, або 10. Бо той розум буде завсідги вчити дитину, як грішми розумно орудувати. Важні не 25 центів, а той розум, що каже, як тими 25-центами орудувати.

Так я обдумував й обговорював, чого вам побажати. Бачите, не легка справа. Тай ше не знаю, що ви про мої бажання скажете. Одно памятайте — що вони щирі! І так:

Здоровля вам, родинам вашим і всім вашим близьким, з нашим Українським Роком бажаю я тай моя жінка.

Багато доброї волі, здорового розсудку і багато звзяття до всього, що гарне, добре, гідне, потрібне і розумне. Коли це буде, то гроші до вас самі допитаються.

Щоби зявилися серед українського життя великі розуми, які змогли б піднести нашу українську свідомість в пятеро, в десятеро, в двадцяттеро!

Щоби зявились між богатшими українцями такі, що їх розум в четверо більший, ніж їх майно, а тоді вони були би великою силою серед українського життя.

„Українському Голови” бажаю, щоби не було української хати, де він не був би на столі побіч хліба святого. А редакторови, щоби був здоровий, витревалий та чемний.

Широкому світови бажаю, щоби там кождий дістав заплату по заслугі — хто добра хоче, тому нехай буде заплата великим добром, а хто робить зло, нехай буде йому заплата великим злом!

• Це мої сьогорічні бажання!

Окремо ще жінка хоче і з своєї торбини додати. Кажє, що бажає Союзови Українок Канади, щоби він зібрав під свій бунчук українських жінок і дівчат всіх до одної; щоби міг поширити свою працю на велике добро українцям, а на подив сусідам.

Щоби ваші діти були здорові, росли, слухали; щоби квочки квокали, коли треба і добре сиділи, щоби индики, гуси і качки велися; щоби огірки, помідори, гарбузи були гарні; щоби корови добре доїлися; щоби телята від худоби далєко не відходили... (Знаєте, фармерка, то по фармерськи думає!). Щоби головки капусти були великі і тверді...

Це вже чисто жінчині бажання!

За одним заходом ще вам пояснення...

Багато знайомих людей, а голов-

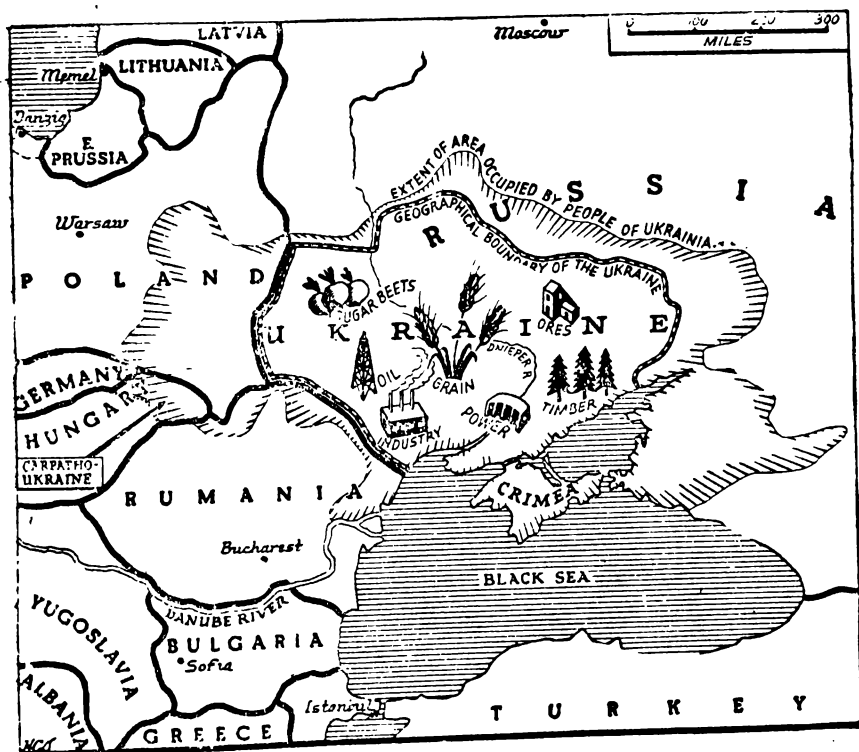
но кум Павло казав мені вже не раз:

— Пишеш, Гарасиме, гарні річі, та що з того! Це книжні річі, а ти містиш їх в газеті і там вони пропадають. Прочитає хто, чи ні, тай кінець. А то треба би все те в книжках друкувати, а тоді воно вічне. От хочби про батька нашого Шевченка, як він подорожував по Канаді — це таке, що його повинен чоловік хоч п'ять разів перечитати... Отже помісти його бодай в календарі, це ж книжка! А може і ще щось з твоїх писань...

Такої поради добрих людей я послухав і дещо з того, що вони згадували, в календарі поміщую. Може й справді воно таке, що людям треба мати його в книжках, а не тільки в газетах.

Це щоби ви знали!

Гарасим Чорнохліб.

УКРАЇНЬКА СВЯТОЧНА ЛЕГЕНДА.

Лютий ворог Українського Народу — диявол — прикований в пеклі до грубого залізного стовпа сталевим ланцюхом.

І гризе він той ланцюх день і ніч, без віддиху, без спочинку. І тільки в нього думки, щоби ланцюх розірвати, на світ видістатись та український нарід знищити.

Бо треба знати, що кождий народ, що живе на світі, має в пеклі свого лютого ворога. А що вже ворог Народу Українського лютійший за всіх!

І коли він так гризе і гризе, то ланцюх день за днем стає тонший і тонший. День до Різдва, а він вже такий тонкий, що от-от і розірветься.

Надходить Святий Вечір, надходить Різдво. Надходять Великі Свята для Українського Народу.

І виглядає диявол Святого Різдва так нетерпеливо, як виглядають його і праведні християни — бо тоді сила диявола має рішатися.

На саме Різдво приходять душі з нашого світа, і зараз починає їх диявол випитувати:

— Чи ще дальше українці святкують Різдво так, як святкували?

— Святкують — відповідають душі.

— Кутю варять?

— Варять.

— Дванадцять страв готують?

— Готують.

— Дідух приносять?

— Приносять.

— І колядують?

— Колядують.

— І чи до церкви так рано йдуть, як їх батьки, діди та прадіди ходили?

— Йдуть.

— А ще одно важне — чи дітей своїх ведуть за собою і приучують, щоби діти все те робили, що роблять батьки й матері?

— А вже ж, що все те роблять.

— Та чи є бодай дехто, що не робить того, про що я вас питаю?

— Таких дуже мало. Ось тільки, кільки нас тут бачиш.

Чуючи таке диявол попадає в розпуку і ланцюх стає знов такий грубий і сильний, ніби доперва зроблений. Звертаєсь тоді диявол до душ:

— Коли ви там помагали мені о-свободжуватися, то мусите і тут помагати... Старайтесь перевернути отой залізний стовп, до якого я прикований.

І зараз ледачі українські душі обступають стовп і силуються його захитати. Так лиха сила працює до Великдня. А на Великдень питає так, як було на Різдво — чи люде Паски печуть, чи писанки пишуть, чи рано до церкви йдуть, чи Христос воскрес співають... А коли душі кажуть, що люде все те роблять, то ланцюх знов стає сильний і грубий.

Наука з оповідання: Диявол, це всі лихі сили, що безнастанно готові народ нищити і вести його до загибелі.

Ланцюх, що тримає лихі сили на привязі, це Українська Церква і зв'язана з нею ціла культура народу — всі обряди, всі звичаї, які народ має.

Залізний стовп, це народна свідомість і почуття обов'язку берегти заповідливо все, що входить в зміст Церкви і цілої народної культури.

А душі, що силуються зрушити залізний стовп, це душі тих, що тут на землі легковажили Церкву, легковажили Свята, легковажили святочні обряди і звичаї, легковажили українську мову і звали себе чужими іменами і назвами, байдужі були до своєї культури, тай давали лихий примір другим.

Такі тут за життя гризуть вже ланцюх, на яким диявол прив'язаний. Вони силуються зрушити залізний стовп, до якого ворожа сила припнята. Вони і по смерті будуть на послугах диявола.

Страшне бачить.

Учень до учителя: Я малюю таке, як бачу.

Учитель: Коли ти таке бачив, як намалював, то ти страшні речі бачиш.

З ПИСАНЬ ОСИПА МАКОВЕЯ

ГРАНИЦЯ.

На дорозі стрітив я знакового селянина.

— Звідки, газдо?

— А от ходив у село, передати вістку до доньки за рікою.

Я знав, що цей селянин мав поле по обох боках Дністра, в Галичині і на Буковині. Сам мешкав у Галичині, а на Буковині жила його замужна донька. Коли румуни заняли Буковину, він не мав уже доступу ні до своєї дитини, ні до свого поля за рікою. Тільки деколи пересилав туди вістку через Дністер, або доставав звідам листок від доньки. Займалися цією поштою відважні парубки у недалекім селі, де берегів ріки не дуже пильнували вартів.

Селянин був сього дня лихий і нарікав:

— Ті цигани забрали мені там три кірці жита ще в осени — і я не знав. Тільки тепер донька написала.

Тут він станув на дорозі, обернувся лицем до мене і з притиском, мов би його мучило якесь дивне питання, на котре не находив відповіді, промовив:

— Скажіть мені, добродію, хто це придумав границі для українців на українській землі? Там за рікою моя дитина і моє поле, а я тут. Мій дід і батько ходили сюди і туди, — ніхто не спиняв їх. А тепер дивіться: прийшли якісь заволоки, поставили варту на ріці, — уже тобі до твоєї дитини і до твого поля засі! Раз якось, ще з початку, переправився я чайкою на той бік. Зловили мене ті цигани, набили і завернули. Ще й стріляти хотіли. Я вже з рік не бачив своєї ди-

тини і бідую, бо там за рікою маю більше поля, як тут. Чи то так повинно бути, щоби той самий нарід розділювати границями?

Питання було дуже просте і ясне — і моя відповідь була така сама:

— Вжеж, не повинно бути.

Селянин дивився на той беріг Дністра, високий, покрайний з гори в низ бороздами від дощу, місцями сірий, місцями білий від снігу. З Галичини понад Дністер на Буковину летіло стадо ворон.

— Дивіться, оттака дурна ворона має більше волі, як чоловік. Куди хоче, туди летить. Не треба їй ні пропусків, ні паспортів. А ти не смієш, і то на своїм, бо ти чоловік. Що це за порядок на світі? На що люде накладають таку неволю на себе?

Я усміхнувся. Мій знакомий сягав своїм простим розумом далеко-далеко, у незнану будуччину. Може колись і цілий світ додумається до того самого, а покищо дочка селянина і його поле були за границею, в іншій державі, а він тут бідовав. Покищо дурна ворона мала більше волі, як чоловік.

СВОБОДА.

Яке тільки військо переходило попри хату Гриця Саламахи, кожде говорило йому, що йде його освободжувати, — його і село і край і народ. Ніхто не казав, що хоче брати його в неволю. Тільки з самого початку війни взяли його, як підозрілого в москвофільстві, в неволю, але не на довго. Австрійці замкнули його в арешті в місті і пішли собі, а другого

дня прийшли москалі і випустили його. При цій нагоді австрійці забрали йому пару коней з возом і з сином, а москалі взяли за висвободження корову і годовану свиню.

Сидів Гриць дома і думав, за що впала така напасть на нього. Він ніколи не мішався у політику і зовсім байдуже було йому, хто над ним панує і хто буде панувати, аби тільки йому було добре. А тут дивися: одні обікрали і другі ограбили його. Та вже коли сидять москалі, нехай сидять!

Однак на другий рік прийшли мадяри і освободили Гриця з московського ярма. Збили притім його і його жінку, забрали другу пару коней, корову і телицю, розбили пасіку і другого сина взяли до війська.

Чогось москалям захотілося дочконче мати село разом з Грицем у своїх руках. Побилися з мадярами, нагнали їх і висвободили село. При цій нагоді викинули Гриця і сусідів з родинами у друге село, щоб не заваджали, бо тут бійка.

Однак мадярам також подобалося це село, прогнали москалів, освободили громаду, спалили більшу частину хат — і вернулися туди, звідки прийшли.

Гриць застав дома тільки пожарище. Постягав недогарки і зліпив нову хатинку, маленьку, низеньку, без обстанови. Жінка з жалю і журби померла.

Минув рік. Прийшли німці і турки знову освободжувати Гриця. Забрали телицю, двоє овець, кури, все вимолочене збіжжа і чоботи.

Як Гриць потім прожив аж до дальшого освободження, цього він сам не знав би розповісти. Але в селі бачили, як цей колись багатий госпо-

дар запрягався з донькою у плуг і орав, бо коней не було. Потім це збіжжа, що зібрав, реквірували нові освободителі.

Гриця освободжували ще два рази. Послідний раз від „большевиків і гайдамаків”. Коли освободителі прийшли до його нужденної ліпанки, він лежав хорий.

— Давай, хлопе, збіжжа!

— Не маю, панове.

— Для гайдамаків то маєш, а для нас то ні! Ми прийшли тебе освободити, а ти...

— Я вже свобідний, панове! — сказав Гриць.

І умер.

ЗА ЗДОРОВЛЯ.

Священик Петро вертався з присілка від хорого. Ішов пішки, бо не було коней. (Це був военний час)...

На дорозі перед собою о. Петро побачив селянку, що в лівій руці тримала кошик, а в правій палицю, якою підпиралася. Зігнена була як каблук і ледви йшла — нога за ногою...

Вернувши з церкви о. Петро почув у себе ту неміч душі, яку відчував що дня...

Був у Талергофі. Жінка вдома померла від тифу. Двоє менших дітей в Сестер Служебниць, старший син в свояків. Коли о. Петро вернувся, застав майже порожню хату.

Наняв господиню, довів хату до ладу, забрав діти до дому, написав до старшого сина, щоби вертався до дому.

Син приїхав, потішив батька, а потім як пішов, вже не вернеться ніколи. Погиб у боях під Львовом.

З того часу всі говорили, що їх

священик „не при собі”. Ходив, думки думав...

Господиня увійшла в кімнату.

— Прошу покарати Влодя, бо набив Галю.

— А дайте мені спокій! Карайте самі.

— Не буду, то не мої діти. Отець повинні ними зайнятися, бо змарнуються. Вже великі, а читати і писати не вміють.

— Щож я тому винен? Школи нема...

— Читати і писати могли б отець самі навчити.

— Я не маю сили...

— Тут не треба великої сили...

— Добре, добре...

— Оттак все! — закінчила господиня і вийшла.

По обіді повідомила господиня, що прийшла якась старенька бабуса. Вона принесла когута і хоче з священиком поговорити.

Увійшла. Священик попросив її сісти.

— За далека дорога для вас — почав.

— Ой далека, далека! Я ще вдома вийшла та ледви дійшла.

— Яке ж маєте діло?...

— Та нічого важного. Принесла когута замість грошей, та відправте Службу Божу за моє здоров'я, ачеї Господь дозволить ще хоч трохи пожити на світі.

О. Петро глянув... Могла мати 70, 80 літ, або й більше.

— Кілько вам літ бабусю?

— Не знаю, отче духовний. Як була війна з Прусом, я слуб брала. Мені було тоді 25, або 26 літ.

— Отже Служба Божа за здоров'я?

— За здоров'я. Хотілабим ще прожити, подивитися, що з того буде. Нема й нема війні кінця, а тут вже смерть за плечима.

О. Петро глянув на бабусю.

— Чи ви кого втратили на війні?

— Еге ж, втратила. Наймолодший син погіб, також зять, два внуки, а про інших не знаю, чи живі.

— Чого ж би ви ще хотіли дожити?

— Ріжного. І своїх хотіла би бачити і хотіла би дочекатися, що з нами всіми буде. А чей так до віку загибати не будемо.

— Добре — відповів о. Петро. — Служба буде завтра. Чи будете на ній?

— Буду. Я тут заночую в невістки. Нині не зайшла б до дому.

О. Петро казав накормити бабусю, а сам почав шукати в старих метриках, коли вона родилася. Родилася 1940 року, отже мала 79 років.

— Цікаво! — шепнув о. Петро до себе.

Вийшов в садок.

— Мені 47 літ — думав він — а вже не маю охоти до життя, а бабуси 79 — і вона ще хоче бачити, що з нами всіми буде...

Він довго ходив. Коли ж вернувся до хати, здивував господиню питанням:

— Де діти? Закличте їх!

Діти прийшли. Вони не знали, що їх жде і подивилися великими очима на батька. Але батько не був гнівний. Він погладив їх по волосю і заповів несподівану річ — що він завтра буде їх сам учити, бо в селі школи нема.

Він забажав жити!

Старенька бабуса воскресила в ньому віру і бажання жити і працювати.

УВАГИ МОЛОДИМ ЛЮДЯМ.

Коли прийде курець до чужого дому, то повинен запитати: „Чи можна в вашій хаті закурити?” Того вимагає культурність.

Також треба запитати: „Чи можна в вас говорити так, як я хочу, а не як ви хочете?” Це також справа культурности.

Не треба за голосно сміятися, реготатися.

Не треба сміятися, коли нема з чого.

Відноситися до старших з повагою, тим покажеш свою гідність.

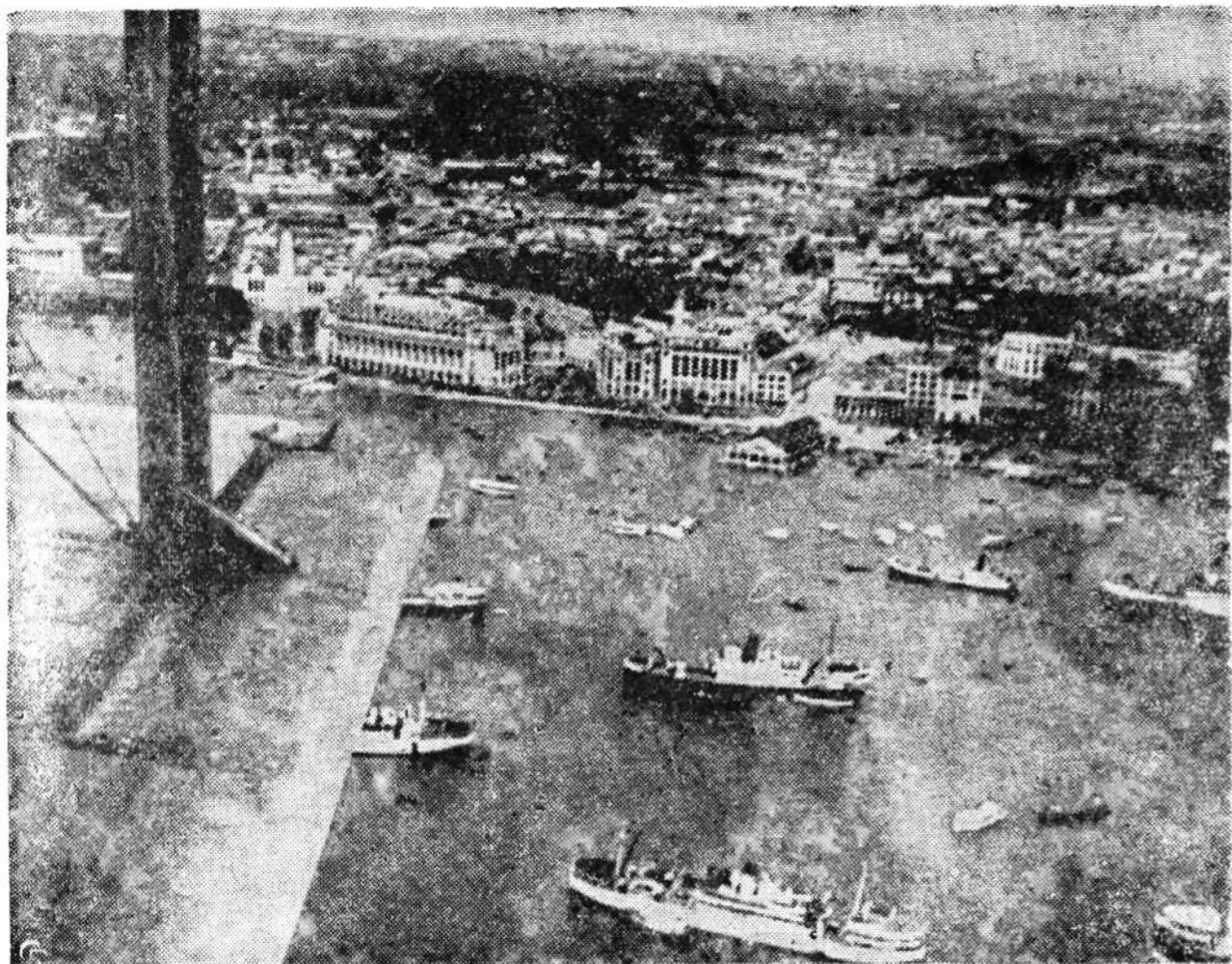
Заховуйся всюди здержливо, примірно, гідно. Не „розперізуйся”.

Не говори голосніше, ніж потрібно.

Не смійся з чужих похибок.

Розумна мовчанка важніша, ніж нерозумна бесіда.

Молоді повинні пам'ятати, що вони кандидати на старших. Молодість — це час приготування, час іспиту. З поважних молодих будуть поважні старші.

Сінгапор, фотографія з літака.

МИХАЙЛО СТАРИЦЬКИЙ.

1840—1904.

Минуло 104 роки від народження, а 40 літ від смерти визначного українського письменника, Михайла Старицького. Син діди́ча в Кліщинцях, на Полтавщині, вчився в Полтаві, Харкові й Києві. Був одним з творців українського театру. До його групи належали визначні артисти — Заньковецька, Затиркевичева, Кропивницький і Тобилевичі.

Для театру написав коло 30 драматичних творів — були видані в двох томах 1890—93, а поезії в поважній книжці 1908 р. Дуже багато перекладав з чужих літератур. Сам доторкався в писаннях всяких дуже різномірних справ. Рідний край і нарі́д, служба добрій справі, моральні цінності, це ті зорі, за якими він йшов ціле своє життя. Про нього кажуть, що він був поетом-артистом і поетом громадянином в одній особі.

Помер 1904 р. в Києві, не втративши до смерті віри в красу будучність Українського Народу. Тут подаємо дещо з його віршів.

ДО МОЛОДІ.

На вас завзя́тці — юнаки,
Що возлюбили Україну,
Кладу найкрасші́ гадки —
Мою сподіванку єдину.

В вас молода ще грає кров,
В думках у вас не має бруду,
І в серці гріється любов

До бездоленого люду.

Ховайте ж ви її собі,
Не розмантачу́ючи все:
Нехай ваш дух вона годує
В життю у честній боротьбі!
Не забувайте ви тих хат,
Де лихо гіршає щоднини...
Не можна гаяти й хвилини,
Поки ще стогне менший брат.
Поки живий, мерщій несіть
Сліпому світило просвіти,
І в серце, смертю сповите
Живу надію закропіть!

Шануйте мову — рідну річ,
Назвіть голосно своєю,
Та розженіте над землею
Непереможну темну ніч.
Хай що буде, а ви любіть
Свою знесилену родину
Й за неї сили до загину
І навіть душу положіть!

Н И В А.

Гей ти ниво! В тебе гону
Од Карпату аж до Дону!
Та широка ж, як погляну,
Геть укрилась килимами,
Огорнулася лучами
Й простяглася до Лиману.
Щож то ниво, лихом збита!
Потом, кровію полита,
Ниньки сталося з тобою?
Не красуєшся стогами,
Не пишаєшся скиртами,
А глушишся лободою?

— Колись добре я родила:
Виростала з мене сила
Ворогам на страх і горе!
А тепер я геть дичаю
І не бачу скруті краю,
Бо не наш плуг мене оре.
Правда ниво! За сльозами
Не рушали ми з ралами...
Гайда в поле! Гине нива!
Додамо до праці руки:
Хоч не ми, то діти, внуки —
А таки діждуться жнива!

С Л О З А.

Чи памятаєш, як з тобою
Прощавсь я пізною добою?
Вечірна зіронька зійшла
В безодні синій над водою;
Над дібровою німою
Якась пташина проплила;
На сході геть чорніла хмара,
А ти бліда, як та примара,

Стояла з смутком на чолі,
Ламала рученьки малі
В німій скорботі — і розваги
Тобі подать не мав я зваги...

Майнула хвиля, час настав —
І блискавицею спалав
В очах твоїх огонь од муки;
Свої знеможені руки
Кругом мене ти обвила
І тяжко, тяжко заридала...

Моя ти зоре! Чи ти знала,
Як та сльоза мене пекла?
Минули роки, сивий волос
Морозить голову, а я
Все гину зіронько моя,
Та чую твій надбитий голос;
І досі тяжко й горяче
Твоя сльоза мене пече!

В И К Л И К.

Ніч яка, Господи, місячна, зоряна!
Ясно, хоч голки збирай.
Вийди кохана, працю зморена,
Хоч на хвилиночку в гай!

Сядемо вкупі ми тут під калиною —
І над панамі я пан!
Глянь моя рибонько — хвилию срібною
Стелиться полем туман.

Гай чарівний, ніби промінем всипаний,
Чи загадавсь, чи спить;
Он на стрункій та високій осичині
Листя жагою тремтить.

Небо незміряне, всипане зорями —
Що то за Божа краса!
Перлами ясними он під тополями
Грає краплиста роса.

Ти не лякайся-бо, що свої ніженьки
Змочиш у срібну росу:
Я тебе, вірна, аж до хатиньки
Сам на руках однесу.

Ти не лякайся, що змерзнеш лебедонь-
Тепло — ні вітру, ні хмар... [ко,
Я пригорну тебе щиро до серденька,
А воно гріє, як жар.

Ти не лякайся, щоб злоба підслухала
Тиху розмову твою:
Нічка приспала всіх, і сном окутала —
Ані шелесне в гаю!

Сплять вороги твої, знужені працею,
Нас не сполохає сміх...
Чи ж нам окраденим долею нашою
Й хвиля кохання за гріх?!

П О Я С Н Е Н Н Я:

ЮНАКИ — молодці; юний — молодий.

РОЗМАНТАЧУВАТИ — марнувати.

ВСУЄ — дармо, без потреби.

МЕРЩИЙ — чимскорше, хутко.

КАРПАТИ — українські гори на полудни
Галичини.

ДІН — велика ріка України, небагато ко-
ротша від Дніпра, довжиною четверта ріка в
Європі. Впадає в Азівське (Азовське) мо-
ре. Вдавнині звалась Танаїс.

ЛИМАН — залита морем розлогі долина
чорноморських рік.

СКИРТА — стирта збіжжа, сіна.

РАЛО — давній рід плуга.

ВИКЛИК — Цю пісню нині співають і во-
на своїм описовим змістом мабуть не має со-
бі рівної.

ОСТАННІЙ ЛИСТ.

Кохана! Завтра я в огні,
Можливе, що й поляжу.
Дасть Бог тобі яснійші дні,
Я рук твоїх не вжаю.

Заплач, мій перстень з палця скинь,
Сховай його на згадку —
Всіх наших спільних мрій, терпінь
І мого упадку.

Коли ж інакший намір твій,
До Гошева*) йди в болю,
Вручи Пречистій перстень твій,
Вручи їй власну долю.

Бона дасть послух молитвам
В тяжку твою годину;
Дасть смерть тобі й обоїм нам
У небі Україну.

В. Щурат.

*) Гошів — відпустове місце в Галичині.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ ГАРАСИМА ЧОРНОХЛІБА

ПОДОРОЖ ШЕВЧЕНКА ПО КАНАДІ.

Знов сон, люди добрі...

Знаю я, що ви зараз скажете: „Десь тому Чорнохлібови так сни сняться! Але хіба і вам, люде добрі, не сняться? Кожного тижня буває бодай один такий день, що встаєте та зараз: „От жінко, снівся собака, що мене чіплявся...” А жінка: „А чи вкусив?” А ви: „Ні, хотів вкусити, але я мав в руках сокиру і відрубав йому голову”. Тоді жінка: „Це маєш якогось ворога, що хоче тобі лихо зробити, але ти його переможеш”.

Або встає жінка та: „Снилося мені, чоловіче, що я дуже когось била, десь бю, тай бю”. А ви на те: „То знак, що щось прибеться. Або лист буде, або хтось прибеться...”

Це ті добрі сни. Та бувають й інші. От сняться вам, що ви по болоті йдете, так це слабість. Хрест — якесь терпіння. Коли рій десь сидить — пожежа там буде. Тягар нести — терпіння. Квочка з курятами, або малі діти — клопоти.

Деколи сняться вам чужі сторони — чужі села, міста, поля, ліси. Або що ви на празнику хто знає в яких людей. Або що по горах драпаєтесь. Таке вам, таке і мені сняться.

Зрештою сни належать також до історії. От Прекрасному Йосифові снилося, що снопи снопам кланялися, а худі корови зіли товстих. Це показує, що відколи люди людьми, то вже їм і сни снитися. Тай халдейські Сонники, як бачимо, походять з давньої Халдеї (це ніщо, що їх тут продають).

Правда, мої і ваші сни ніби деколи ріжняться, але це тільки поверховно.

Мені сняться далекі світи, поважні люди, а вам ніби не те... Але я знаю, чому воно так. Сниться вам, що ви в чужій стороні, однак ви не розвідуєтесь, що це за сторона, тому і не знаєте. А то може бути Марс, може бути Єгипет, або давний Вавилон. Щож до мене, то я зараз розвідуюсь, розпитую, отже знаю і вам кажу. Вам сняться чужі люди, але ви не розпитуєте, хто вони, отже ані ви їх, ані вони вас не знають, а я, люди добрі, зараз розпитую, отже довідуюсь, де я, що це за люди, а вони про мене довідуються.

Тесаме в сні, те саме і без сну. Хто менше чим интересується, то і менше знає. Берімо примір: Снилось вам, що ви в чужій стороні, якісь хати, якісь люди... Отже ви недовірливо дивитесь, тай ніяково вам, що знайомих не бачите. Станете десь в кутку, як чужинець, отже не диво, що зараз собака вас чіпляєсь, і ви мусите від него відбиватися. Собака бачить, що ви боїтесь, тому й чіпляєсь. І в сні таке і без сну.

А я не те. Приснилось мені, що я в чужій стороні, якісь хати, якісь люди, отже я зараз йду до людей та:

— А здорові були, добрі люди! Можна до вас зайти?

Люди смілих люблять, отже:

— Просимо, просимо! Та кажіть, хто ви, та звідки. Тай як називаєтесь. І куди йдете, та за чим.

Ну, і починаєсь тут знакомство та балачка. Люди довідуються про мене, я про них. І тому я маю багато знайомих всюди — і без сну і в сні. Я знаю багато всяких людей і мене

знають. А знайомих всюди добре мати.

Отже коли вам присниться, що ви в чужій стороні, то не бійтесь, але йдіть сміло, розвідуйтесь, розпитуйте, а побачите, що вам на добро вийде. І сні ваші будуть до моїх подібні.

Цим разом снівсья мені Шевченко. Мабуть це перший раз в життю. А було воно так...

Говорили ми вечером, що от вже Шевченкові роковини надходять. Як

же пішли спати, то ще я мабуть не заснув, як чую: Стук, стук!... Встав я, відчинив двері, і в хату увійшов наш Великий Поет — Шевченко. В кожусі, в шапці — точно, як на образках бачите. Тай ще з замашистою палицею в руках — чого вже на образках нема. Увійшов та зараз:

— Чув я про тебе, Гарасиме, багато інтересного, кажуть, що ти Спостереження пишеш. Ну, воно добре! Того треба! Я знаю, бо і я пишу невіднині. Отже відвідав я тебе, а ти збирайся — підемо українців в Канаді оглядати.

Підсунув я йому крісло, але він не сідав, каже, часу нема. Тоді я:

— Піти піду, але признаюсь, що я всіх українців в Канаді не знаю... Тоді він:

..— Нічого! Це моє пророче діло їх знати. А двом, як знаєш, веселіше йти.

Кинув я на себе щось там і ми вже на широких полі. Сонце що лише зійшло, роса на траві блищить. Йдемо ми, щось балакаємо. Аж тут проти нас чоловік.

— З ранним ранком дай вам Боже доброго здоров'я! — каже Шевченко, коли чоловік до нас наблизився.

— Дай Боже і вам! — відповів незнакомий. — А куди так мандруєте? Бачу, що рано встали.

Почали ми розпитувати чоловіка, хто він, звідки, яке його становище в громадському житті, і довідалися такого:

— Я нігде не належу, до жадної організації, ані до жадної церкви, але я всюди зайду. Я був вже в баптистів, був в суботників, був в голироли, заходив навіть до жидів, але не впустили. Зараз в дверях питають: „Чого тут хочеш?” Я сказав, що хочу подивитись, а він мені „Тут нема на що дивитися, то не театр, ані цирк. Театер онтам даліше! А тут люди приходять тільки з важними справами”. І не пустили. Але я всюди заходжу...

— А що читаєте? — питає Тарас, — які часописи і книжки...? — На те незнакомий:

— Все читаю, що лише можу дістати. Правда, сам я газет не передплачую, але від людей беру. Чого я вже не читав! — і ніби наші, і большевицькі, і ті, що біблійники роздають. Але вони всі брешуть, я нікому з них не вірю. І ви не вірте! Я їм на

ніщо centa не дав би. Але прочитати можна...

Нараз сон змінюєсь і ми опинились на фермерському подвір'ю. Хата, а перед хатою чоловік.

— Доброго здоров'я! — кажу я, — а ми оце звернули до вас води напиться. Ми здалека...

Подивився чоловік, та:

— Здалека... А звідки?

— Не будете знати, — говорю, — ми так добрих людей відвідуємо.

— Може купці — а в мене є кілька штук худоби на продаж. Ходіть, подивитесь.

— Ні! — кажу, — я фермер, а це наш великий Тарас Шевченко.

Глянув чоловік та:

— Кажете ваш... А що він вам — брат, чи що? Я колись чув... це ніби той, що людей асекує...

— Ні! — ви мабуть чули про Сліпченка, а це Шевченко. Це інший. Це письменник... Це такий, що багато розумного пише.

Махнув чоловік рукою:

— Е! Пише, бо роботи не має. Але нехай би був на моїм місці, то не писав би. Я не маю часу і в голову пошкробатися...

— Це ж і маляр, вміє гарні образи малювати...

Покрутив чоловік головою:

— Мені образів не треба. В мене там два гарні образи марнуються, бо рамиць нема. А мій хлопець також малює, ая!

Бачу, що чоловік мене добре не розуміє і починаю:

— Це той Шевченко, що боровся за долю свого народу, був на Сибіру...

— Знаю, знаю, — каже, — їх тут повно таких волочиться. Той з Сибіру, той з Едмонтону, той з Галіції,

той з Буковини, той з Гімлі... А минувшого тижня був тут один з Штомбуру. Такий кремезний! (А що до того вашого Сліпченка, то я скажу от що: весна недалеко, то нехай тут лишається Мені робітників треба. Тепер ще до ліса поїде, поки санна дорога, а як розмерзнеться то буде корчувати, або каміння витягати. І платити буду, як всі платять...

Ще фермер не докінчив бесіди, як ми опинилися знов на широкій дорозі, а проти нас незнакомий, та:

— Гаразд! добрі люди, а куди так рано?

— Дорога далека, то рано вибрались, — каже поет, — а ви хто такий?

— Я... Ну, добре, що вас зустрів... Я гроші збираю... Ми гроші збираємо... Може б і ви щось дали...

— А на яку справу? — питає Шевченко.

— На будову української держави, сказавши коротко. На те нам грошей треба.

— А хто ж ви саме, що за таке святе діло взялися? — розпитується поет.

— Ми... То багато оповідати, а мало слухати. І всього не можна розказати, бо це дипломатичні тайни. Але другі не хочуть нас розуміти і нам не вірять. Вони держави не збудують. Це лише ми одні одинокі маємо до того ключ.

— Ну, але так назагал, — які ваші способи при тій будові?

— Які? Перше — збирати гроші. Ми вже не раз збирали і на все збирали. На що хто збирає, то і ми на те, а потім нам кажуть, що ми їх перебігаємо. Але воно не так, бо ми знаємо, що робимо. Буде українська держава, чи ні, це лише від нас залежить.

— А що друге? — допитуєсь Тарас.

— Ага... Друге кажете? Друге... Висилати всюди по світі меморіяли та дипломатичні делегації. Тоді будуть з нами рахуватися. Так слати, щоби в них двері не зачинялися — одна відходить, а друга вже перед порогом. Ая! Отже я йду...

Глянув Шевченко на мене і ми вже в іншій околиці. Перед нами гарне господарство, навіть ворота помальовані. Входимо на подвір'я, собака загавкав, і з хати виходить чоловік.

— Чи позволите зайти на хвилю до хати води напитися, — кажу. А господар:

— Прошу, прошу, зайдіть! Може голодні, то кажіть.

Увійшли ми в хату, а чоловік:

— Сідайте, та кажіть, хто ви такі.

Сів Шевченко та глядить по стінах. Гляджу і я, тай бачу на почетнім місці за столом портрет поета, отже кажу:

— Я, коли чували, Гарасим Чорнохліб, а це (і вказав на Тараса) ... пригляньтесь, може пізнаєте. Це ж наш великий...

Ще не докінчив я, як чоловік вхопив Шевченка за руку, цілує та:

— Яке щастя, — каже, — що ми такого гостя дочекалися, нашого батька Тараса! Сідайте, прошу... Гей, Маланко, Маланко! — гукнув він на жінку, — а ходино сюди!

Прийшла жінка з другої хати, а чоловік:

— Дивись, це Чорнохліб, а тут самий наш Тарас Шевченко. Я зараз пізнав! Витайся, тай йди скоренько, вари пироги, а потім вже і ти з нами посидиш...

Коли жінка пішла, питає Тарас:

— Чи є в вашій околиці зорганізована українська громада, чи прова-

диться українська культурна робота?

На те чоловік:

— Е, ми можемо своєю околицею похвалитись. В нас є Церква, є Народний Дім, є жіноча організація, є сумківці. Тільки замало рук до роботи. А ви, — звертаєсь він до поета — заїхали на прогульку, чи може в Канаді зостанетесь?

— Та я й остався б, — каже Шевченко, — коли б міг тут вам пригодитися.

Слухає чоловік, та аж на ноги піднявся.

— От добре, тай ще раз добре! — каже, — тай дуже добре! Коли так, то ми вас з своєї околиці не випустимо. В нас роботи повно.

— А що ж я міг би в вас робити? — питає Тарас.

На те чоловік.

— Коби руки, а робота є. От можете провадити в нас Рідну Школу, це одно. Можете приготівляти представлення, концерти, та вечірки сміху, друге. Можете в церкві дякувати, третє. А нам дяка треба. Про вас же я читав, що ви гарно співаєте. Треба буде приготівляти пікники та базарі, четверте. Коли б ви знали національні танці, а ви їх певно знаєт, то це дуже придалося б нашій молоді. Давали б відчити... Але є ще одно, що прийшло мені на гадку: ви розумієтеся на малярстві, а нам маляра дуже треба. Намалюєте нам кілька декорацій до Народного Дому. Потім треба буде помалювати Народний Дім зверху і в середині, дальше треба зверху помалювати церкву, бо вже фарба облітає. Не зашкодило би помалювати і паркан, бо гние. А ще дальше малярської роботи в околиці повно — тому треба помалювати стайню, тому в хаті підлогу, тому сани, тому віз, тому тачки. Ви ж

розумієте, яка фарба ліпша, то вас всі схочуть. Тут є роботи досхочу. І тому ми вас від себе таки не пустимо...

Вийшов я до кухні води напиться, а чоловік за мною та потихо:

— Щастя нам тай годі, а ви, пане Чорнохлібе, також скажіть за нами добре слово. Ми йому заплатимо, кілька зможемо... Зрештою він нежонатий, то йому багато не треба. А харчувати можемо його „вколію” нині їсть в мене, завтра в мого сусіда, позавтра в третього. Наша громада велика, то довго буде, нім всі хати обійде. Тай на один день можуть люди красше приготувитися...

Ще починав чоловік щось говорити, та я бачу, що ми вже стоїмо перед іншим, наче міщанським домом. Задзвонив поет, відчинив чоловік двері, а Тарас:

— Ми оце до вас на хвилину, хочемо познакомитись, чи дозволите зайти? — А не знакомий:

— Прошу прошу, зайдіть!

Увійшли ми, і Тарас починає:

— Щоби знали ви, шановний добродію, хто ми такі, то оце Гарасим Чорнохліб, а я автор „Кобзаря” — Тарас Шевченко.

Видивився чоловік та:

— Ве, вел, вел!... Це ви Шевченко! Знаю, знаю! Минушого року ваш биртдей справляли в Народнім Домі, отже і я там був. Знаю! А я Джері Андермавнт, малим хлопцем з Старого Краю приїхав, мав ледво дванадцять літ.

Дивиться Шевченко та:

— А чи ви українець? Це щось так звучить...

Випростувався чоловік, підніс вгору брови, та:

— Вел, це ніби так: в простій мові я був Грицько Підгірний, а це по ту-

гешньому Джері Андермавнт. Це ніби те саме, але в красшій формі, Джері Андермавнт! А ваше Тарас було би по тутешньому Тері, ая! Тері Шу... Шумейксон... Так ми вас і в тутешніх Енциклопедіях запишемо. Та... Екскюз мі, я хочу познакомити вас зі своєю родиною...

Андермавнт вийшов до другої кімнати, і чути було, як з кимсь говорить. Слухає й Тарас та:

— Це яка мова, що там чути?

— Англійська, — кажу.

За хвилю виходить Андермавнт з жінкою і трома дітьми. Жінка прибрана цілком по модному: не можна сказати щоби гола, але так трохи; з цигареткою в зубах; брови повимикувані, а місце де їх Бог сотворив, замашчене чорною фарбою; губи червоні, як індікові коралі, нігті таксамо... Словом — прибрана в найновіший стрій 20-го віку.

— Це моя жена, Мері — каже Андермавнт, — вона по українськи розуміє, щира українка! А, це — і вказує на Шевченка, — містер Шевченко, а грейт мен.

— Привитались, і бачу — подає вона Тарасови цигаретку та: пліз, містер Шевченко!

Ніяково стало поетови. Він подякував і сказав, що лікар заборонив йому курити цілих три місяці... Підводить тоді Андермавнт дітей:

— Це мої діточки... Оце старший, сім літ йому, зветься Моріс; оцей Джигс; а оцей третій, йому три роки, Чаплін.

Дивиться Тарас та:

— То це ваші рідні діти? — питає.

— Єс, єс, мої — каже Андермавнт, — але вони по українськи ще не вміють. Я вже пізніше почну їх по українськи вчити...

— Так чому не тепер, чому не вчи-

ти змалку? — питає Тарас, — змалку можна навчити без труда і кошту. Говорите до них, вони вчаться і до вас говорять, отже навіть не будуть знати, коли навчилися...

Зморщив Андермавнт чоло, та:

— Ю сі, містер Шевченко, нехай перше одного навчаться. Я хочу, щоб їм в голові не помішалось, ю сі. І знаєте, тут всі так роблять, тут такий стайл. Треба до людей достроюватися, коли хочемо бути людьми. Тут не те, що там в олд контрі, тут все по практичному...

— А хіба це не було би по практичному, коли б ваші діти знали змалку дві мови, а з ними мали два світогляди, два розуми? Аджеж і Канаді треба розумних людей...

Зморщив чоловік чого і:

— Вел!... З теоретичної сторони воно ніби так, але це Канада. Тут все аптудейт! Тут всюди ню стайл, ю сі. Ми мусимо до культурних людей достроюватися...

Коли поет з Андермавнтом так говорять, я розглядаюся по кімнаті. Якраз проти мене великий образ, в гарних рамцях — дев'ять собак сидять кругом стола, в циліндрах, з цигарами в зубах, і в карти грають. Перед ними фляшка з горівкою. По правій стороні менший образок — намальований гарбуз, а на нім сидить щур. По лівій малюнок майже голої жінки з великими голими колінами, курить та по дурноватому шкірить зуби. Під образами на дротяній сітці повно поштових мальованих карток... А на столику „Гаш” та „Ай Опенер”, себто література.

Нараз все зникає і ми вже на широкій вулиці. Йдемо, і каже поет:

— Це, Гарасиме, щось таке низьке, таке болюче, прямо страшне! Бував я всюди, але таких низин не бачив. От

киргізи — вони все своє дуже гідно шанують, себе шанують, свою культуру, своє ім'я шанують. А тут... Каже: достроюються... Еге! Так достроюються, що позбуваються всякого строю, до гола розбираються. Голе тіло, голий розум, гола совість, гола душа, голе ціле життя. Таке розумове і моральне каліцтво, що аж страшно! Бачив я на своїм віку таких, що достроювалися, але достроювалися до висшого, до кращого, до розумнішого. А тут достроюються до найнижчих низин, до пропастей. Що то люди! Колись обожали звірів, птахів, гадюк, а нині пропасть обожують. Якраз про таких говорить Святе Письмо, що мають очі, а не бачать, мають уха, а не чують, мають розум, а не розуміють.

Слухаю, аж нараз бачу, що вже новий незнакомий запрошує нас до кімнати. Увійшли ми наче до школи, наче до урядової канцелярії. А чоловік, що нас запрошував — учитель не учитель, лікар не лікар, адвокат не адвокат, комісар не комісар, писар, не писар...

— Це ми до вас на хвилину, — каже Шевченко, — це Гарасим Чорноліб, а я, коли чували, Тарас Шевченко.

Чоловік зрадів та:

— Широ, широко, дуже широко вас витаю. Мое ім'я Володимир Пирожняк. Не сподівався я ніколи побачити вас тутка. Дуже рад! Сідайте, прошу...

Посідали ми і питає Пирожняк Гараса:

— Ви, дозвольте вас запитати, приїхали сюди на короткий час, чи щоби тут зостатися?

— Щож, може б краще зостатися, — каже поет, — там в Європі ціле пекло. А в вас воно не те...

— Е, в нас покищо затишно, коли

порівнати з Європою, — притакує Пирожняк, — і вам я радив би до Європи не вертатися. Тут ви більше добра своїм таланом зробите. Я вже не раз думав, що треба би нам забрати звідтам і вас, і Костомарова, і Грушевського, і Дорошенка і ще декого. Тут є широке поле для української культурної праці. Нива широка...

— Я вірю, що тут нива широка, але так для приміру — від чого починали б ми тут культурну роботу! — питає Шевченко.

Махнув чоловік вдоволено рукою та:

— Це вже наша журба! Ви приїздите сюди і маєте вже все готове. От, приміром, посилаємо вас з відчитами по цілій Канаді від океану до океану. Їздите, говорите і збираєте гроші. А в нас брак добрих колекторів дуже відчувається. Або зробимо фільму, а ви їздите і людям показуєте. Та це лише частина праці. Багато є громад, які хочуть, щоби до них час від часу заїхав добрий промовець, добрий організатор — чи то для полегодження громадських непорозумінь, чи для зорганізовання сумківців, чи заложення кооперативної торгівлі. А далше — там отворення Народного Дому, там вже 5-та, чи 15-та його річниця, там сумківський зїзд. Позатим владжування освітних курсів, тощо. Також дуже заважувала би ваша участь на всяких наших хоч би й найменших сходинах, на вечерницях і сурпрайз партіях, а ще більше в нашій політичній та дипломатичній праці — в комітетах і делегаціях. А все те разом взявши давало би вам суму сумезну матеріалу для вашої письменницької праці. Ага, ще справа нашої журналістики — ви своїми статтями в часописах могли би звести на кращий шлях нашу журна-

лістику.

Бачу, а Шевченко щораз тяжше і тяжше віддихає, наче б великий тягар йому на плечах, а там:

— І ви думаете, — каже, — що я, або і трох нас могло би...

— Даруйте, — перебиває чоловік, — ще хвилька, а я скінчу... Ви, приміром, як маляр, мали би повно замовлень від Народних Домів, щоби намалювати їм декорації — куртини, куліси. А позатим могли б, тай мусіли б малювати образи. Треба ж і чужим показати, що ми маємо славних малярів. Сказавши малярів в Канаді ми взагалі не мали. Поза тим же треба вам продовжати чисто письменницьку працю, продовжати писання „Кобзаря”, чи що інше, розуміється трошки вже по модерному писали б. Знов же Грушевський докінчував би „Історію України”, Костомарів писав би „Монографії”, а Дорошенко також по своїй лінії. А вже як літо прийде, то збереться нас гурт, і ви з нами, тай до озера, або навіть до Бенф... Роскіш така, що не можете собі уявити...

Як оком мигнути, цілий образ скінчився, і ми вже на чистім, широкім поли. Вечер, місяць вийшов на синє небо і так тихо-тихо! Тільки жаби десь далеко скрегочуть. І каже Шевченко:

— Гарасиме, аж мені Петропавлівська кріпость привиділася. Та слава Богу, що ми знов на вільній волі. А то... Ну, заїдемо ще до кого одного тай досить на тепер. Бо мабуть і ти вже втомився.

Ще Тарас говорив, як опинились ми перед дверми фермерської хати. Застукали до дверей і хтось відчиняє двері та: „Прошу, прошу, заходіть!” Бачу, а це кум Павло.

Ледво переступили ми поріг, а кум

Павло так пильно на Тараса дивиться, а там:

— Чи це сон, чи дійсність, що я бачу нашого Батька Тараса! І за які заслуги нагородив мене Господь такою честю? Не знаю, навіть, як вас гідно привитати. Ну, стисну вашу святую руку, тай сідайте, бо може струджени. Яка ж дорога! — де Україна, а де Канада...

Посідали ми. Закликав кум Павло свою жінку та всіх домашніх, познакомлюються. Радощів таких, що й годі. Ну, уявіть собі, що це до вас Шевченко зайшов би — що ви робили би? Не знаєте, за що братися, починаєте хату замітати, а мітла з рук вам летить. Таке було і тут. Кума Павлиха принесла зараз води та просить Тараса: „Напийтесь, бо може втомлені та голодні, а я зараз звару вареників”... І побігла до кухні, як євангельська Марта, що гостила Спасителя. Надійшла несподівано і моя жінка, витається.

Як же все трошки втихомирилося, питає кум Павло:

— Так ви, батьку наш, на довго сюди прибули, чи тільки щоби подивитися?

Подумав Шевченко хвильку, глянув на мене, та:

— І сяк і так може бути. Коли б дали ви мені тут роботу, то міг би зостатися. Аджеж знаєте, яке тепер в Європі.

Бачу, кум Павло аж скривився.

— За які це гріхи, — каже, — було би на нас таке приведеніє, що ми мали би вам роботу давати? Аджеж хто ми, а хто ви! Вам від нас що інше належить, а не робота. Ми для вас, а не ви для нас!

Бачу, міркує щось Тарас, а там:

— Даруйте, але не знаю, що ви мені винні... — А кум Павло:

— Все винні! Ми винні вам поміч в тій праці, що ви робите. Коли б же ми вам роботу давали і приказували, що маєте робити, то з нас би всі розумні люди сміялися. Ви ж маєте від Бога пророчий талант, а ми звичайні собі люди. Ми з Гарасимом, от ніби з ним! — і показав на мене — нераз говорили, що ваша праця тому така велика, що ви виконували її як вільний чоловік, якому ніхто з людей не приказує, і яким ніхто не орудує. А нехай би той, як його... Ширяєв, чи що... весь час був вам приказував, то хіба ви були би розбудили з мервецького сну український нарід? Хіба ми мали би нині вашого „Кобзаря”?... І доси малювали б кімнати, тай тільки.

Замовк кум Павло, а Тарас також мовчить та щось думає. Довго думав, а там:

— Може воно і так, тільки ж і людям з талантами треба хліба, треба одежі, треба хати, отже треба на все те працювати.

Заперечив кум Павло рухом руки і:

— А хіба ж те, що ви робите, будучи цілком вільним чоловіком, не було би працею? Хіба праця є лише та, що другі приказують? А ви ж і доси для нас всіх працювали. І тут якраз наш обов'язок! І матка в улию їти хоче, але на те є пчоли робітниці, щоби дбали про все, чого їй треба. І дбають! Красше дбають, ніж люди про своїх провідних людей. Ще вона в сповиточку, а вони кладуть її в просторе і вигідне місце, приносять їй найкращу поживу, яку можуть знайти, обсіпають пахучим порошком, а то ще й стоять кругом та хухають, щоби їй тепло було. А ще інші приспівують. Читав я колись про те, тай сам трохи до них приглядався. Їм же

треба великої провідниці, треба цілому їх родови, великого талану їм треба, отже його собі виховують. Від колиски, від сповиточка. Ая! А вже коли підросте, то ставлять коло неї сторожу, щоби їй яке лихо не сталося. Це ж життя і будучність цілого їх народу. А вже як стане вона господарити, то бережуть, як ока в голові, ходять, як коло малої дитини, амброзією годують, а нектаром напувають. А ви ж знаєте, що це лише грецькі боги їли амброзію, а нектаром запивали. Тай порох з неї обдмухують. І лише тому може вона виконувати таку велику працю — таку, що ніхто другий її не виконає. Її праця важніша від праці других — вона працює для будучности. А всі другі працюють лише для одного дня. І це пчоли розуміють. Отже в тім розумінню вся сила пчолячого роду...

Говорить кум Павло, наче з розумної книжки читає, а Шевченко лише слухає та легесенько головою приймає. Щож до кума Павла, то досі говорив він сидючи, а тут аж піднявся, та вже ходячи по хаті продовжав:

— Ми оце недавно з Гарасимом про те говорили — про пчіл... Говорили, що коли б пчоли стали такі розумні, як найбільше число людей, то сказали би матці: „Ми нічого проти того не маємо, що ти маєш бути маткою, ми ж знаємо, що нам матки треба, тількиж одно — мусиш сама про себе дбати! Ми тобі скажемо, що маєш робити, отже: встань раненько, позамітай те місце, де ти ночувала, а потім лети в поле, назбирай меду, принеси до улія і поскладай в ті комірки, що ти собі набудувала. Коли ж все те поробиш, зоставайся дома на день два, щоби поробити лад в улію. Ти ж господиня! Позамітай, поприбирай, всі комірки повичищуй,

сміття повиноси, тай ще наглядай, щоби чужі пчоли до улія не закралися. Щира праця убагороднює навіть небагородні сотворіння. Ая! А далше... вже можеш бути собі маткою і виховувати молоде покоління, це ж дуже почесне становище! — доглядай його, годуй і в люди виводи...” — Так говорили ми з Гарасимом, говорили, що пчоли вийшли би на такий свій філософії точно так, як виходять ті народи, що провідних людей для себе не виховують і про великих людей в себе не дбають. Були би по-сміховищем цілого комахого світа, тай вигибали би, як вигибають нездари...

Тут увійшла кума Павлиха вже з готовими варениками, тай сметани поставила. Пішов кум Павло, добув вишнівки, як казав 12-літної. Як же ми, випивши по маленькій чарочці на смак, забрались до вареників, почав кум Павло знов:

— Я знаю, як буде! І таки знаю! Оглянемо зараз мою, тай Гарасимову фарму, а ви вибирайте собі найкраще місце, яке зайдете. Там збудуємо вам хату... в мене є плян тої хати, що ви хотіли собі там збудувати. Збудуємо, приберемо... Коли б же ви хотіли жити деінде, то і це добре. Ви всюди наші, а ми ваші; ми і там зробимо для вас все, що повинні. Тай ще більше... Вам же треба поїхати, куди схочете, треба купити, що вам до вподоби, отже ми вам і грошей!... Тільки жийте тай працюйте для нашої справи!

Похитав Шевченко значучо головою та:

— Та хіба ж ви з Гарасимом могли би все те зробити? Мабуть важко було би... — А на те кум Павло:

— Не я з Гарасимом, але нас багато, ми всі. Бодай всі свідоміші. Я

від себе даю пів фарми, коли треба, Гарасим кількох дає, Демко дає, дру-гі дають. А даліше вдаємося до ши-рокого нашого загалу, а загаль ще не таке зробив би! Ну берімо, що один фармер виховує кількоро дітей, тай може їм ще призбирати майна, то хі-ба всі разом не могли би вам одному дати всего, що лише вам потрібне? Не то вам, але десять таких, як ви, озолотили би, двадцять таких, навіть ще більше. Аджеж кілька люди про-курюють, пропивають, непотрібно проїзджують, на непотрібне видають — це ж мільйони річно. Та коли б нас було лише сто добрих людей, то хіба сто не є вже сила! Е!...

Попоївши ми випили ще по мале-сенькій, як то великий наперсток, і кума Павлиха почала збирати зі сто-ла

Тарас був дуже вдоволений і каже:

— Аж тепер чую, що я між своїми! Коли б в нас таких багато, то все бу-ло би — і сила, і повага, і все, що по-трібне.

Ще хотів кум Павло щось говори-ти, але Тарас:

— Час нам вже збиратися, але все що чув від вас, я позаписую і воно буде в моїх книжках. — Колись про-читаєте.. Щож до вашого пляну, то ще подумаю. Це дуже велике, що ви сказали. А тимчасом дякую за варе-ники, я вареники дуже люблю, тай всего вам найкрасшого, поки знов до вас загощу. А тоді вже нашого українського борщу зварите...

Всі прощаються, а кум Павло:

— Поки побачимось, то це вам від мене памятка! — і подав Шевченкови калитку, як от поважний печений пи-ріг, чогось повнісеньку. І ще каже: Це і на памятку і придасться вам в до-розі. Того треба...

Вийшов кум Павло, вийшла кума

Павлиха, тай моя жінка аж за ворота, провожають Тараса. Попрощалися там з Тарасом усі ще раз, а до мене каже він: „Велика дяка тобі, Гараси-ме, що мені товаришував, а всі ви раз-ом бувайте здорові!

— Дай і вам, Боже, доброго здо-ровля! — відповіли всі гуртом — і я прокинувся. Сон скінчився.

Яких снів я не мав, але признаюся вам, що такого, як оцей, ще не було. Для такого сну не жаль і три добі разом спати.

Другого дня, а це була неділя, оповів я все кумові Павлові ще точ-ніше, як вам тут оповідаю. Коли ж прийшлося оповідати про те, як Шев-ченко був в кума Павла, то сказав я, що це було в хаті якогось поважного чоловіка, нє згадуючи, що це був кум Павло.

Вислухавши кум Павло мого опо-відання, аж палець вгору підніс.

— От, сон, тай сон! — каже. — Я старший за тебе, Гарасиме, а мені ще такий сон не снівся. Це, — каже, — такий сон, що бери з нього мате-ріял та пиши Катехизм для Україн-ського Народу.

І почав кум Павло подрібно мій сон розбирати.

— В нім, — каже, — бачимо всі верстви нашого загалу тутешного. Бе-ри оттого, що ніде не належить, але всюди зайде... Таких в нас багато. Це свого роду хитруни. Вони мені завсіди пригадують, як бачив я ко-рову, що заглядала до хлівів. Двері були повідчинювані, отже переступи-ла один поріг, понюхала і назад. Зай-шла до другого порога, до третього, переступить, понюхає і назад. Як же хотіла переступати четвертий, вибіг з середини собака і нагнав. Еге! Це те, що він казав, що: не впустили...

— Берімо того, що хотів нанимати Шевченка до корчовання... І таких є багато. Це робоча сила, більше нічого. В них нема інших вартостей поза здобутками найпростішої праці. Як хтось казав: великий звір, та без голови!

— Берімо третого, що ти оповідав. Це чоловік з діточим розумом, а з претенсіями на великого політика. Такі є! Вони дуже короткозорі, і на гадку їм не приходить, що люди бачать їх діточий розум, як на долони. І з їх розмови, і з їх погляду, і з їх говорення, а вже вповні з їх ніби роботи. Всі їх бачать, тільки вони себе не бачать такими, як вони є, ані других не розуміють.

— Дуже повчаючий образець бачив ти Гарасиме там, де чоловік готував Шевченка на учителя танців, та маляра стаєн, парканів, саней і тачок. Чоловік щирий, але не знає на світі більших вартостей понад ті, якими він орудує в своїй вузькій громаді. Я, Гарасиме, виводжу з оцего образка таке правило: дай маленькому розумови велику справу, то він переробить її на таку маленьку, як він сам. А дай великому розумови справу малу, то він буде підносити її до своєї висоти. Бери таки Шевченка: сам він був великим, отже старався і цілий свій нарід піднести, з рабів хотів зробити вільних людей, з несвідомих хотів зробити розумних. А оцей, як там він, малий чоловік, знижав би того ж великого Шевченка на маленького ремісника одної самотньої громади — на танцюриста і маляра стаєн. Тай ще не хотів би заплатити йому за працю навіть тільки, щоби той міг жити бодай так, як всі люди жиють. Каже — він нежонатий, будемо годувати його „вколію”... Чи може бути щось низше? Та, що правда, це був

сон, однакж він показує одну дійсну і вічну сторону життя. От пригадалося: памятаєш, Гарасиме, як я був позичив Кріпакови „Історію України”, щоби читав, а він молоко накривав, доки цілком книжки не понівечив. Бачиш! Для нього книжка була вартна лише тим, що велика і тяжка, а не тим, що в ній пишеться. І таке всюди в життю буває...

— А вже болючий образ той четвертий, того, як він... Андермавнта. Це рак на українській тілі, проказа на українському життю. Це сором українському родови! Щось таке страшне, що нема на нього потрібного слова. Це те, що сам чоловік виколував би собі очи, відрізував би уха, втинав би пальці, вирізував язик... Сам собі, подумай Гарасиме! Тай не собі одному, але і дітям своїм, і жінці. Калічив би себе чоловік і думав би, що він так стає красшим, здоровшим та поважнішим. А є такі, Гарасиме, є такі!

Кум Павло аж почав обтирати піт з чола, що виступив великими краплями. І в хаті настала довга хвиля мовчанки. Замок кум Павло, тай ані я, ані моя жінка не відважилися тиші переривати. Аж по довгій хвили почав кум Павло знов:

— Інтересний дальший образ, що ти оповідав. Це те саме, що з тим передпоследним. Ріжниця лише та, тут готовили Шевченкові працю на ширшій просторі, отже тимсамим ніби поважнішу. Але всеж дрібна, маленька, буденна, хвилева... І тільки ж її, така сила силенна, як і в тамтім образку. Точно так, як говорить жид Яремі в Гайдамаках”:

Піди кобилу приведи,
Подай патинки господині,
Тай принеси мені води!
Вимети хату! Вноси дрова!
Посип індікам! Гусям дай!

Піди до льоху, до корови...
Та швидше хаме!... Пострівай!
Упоравшись біжи в Вільшану,
Їмості треба... Не барись!

Точно так! Схочуть мати Шевченка, Костомарова, та Грушевського подорожуючими лекторами, збирачами грошей, організаторами кооператив і сумківських гуртів, гостями на вечерницях, журналістами, політиками, дипломатами, делегатами, секретарями на зборах... Яка лише вирине потреба, хоч би найдрібніша, так всюди будуть ними послуговуватися, як найзвичайнішими наємними робітниками. Навіть не фабричними, бо там дають одну роботу, відповідну до вмілости і можности чоловіка. А тут ні! Тут заставляють до кожної праці, яка на світі є і яка прийде кому на гадку, і будуть вимагати з кожної гарного звіту. Ану, покажи, чи твої промови дуже людей захоплюють! А кілька заснував кооперативних крамниць? Чи великі успіхи є за тобою в тій кожній роботі, що тобі кожного дня даємо?... Коли ж покажеться, що з Шевченка не великий публичний промовець, що з Грушевського слабкий кооператор, що з обох ніякі лектори, так їх признають цілком безвартними людьми. Непотрібними, що лише дармо хліб їдять. А це тому, Гарасиме, що такі не розуміються на провідничих таланах, ані на тревалих вартостях взагалі, а тільки на хвилиній справности потрібного їм звичайного робітника, яким вони послуговуються... В них „Історія України” на те, щоби нею молоко накривати...

Відітхнув кум Павло, напився води, та знов:

— Сон воно, Гарасиме, але тут розкривається велика правда. Коли нарід має провідничу клясу лише з

таким розумом, то вона не піднесе і не поведе народу до тих висот, до яких сама не піднеслася. Замість низьке до високого підносити, вона буде високе до низького нагинати. Вічне за хвилеве заміняє. Дасть право первородства за миску сочевиці, як то Біблія говорить. Високе буде для неї непотрібом, завадою, тягарем. Чимсь ненормальним, а наділі — незрозумілим. Як дитині незрозумілі справи старших...

Знов хвиля мовчанки, яку вже я перервав.

— А що ви думаєте про той послідний образець? — запитав я кума Павла.

Кум Павло підняв голову, лице заясніло, та:

— Це була велика розкіш, коли ти почав розказувати, — каже, — тай ще дуже велика! Тут доперва побачили ми той високий щабель, на яким великі розуми стоять. Шкода, що мене там не було, Гарасиме, а я був би того незнамого обняв, як рідного брата. От коли б Господь обдарував наш нарід хоч одним таким чоловіком!... Та добре, що хоч приснився, а то давніше такі в нас навіть не снилися. Знак, що ми вже йдемо до крашого, вже нас Господь милує. Тай... От коли б ти був ще запитав його, як він називається і що це за стороною, так може справді десь така свята душа є, отже треба би було її відвідати, тай ще чого більше навчитися. А славний чоловік! І ще, — кажеш, — дав Шевченкови калитку повну чогось, як поважний пиріг?... Ну, Гарасиме, це ще більше мені показує, що він великий чоловік. Він великі свої слова великим ділом запечатав! А то буває, що слів гарних в людей є багато, та коли прийде до калитки,

то вже не тее... Та ще щоби сам чоловік догадався, що треба без примусу зложити на вівтар святої справи свою десятину. Ей, шкода, Гарасиме, що мене там не було, а я був би і від себе дав калитку — хоч таку, яка в мене є. Правда, я і так дам — дам для тої справи, для якої Шевченко працював, але ж і йому самому сердешному треба би дати. Бо великі розумні і провідничі талани, це ті джерела, з яких вся животворна вода випливає. Занедбаєш їх, так вони намулом позасуваються, позахрясають, а там і цілком висохнуть. І нема тоді води нікому — ані людям, ані звірині, ані птиці, ані деревині. Отже благословенний той нарід, що запопадливо піддержує своїх провідників, як наче б то свої народні очі, свої уха, свій розум, свою народну совість... Як джерела свого життя...

Ще довго на подібний лад кум Павло одушевлявся та хвалив, аж поки втомився. А вже на кінці каже:

— Гарасиме, коли той незнакомий ще раз присниться, то не забудь поздоровити його від мене. Памятай, не забудь! І запитайся, як він називається...

Не стало мені вже більше терпцю і я кажу:

— Одну тайну вам відкрию...

— А що таке? — питає з поспіхом кум Павло.

— Таку тайну, — кажу я тоді — що тим чоловіком були ви самі. Я лише не хотів вам того казати. Ви, як вас тепер бачу! Це ви казали, що це ми оба про пчіл говорили, та що будемо Шевченкові хату будувати. І ту калитку це ви дали...

Слухає кум Павло, тай руки опустив, наче б зів'яв. А там:

— Так це ти з мене жарт зробив, Гарасиме?

— Може й жарт, — кажу, — але дай вам Господи ще довгого віку, щоби ми могли з вас ще нераз такі жарту робити!

Похитав кум Павло головою, та:

— Ну! Не догадався я, що це ти таке, тай давай самого себе розхвалювати та поздоровляти. Аж тепер няково. Бо і хтож я такий? І що доброго я коли зробив?... І ще кажу: Поздорови його від мене...

Весело стало кумови Павлови, весело стало всім нам. І тоді моя жінка:

— Гарасимови снилося про вас таке, яке він про вас завсіди думає. Тай за нинішну науку треба вам щиро подякувати. Бо кілька ми доброго навчилися. А коли б Гарасим був сказав, що це ви були, то ви нічого не сказали би.

Довго ми ще говорили та толкували. Вже другі півні проспівали, як ми від кума Павла до дому вибиралися.

БОГ В УКРАЇНСЬКИХ ПРИПОВІДКАХ.

Слово „Бог” приходить в українських Приповідках багато разів в різних висловах. В „Етнографічному Збірнику” виданім Т-вом Шевчену у Львові 1901 р., є подано 385 Приповідок, в яких вживається слово „Бог”. Звідтам беремо деякі.

Щобись його Богом звав, то не послухає. — Значиться — хочби просив найпокірніше.

А бодай вас Бог мав! — Подяка за якусь похвалу. Значить: Коби так було, як ви кажете.

Ані до Бога, ані до людей. — Про чоловіка нездару.

Ані суди Боже! — значиться — тяжко чогось добитися, тяжко щось зробити.

Без Бога ані до порога. — Без Божої помочі нічого не зробиш.

Бог батько і Пречиста Мати не дасть загинати. — Так висловлюють надію на Божу поміч.

Бог Богом, а люди людьми. — Значиться — не слухають Бога.

Бог до вроди розуму не привязав. — Може бути хтось гарний, але нерозумний.

Бог не дитина слухати дурного галатина. — Бог не послухає дурної бесіди, приміром проклону.

Бог не напасть. — Він, що рішає, то для добра.

Більше Бог має ніж роздав. — Не звевірюйся, Бог тобі дасть.

Бога взивай, а руки прикладай. — Разом і молись Богу і працуй.

Бога не здуриш. — Здуриш чоловіка, а Бога ні, Він за зло тебе покарає.

Бога не треба вчити. — Він знає, що робить, хоч би не так як хочемо.

Бог би з тебе говорив. — Коли скаже хтось другому радісну вістку.

Бог довго чекає, але не дарує. — Колись таки покарає.

Бог не карає прутом. — Він має різні способи карі.

Бог не спить. — Він все бачить.

Бог не трубить, коли губить. — Не дає знати, коли буде карати.

Богу духа винен. — Безвинний. Не винен в тім, що йому закидали.

Боже борони, та відверни. — Коли сподіються лиха, прим. граду, або зливи.

Боже поможи, а ти небоже не лежи. — До Божої помочі треба праці.

В Бога день краде. — Говорять про неробу.

Від Бога гріх, від людей сміх. — Робить і проти Бога і проти людей.

Дай Боже здорово ходити і на друге заробити. — Коли вбирають нову одержу.

Карає Бог старі кости за гріхи в молодости. — За погане життя.

Шануючи Бога тай вас гречних. — Коли мусить хтось сказати не дуже гарне слово.

Як Бог дає, то не продає. — Дає дармо.

Як Бог дасть, то в вікно подасть. — Дасть несподівано.

ВИСКАЗ ПЛЯТОНА.

Раз грецькому філософови, Платонові (429—347 перед Христом) хтось сказав:

— На тебе твої противники видумують огидні історії.

На те мудрець:

— Це ніщо! Як я жив доси, то всі знають, а й далше я буду жити так, що люде в ті видумані історії не повірять. Я покажу людям дійсне життя, а не видумані історії.

ГУМОР.

Не знати звідки.

Жінка: Чоловіче, звідки тільки порожних фляшок набралось коло нашої стайні?

Чоловік: Не знаю, жінко. Я ніколи порожних фляшок не купував.

Як виглядає котятко.

Малий Андрійко оповідає, як виглядає котятко. і каже:

— Воно біжить що сили за нічим, і ще не злапало, а вже стало.

3 ТОГО СВІТУ.

(Переказане за Вахнянином)

Подумаєте: От вже буде хтось байки говорити!... А воно не те. Це дійсна правда. І не хто її оповів, а покійний Анатоль Вахнянин в своїй книжці оповідань.

Розказує він, як він вмер на саму Маланку. Переїздив Дністер, лід заломився і він втопився.

Зпершу не міг зрозуміти, що це сталося, та вкінці бачить: величезні хороми (будівлі, палати) обведені срібним плотом, з воротами, а на лавочці святий Петро.

— Аж тоді я зрозумів, що я вже вмер — каже Вахнянин.

— Ти сину звідки? — питає Петро.

— Зі Львова..

Ще дещо порозпитував, а там отворив ворота, передав мене ангелови і каже:

— Поведи його, Михасю, в руський табор!

Ми станули край зеленого гаю. Сонце з гори світить, з гаю холодочком віє. Всюди гарна трава (моріг), а цвіту, як на українським степу. І соловії співають, і річка шумить, а в воздуху так тихо і люблю.

Дивлюся, а за кріслатими дубами Запорожці. Стали колесом, ніби велику раду в Січі радять. Кармазини на них, як маків цвіт, самі великі, статні, кремезні... Отсе народ! Я кожному під паху.

На вид Ангела (а це був самий Архистратиг Михаїл) вони стали лавою... Бачу, що і тут вони шанують покровителя України.

— Новий товариш вам! — прорік Архистратиг, та знявся на крила і полетів.

— Здоров товаришу! — повитали мене — ти з котрої України?

— Зі Львова... Я письменник...

— Ну, ти воював пером, отже твоє місце онтам! Там письменники.

Пішов я туди. І бачу липа, червона калина кругом. А під розлогим явором наші покійні письменники: Тарас, Котляревський, Квітка, Максимович, Гулак, Маркіян, Федькович, Костомарів. Ба, є тут і Навроцький, Желехівський, Огоновський, Стефан Качала, Гладилович, Партицький, а навіть Сковорода...

— От як вони тут позбиралися! — подумав я.

Бачу, що Тарас в середині, а вони кругом, як коло свого вожда. І нагадав я слова Куліша: „Он бі — світильник, горя і світя” (Він був світильником, що горів і світив). Великим був за життя, великим остався і по смерті.

Побачив мене Корнило Устіянович та:

— А, це ти? Здоров! Якже це ти сюди...

Я найперше вклонився Тарасови в пояс, а він:

— Звідки тебе Бог привів?

— З Галичини, зі Львова — кажу.

— Добра у вас багато? — питає Тарас — бо з України недобрі вісти маємо. Приніс їх Петро Ніщинський. Москаль кріпостить духа. А в вас, чи робиться що?

Почав я оповідати, що в нас йде суперечка за те, чи ми русини, чи москалі... Тоді Костомарів:

— Добре ти ворожив, Тарасе, що: „Німець скаже: Ви могли, то будуть звати себе моголами, а скаже:

Ви слов'яни, то слов'янами будуть зватися”. А самі й доси не знають, хто вони.

Тут почали ще розпитувати про всяку всячину, що на нашій Україні діється.

До мене підступив Маркіян і лише почав: „Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш”, як передомною став Архистратиг і каже:

— Ти, синку, забирайся, звідки прийшов. Твоє тіло відтерли, бо ти був замерз, отже і душа мусить бути там де тіло.

Так і було зі мною — каже Вахнянин — отже описав я вам цю пригоду, щоби знали ви, що там роблять та

як журяться нами наші великі покійники.

За Вахнянином і я вам це перепо-
вів, щоби і ви дечого навчилися. Про себе такого оповісти не можу, бо в мене хіба сни бувають такі, що оповісти можна, а тут вже не сон... Ні! Тут оповідає вам чоловік, що сам на другім світі був, та що він там бачив і чув.

Г. Ч.

Анатоль Вахнянин (1841—1908) український письменник, педагог і композитор. Видатний громадський діяч, основник віденської „Січи”, перший голова Т-ва „Просвіта”, посол до галицького сойму і др. і др. Скомпонував чимало пісень на хор і сольо та оперу „Купало”. Є його оповідання та „Спомини з життя”.

С В А Т И.

Ти чванишся хлопче бравий,
Що ти перший до забави,
А кажи, чи й до роботи
В тебе стільки є охоти?

Ти чванишся, що багатий,
Можеш грішми розкидати,
Маєш хату, маєш поле,
Бистрі коні, як соколи.

Ти чванишся хлопче жвавий,
Що в війську добув ти слави,
Під воєнними стягами
Сміло бився з ворогами.

Ти чванишся, хлопче з того,
Що видав ти світа много,
І чужі краї далекі
Здовж зійшов ти й впоперекі.

Та чи знаєш ти, чванливий,
Рідний люд свій нещасливий,
Твоїх прадідів країну —
Славну любов Україну?

А чи знаєш, хто там власник,
А хто зайда — галапасник,
З ким за що їй треба битись,
З ким єднатись, з ким миритись?

А чи знаєш ти, бувалий,
Українські ідеали?
В них лише та ціль єдина —
Вільна, Славна Україна!

А чи вмієш ти, багатий,
Рідній справі жертвувати?
Працювати і журитись,
За добро її молитись?

Не принадить личко гладке,
Ні богацькі твої статки —
Ані гроші, ані поле,
Ані коні, як соколи.

Я візьму собі такого,
Хто син гідний люду свого;
З ним то разом у родині
Му служити Україні.

В. Лужанська.

ЯК ЖИЛИ І СВЯТКУВАЛИ ДВА СУСІДИ

Жили побіч себе два сусіди — Гнат і Михайло. Ровесники що до віку, в обох родинах було по п'ятеро дітей — в Гната три сини і дві дочці, а в Михайла два сини і три дочці. Тай заможні були однаково.

Були такими, що можна би одного за другого замінити без користи і без страти.

Однакож коли б заглянути в моральну сторону життя одного і другого, то різниця була дуже велика. Це були два чужі і далекі собі сусіди.

Гнат був розумним, дуже свідомим, розважним, широко думачим чоловіком. Слова лишнього не скаже, в кожду справу, яка стає перед ним, обережно вдумаєсь. Для всіх щирий, для всіх привітний. А понад все те був він щирим християнином — дійсним робітником Божим на землі. І якраз з його релігійності виросла вся його культурність, всі гарні прикмети його розуму і душі. Душа в нього була гарна, отже і лице привітне і погляд ласкавий.

Не таким був Михайло. Понурий, замкнений в собі, наче б вічно носив ненависть до цілого світа. Все його не вдовольняло. Християнином був, бо мусів бути — малим же його охрестили. Тай живучи між християнським загальом мусів бодай поверховно до християн достроюватися. Ніякої культурності в його життю не було видно. Одно, що мав він безнастанно на увазі, то грошеві зиски. Для них він не то людей, але й Бога готов був перехитрити.

Ще одна різниця була між двома сусідами. Гнат був примірно тверезим чоловіком. Не те з Михайлом.

Він випити любив, головню ж, коли пив чуже. І тому не було такої поганої пори, такого ранного досвітку, чи пізньої ночі, щоби він відмовився поїхати в гостину. Ані дощ, ані мрак, ані мороз, ані сніг не спиняли його, коли знав, що десь буде „дурниця”.

Яким був Гнат, така була ціла його родина — і жінка, і сини та дочки. Те саме і з Михайловим домом. І сини і дочки Михайлові були такі ж, як і він. Лише Михайлиха була не зла жінка і тому її доля була незавидна.

Надходили українські Різдвяні Свята.

В Гната вже з початком Пилипівки ввійшов до хати святочний настрій. Всі про Свята згадують, а вечорами колядують — менших дітей коляд виучують. А діти тільки про Свята й думають, допитуються та числять, кілька ще днів треба ждати.

А вже в день Святого Вечера було на цілім Гнатовім господарстві дійсне Свято. Що хто робив, чи на дворі, чи в хаті, то наче на нім написано було: „**Це вже святочне**, це вже для Свят!” Поважний святочний настрій був в душі кожного. Аджеж всі постануть, всі Святої Вечері, як дорогого гостя дожидають.

І кожде з Гнатової родини наперед бачить Святу Вечеру — таку, як була минулого року. Бачить, як він подрімавши, чи ні, до церкви збирається. І як по дорозі зустрічає знайомих — як це було перед роком. Бачить серед ночі по святочному освічену церкву і вже чує величає: „З нами Бог, розумійте язици” (З нами Бог розумійте народи). А даль-

ше ціла церква одним хором заспівала: „Бог предвічний”. Все на той лад, як минулих Свят було.

З такими думками і почуваннями діждала Гнатова родина Святої Вечері. Поважно вечеряли, весело колядували. І до церкви всі прийшли перші. І в церкві Гнатова родина була між тими, що співали: „З нами Бог”. І її найкрасше було чути, коли заспівали „Бог предвічний”.

Гнатова родина була одною з найщасливіших християнських родин в цілій околиці цілі Свята.

Не так було в Михайловім домі. Гадки про Свята не було тут цілу Пилипівку. Сам Михайло був чоловіком „діла” — а справи релігійні до „діла” в нього не належали. Праця, зиск, інтерес, здобуток, гроші — це було самотності, про що Михайло любив думати. Все решта безвартні річчі.

Прийшов день Святого Вечера і приніс Михайлови невдоволення. Ходячи по повітрю він бурмотав:

— От тобі й маєш! Вибралися гарні дні, дорога вбита, рівна, до ліса б тільки їхати... А тут тобі Свята. Хіба це справедливо? Хіба Бог того хоче? Хіба Він хоче, щоби я тратив? А що, як по Святах почнеться така заметіль, що з хати не виходи! Чи не міг би я собі тоді посвятити і спокійно Богу помолитися? А тепер все тобі наперекір, а ти молишся!...

Так Михайло бурмотав до себе, він і перед синами говорив те саме. Він і на жінку був лихий, що за багатом до свят прибирається — ніби на те, щоби йому на злість робити.

Так Михайло пережив день, так сидів до Вечері і так вечеряв. Одного сина цілком на Вечері не було — поїхав до міста на хвилину, тай ціл-

ком на Вечеру не вернувся. Знайшов собі товариство і за Свята забув. За дім забув. За себе забув.

І колядувати не було з ким. Син вернувся з міста аж по півночі. Другий син зараз по вечері кудись пішов. За ним пішла і старша дочка, дівчина. Понурою була Вечера, понуро було і по вечері. Понуро було в хаті, понуро в душі. Не було Народженого Христа в Михайловім домі. Не було навіть цілої родини при Святій Вечері.

А ранком... Почала Михайлиха будити Михайла:

— Вставай! Вже люде давно до церкви йдуть та йдуть.

Пробурмотав щось Михайло і перевернувся на другий бік. Жінка знов будить, пригадує, що така хвиля буває лише раз в році.

— Еге, раз в році — підхоплює Михайло, — а ти хотіла би певно кожного тижня такого. Ех, видумки! Хіба Богу неоднаково, чи вдосвіта, чи вдень Йому помолитися? Коби молитва була щира, от як! А то не досипляй, здоровля щизь — кому це потрібне і на що?

З Михайлової родини крім нього і жінки ніхто в церкві не був. Оден син не хотів вставати, другий пішов по вечері і десь заночував: Не було і дочки. А двох менших і не будили.

Тепер перенесись читачу і читачко 20 літ вперед від того Святого Різдва, що ми бачили. Гнат лисий, Михайло сивий. І діти їх порозходилися. Тільки ж Гнат з жінкою живе при синові, а Михайло живе лише з жінкою, отже самі. Бо Михайло з дітьми, а вони з ним не можуть погодитися.

Сини Гнатові такі ж, як і він —

поважні, розумні, релігійні господарі. Перші в громаді, перші в церкві, перші при кожній гідній справі. Люде про них далеко знають, всі їх поважають.

Такі ж і Гнатові дочки. Ще дівчатами були вони приміром для других. Гідні дочки гідного батька-матер! Нині з них поважні господині, взірцеві матері, що ведуть свої доми по Божому і по людяному.

А як прийде Святий Вечір, так всі вони — сини з жінками, дочки з чоловіками, а всі з усіми дітьми збираються до Гната на Вечеру. Повечерявши вдома, вони хочуть і з своїм батьком-матір'ю вечеряти. Кілько тоді споминів, кілько радості!

А що бачимо в Михайловій хаті на Святий Вечір? Вечеряє він сам з жінкою. Вечеряють мовчки, бо про що мають говорити? Нікого не сподіються. Хіба ж ті, що і давно з ними не вечеряли, можуть тепер про них пам'ятати? І що вони доброго сказали би батькови-матері? Що доброго згадали би? Оден син сидів за крадіж в тюрмі, другий при суперечці вдарив батька по голові. Оба нині п'янюги — ні Богу, ні людям.

Такі ж і дочки. Які дівчатами були, таких і чоловіків собі познаходили. Живуть між громадою, але не

з громадою.

Вечеряє Михайло з жінкою і мовчить. Може в думці ворушиться щось дивне, але пощо його словами згадувати.

Нараз Михайло наче здрігнувся. Чи несподівана думка з'явилася, чи причулося йому щось. Поклав ложку на стіл, підійшов до вікна і почав в нього вдивлятися. А там звертаєсь до жікни:

— Бачиш — каже — працював я довгі літа, шукав щастя, та не знайшов. А знаєш, чому? Бо шукав його не там, де треба було за ним шукати.

Жінка глянула і бачить: Михайло плаче.

— Що з тобою? — запитала вона стревожена. Михайло махнув рукою:

— Ніщо! Це я так... Щось нагадав. Це ось бачу, що Гнатові діти вже на Вечеру до Гната зїзджаються. Еге ж... Жили ми не так, як треба, тай помремо не так, як повинні би!

Більше того вечера не було бесіди в Михайловій хаті. Так мовчки і спати полягали. Мовчки і безсонна ніч їм в безконечність продовжалося.

В. К.

Подорож „шнурком” в гірських околицях.

РІДНІ БРАТИ.

В темних горах при окопах
у болоті,
Там зійшлися два вояки
по роботі.
Не зійшлися, тільки впали
край дороги,
Поранені — цей у плечі,
той у ноги.
Оден стогне: Тату милий,
Мамо рідна!
Другий плаче: Діти любі,
жінко бідна!
Подивився цей на того
довго-тихо,
Здивувала рідна мова,
спільне лихо.
„Поможіть мені земляче,
рідний брате,
Не по волі я загнався
у Карпати”.
„Я поможу, милий гостю,
з України,
Чей по волі не бажав ти
нам руїни”.
Бють гармати на добраніч,
стогнуть гори,
Звір лісами утікає
в темні звори.
Два вояки завивають
свої рани,
Споминають — і родину
і кайдани.
От звела нас люта доля
раз до купи,
Не у гості, тільки в поли,
тут де трупи.
Виріс, брате, я далеко
у Полтаві,
А загину у Карпатах
на мураві.
Другий каже: Горе, брате,
нам нещасним,
Нашим людям, нашим нивам,
горам красним!
Та найтяжше наше горе —
люта сила,
Що з братів та вороженьків
поробила.
Та не плачмо — бо віджити
ми ще годні,
Вилічимо свої рани
і народні.

Кров пролита не пропаде,
Зродить нива —
Буде, буде Україна
ще щаслива.

В. Щурат.

Василь Щурат — галицький український письменник, родився 1871 р., поет і знавець літератури, бувший голова Наукового Т-ва Шевченка та ректор Українського Університету у Львові. Написав багатьох гарних поезій та наукових праць і переводів.

ВЕСНЯНКА.

Іде весна, іде красна,
Земля оживає...
Ждемо, ждемо долі-волі —
Немає, немає.
Тече річка широка
Скрізь по під горою,
Ой поплила наша доля
Кудись за водою.
Повій, повій буйний вітре
На час, на годину —
Ой верни нам нашу долю
Знов на Україну!
Ой не віє буйний вітер —
Ледви подихає;
Знову долі виглядаєм,
А долі не має.
Брати мої, товариші,
Орли молодії!
Осідлайте, брати мої
Коні воронії —
Та поїдьмо на тих конях
По широкім полю —
Здоганяти, переймати
Козацькую долю!
Запитаймо долю-волю,
Де вона блукає?
Попрохаймо — нехай до нас
В гості завітає.

Микола Вербицький.

Микола Вербицький родився в Чернигові 1843 р. Учителював 30 літ в Полтаві, Чернигові й на Московщині. На старість осівся в рідному Чернигові і там вмер 1909. Писати почав під впливом Шевченка і перші його твори містилися в „Основі”. (Псевдонім: Миколайчик Білокопитий).

ЯК ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ПРИЙМАВ ПОСЛІВ

Історія України має багато дуже гарних, золотими буквами записаних карток.

Берімо княжі часи. Їх знають грецькі пануючі, їх знає і Захід. Володимир Великий жениться з сестрою грецького цісаря. Дочки українських князів виходять заміж за синів пануючих в Західній Європі.

Володимир Великий заводить на Україні християнство, а це великий загально історичний факт і він то зібрав був разом всі українські землі.

Після нього були також князі великого розуму і значіння, як Ярослав Мудрий, Володимир Мономах, Лев та Данило і ще деякі.

Та прийшло лихоліття. Андрій Боголюбський знищив Київ 1169 р. до непізнання, обрабував, нарід побив. Потім прийшли татари, що багато сторін України перемінили в пустиню. Нестало князів і над Україною запанували чужі. І доводилося Україні переживати такі лихоліття, що вороги вже хрест на її гріб тесали.

Але українська душа не вмерла. Про те ж і говорить Шевченко в „Кавказі”:

Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля...
І неситий не виоре
На дні моря поля,
Не скує душі живої
І слова живого...

Поволи, творчою рукою самого життя будується козацька сила, що записує себе знов золотими буквами в українській Історії. Українські козаки, це було не те військо, що буває дебудь нині. Це були лицарі, що добровільно ставали вояками-козака-

ми, беручи собі за обов'язок „боронити нарід православний і віру православну”.

Гетьмани козацькі, це українські правителі — виборні князі, чи президенти того часу, та більші від президентів тим, що вони були разом безпосередніми начальниками української військової сили.

Багато було гетьманів, та ми тут зупинимось на одному з них, на Богданові Хмельницькому — що належить до найславніших.

Завдяки побідам Хмельницького Україна відзискала значіння, яке мала за князів. До Чигирини, де був Хмельницького двір, знов приходять послы від різних європейських володарів, отже: від Москви, Поляків, Татар, Сербів. Туреччина, Венеція, Австрія, Швеція старалися бути в зносинах з Україною. А навіть Кромвел з Англії прислав був до Хмельницького лист повний чемностей і компліментів.

Крім послів від володарів приходили на двір Хмельницького чужі патріярхи, митрополити, архидіакони, черці; бували післанці від всяких панів, щоби роздобути гетьманської ласки.

А що чужих послів приходило багато і майже що дня були авдієнції, то витворився цілий церемоніал, що визначав, як таких послів припинати.

Послы діставали охорону й опіку при вїзді в межі козацької держави. Міста і села давали їм сторожу, підводи і харччі. Їх стрічали з почестями, коли це були важні послы.

З міста виїздив отаман з відділом війська послам на стрічу. Приїхавши

всі зізали з коней й отаман витав посла промовою.

В Києві, в Переяславі, а головнo в Чигирині стріча була ще величавіша. Тут виїздило кількaсот козаків з прапорами, при звуці труб і літаврів (бубнів). Послів витав полковник.

Проти московських, отже православних послів виходили церковні процесії. Тоді послы йшли пішки до церкви, де правився Молебен. В місті для паради стріляли з самопалів.

Послам давав Гетьман двір для мешкання і все їм потрібне — поживу і корм для коней.

Московський посол 1649 р. дістав в місточку Ромні 4 пшеничні хліби, 4 части волового мяса, 2 „кружки” вина і ведро пива, а коням міру вівса і сіно. Але тойже посол дістав в Чигирині лише 3 вівсяні хліби, дещо сушеної риби і бочівку меду, а коням сіна. Отаман виправдувався, що збіжжя не вродилося, траву зіла саранча.

Послы повідомляли про свій приїзд гетьманський двір. Тоді від гетьмана приходив хтось з висших урядників — писар, або військовий осаул, витав посла і повідомляв про день авдієнції.

В день авдієнції являлося в послів кількох козацьких старшин — осаул, писар, полковник, та двірські урядники, як підскарбій і конюший і просили послів до двора. Послам приводили коні, прибрані в дорогі сидла; старшина їхала побіч послів, а служба — „гетьманські люде”, або „дворяне” йшли пішки. Перед гетьманським двором другорядні послы зізали з коней коло воріт, а важніші їхали перед ганок.

Ріжних послів витав гетьман ріж-

но: до одних виходив на подвір’я, інших стрічав в сінях, ще інших вже в світлиці. В сінях була старшина і входила з послами до авдієнційної салі. При авдієнціях були гетьманські сини — Тиміш і Юрась. Про жінок історія не згадує.

Коли були послы московські, то найперше складали вони поклін святим образам, потім витали гетьмана і віддавали йому царські грамоти. Гетьман брав грамоту до рук, прикладав до чола на знак почеси, відпечатував і передавав писареві до відчитання. Дальше починалася церемоніяльна розмова — посол питав про гетьманське здоров’я, гетьман розпитував про здоров’я царя.

При читанню грамоти всі стояли, а при царським імени кланялися. Потім посол роздавав дарунки — звичайно соболі (соболеві шкіри); їх діставав гетьман і його родина, писар, осаул і вся присутна старшина.

Тепер посол приступав до переговорів. При менше важних справах була старшина, а при важніших гетьман з послом відходив до другої світлиці. Там гетьман сідав на лаві за столом, а посол праворуч. Писар, Іван Виговський, що був присутний при найтайніших нарадах, сідав дальше.

По розмові гетьман просив послів у нього „хліб-сіль їсти”. При обіді послы сиділи по правій руці гетьмана. Була і визначніша старшина, а деколи тільки ближші члени гетьманської родини — Богданова жінка, дочка Катерина — жінка Данила Виговського і сини.

В половині обіду, в „пів стола” гетьман казав собі налити вина в срібну чарку, виходив з за стола і підносив здоров’я царя, чи іншого мо-

нарха, від якого були посли; підчас тоасту в місті стріляли з пушок.

Гетьман навіть в часі бенкету мав шапку на голові — знак власти.

З бенкету почетна сторожа відводила послів до їхнього двора; а служба відносила дарунки від гетьмана — угорське та волоське вино.

Кожного дня різні старші урядники приходили до послів бажати „доброго дня”, а рідко і сам гетьман” їх відвідував. Виїзд гетьмана відбувався з великою парадом. Попереду трубачі трубили в труби; за ними вели два осідлані коні в дорожніх чапраках; гетьман їхав під бунчуком і червоною хоругвою; довкола їхали полковники, осаули, йшли піші козаки, більше, ніж сто людей.

Щоби показати свою честь, гетьман висідав перед воротами і йшов пішки через подвір'я. Посли виходили напроти, витали гетьмана і вводили через сніи до світлиці. По звичаю — гетьман віддавав поклін образам і починалася розмова.

По якимсь часі була прощальна ав-

дієнція. Послів приводила почетна сторожа. В гетьмана була зібрана старшина. Після офіційної бесіди писар приносив гетьманську грамоту і гетьман передавав її послам. Знов офіційні подяки і поклони і посли відїздили до себе.

І сюди прислав гетьман дарунки — звичайно расового коня, сідло оправлене в срібло, дорогий лук, золочений „колчер”, деколи торбинку дукатів.

Посли виїзджали з Чигирини під прапорами, при звуках труб і літавів; почесні сторожі відводили їх аж до границі.

Таке оповідає історія.

А хоч такі церемонії були коштовні, то все ж вони мали своє значіння — чужі посли розносили по світі славу про силу і велич Козацької Української Держави і її Гетьмана-правителя.

Нинішні прийоми послів відбуваються простіше, але і тут з певними церемоніями, хоч іншими, ніж тоді були.

ВІРНИЙ СОБАКА.

З усіх звірів собаки належать до найвірніших приятелів чоловіка. Багато є примірів собачої вірності і тут дамо оден такий примір:

Було це в Лондоні. Чоловік заслаб і собака сидів цілий час при його ліжку. Він бачив, як чоловіка вкладали до домовини. Він йшов з похороном на цвинтар і бачив, де його господаря похоронили.

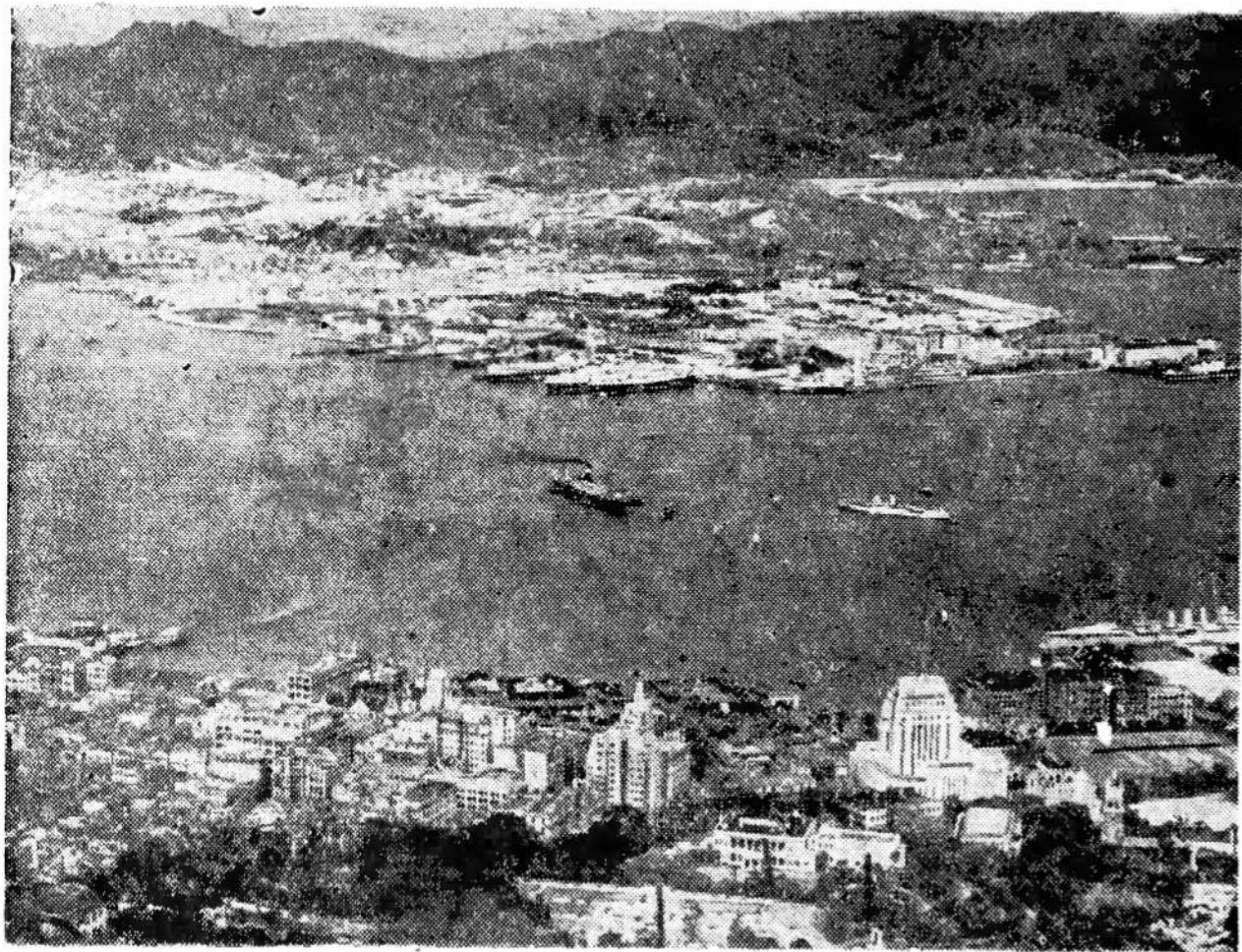
Коли люде з цвинтаря верталися, собака не пішов з ними — він зостався коло гробу. Прийшли другого дня, а собака лежить між розвалинами старого пам'ятника недалеко гробу.

Десять літ сторожив собака гробу свого господаря, а до дому приходив лише, коли зголоднів. Якже наївся, то знов вертався на цвинтар.

Всі почали того собаку дуже поважати і ніхто не жалував йому поживи.

Аж раз собака не прийшов до дому три дні. Пішли на цвинтар, а він лежить на гробі свого господаря, вже слабкий, встати не може. Тут і загинув.

Це було на цвинтарі св. Олафа в Лондоні.

Вид Гонконгу.

ВСЯЧИНА.

Одна кубічна (шестистінна) стопа корка важить 15 фунтів; одна шестистінна стопа золота важить 1,155 фунтів. (Кубічна стопа це — кусень чого будь, одну стопу довгий, стопу широкий і стопу високий, отже маючий шість однадово великих стін).

В Мекці, в святім місті магометан, є будинок для приміщення відпустовців (прочан), де може зміститися 6,000 осіб.

В Австралії є місця, де за рік впаде лише 10 цалів дощу; там на квадратів милі може вижити 8 або 9 овець. В Буенос Айрес, в Аргентині,

впаде дощу за рік 34 цалі, отже на квадратів милі може вижити 2,500 овець.

Чотири милі нитки павутиня важить ледво одну сімтисячну часть фунта.

Земного вугля почали люде вживати на початку 11-го віку. Кажуть, що першим чоловіком, який 1049 р. відкрив, що вуглем можна палити, був коваль, Гульос, що жив в Франції в селі Плєнево.

Цукор знаходиться в яких 200 ро-слинах і деревах.

КУЛЬТУРНІ КОРОВИ

Оповідав я в Календарі 1942 р., як чоловік за телятами шукав. На Успення минулого літа я знов того чоловіка бачив. В його околиці живе свояк кума Павла — Яким Смерека, то ми на празнику там були.

По Водосвяттю підходить до нас чоловік та:

— Ви тут, а я вами так журився.

— Нами журилися? — кажу.

— Еге! Ви може й доси за моїми телятами заглядаєте, а я їх знайшов. Ще тиждень шукав і знайшов. Скажіть там всім, щоби вже не дивилися.

— Скажу, скажу! Добре, що знайшли!

— Не забудьте ж! — І чоловік пішов.

А тепер про Якіма Смереку.

Подібний до кума Павла — і ростом і бесідою і всім. Козацький рід! І говорити любить лише про добре — про гідне, розумне, чесне, поважне. Аж хочеться з ним говорити. Теплом і життям від нього віє.

Вже колись розкажу, як ми гостилися, а тепер про що інше.

Другого дня — бо ми два дні там були — приходить Смереків сусід з жінкою.

— Чули ми, любенькі — каже та жінка — чули від пана Смереки, що ви приїдете. А він вас виглядав, аж на дорогу виходив. Нам видно. То й кажу я старому: „Закличмо їх до себе!” Отже просимо, зайдіть, хату нашу побачите!

Просять люде, треба послухати. Отже йдемо ми всі, тай Смерека з нами. А чоловік по дорозі показує:

— Де лісок, там була перша моя хата; онтам долина — сіно; тут пасовиско...

Як підійшли ми ближше, бачимо, а одна корова так пильно на нас дивиться. За нею друга. Тай до огорожі підходять.

— Гарна худоба, коби здорова! — каже кум Павло.

— Нічого собі — говорить жінка — але мали ми клопоту з отсими двома. Це мати, а то дочка, а там дочки телятко.

— Щож було? — питаємо. А жінка:

— Таке, любенькі, що аж диво! Наша дочка (ми кличемо її Гисі) приїхала з Винніпегу з роботи і йде до дому. Тай каже Гисі, що оті дві корови як на ню визвірилися, зачали страшно фукати. Вона до них, а вони давай тікати. Дріт перервали, ая! Потім пів дня ми шукали, нім їх знайшли. Не хотіли йти до дому.

— Може не пізнали — каже моя жінка.

— Ні, любочко! От вас не знають, а до рук йдуть. Ми потім довідалися...

— А що?

— То, любочко, вони так незлюбили Гисиною капелюха.

— Корови не злюбили? А як ви знаєте? — кажу.

— Як? От як!... Вивісила Гисі той капелюх на дворі, як хлопці гнали худобу до води. То, любенькі, як кинулися отсі дві до того капелюха, скинули, тай рогами розмахують. Ая! Мало що не подерли. А як бурчали!

— Він певно червоний — каже кума Павлиха.

— Ні, любочко, синявий. Я вам

покажу. То так щось коровам сталося. А й потім ще...

— А що? — питає кум Павло.

— Таке, любі, що пішла Гісі корови доїти і каже, що всі, як всі, а ті дві фукають до неї і фукають. Вона до них, а ті фу! фу! фу! І не видоїла. Подумала я і кажу: „А може вони не люблять, що ти намалювалася (вона перше не малювалася ніколи). Ану обітрися! Не хотіла Гісі, каже: „Я ж за фарбу гроші дала!” — але потім послухала. Пішла до них, а вони як не ті.

Підійшов кум Павло до огорожі, а корови до нього і давай лизати по руках. А сусіда:

— Диво, любенькі, бож вони вас перший раз бачать.

Увійшли ми до хати, а та жінка:

— От вам той Гисин капелюх!

Глянули ми... Це такий, що ви подібного не бачили. Не знаєте, де в нього верх, де спід, де перед, де зад; ні капелюх, ні шапка; ні для зима, ні для тепла, ні для краси... Коли б ви знайшли його на дорозі, то подумали б: „Якийсь клопоть від чогось відорвався”. А коли б в руки взяли, то таки не вгадали б, що воно таке.

— То це той капелюх? — кажемо.

— Еге, любенькі! Сім долярів коштує, та хіба худоба знає! А Гісі в нім як квітка! Ая!

Глянули ми одні на других і нічого більше.

Коли ми до Смереки верталися, то кум Павло ті корови вифотографував, каже: „Вони того варті!” Та важне, як вони поважно стояли, ніби люде... Та що люде!...

Нема гіршої замороки, як людей фотографувати. Кажете, щоби ставали в ряд, а вони мов не чують. Мусите їх тягнути та пхати, поки стануть. А далше знов те саме. Той до того говорить, той сміється, той обернувся і позад себе дивиться, той пчихає, а той вийшов з ряду і йде воду пити... Ви на них гукаєте, а вони ніби і не чують.

А тут не те — стояли, як вкопані. Ані оком не кліпнули!

На дорозі до дому тільки було бесіди, що той капелюх, та ті розумні корови. Каже кум Павло:

— От тобі корови! Що за розумні, що за культурні! Еге! Між безсловесними (нібито між звірятами) є високо культурні особи. (Бачите, аж „особами” їх кум Павло назвав!). Нехай би вони вміли говорити, то не одного дурня навчили би. Берімо ті корови — коли б в них були руки, то вони такі жіночі капелюхи виробляли б, що була би відповідна до голови міра, була би пропорція, була би симетрія, була би естетика, була би грація.. (Ще якісь такі слова кум Павло говорив, та я їх забув). Вони вишукували б найкрасші форми — що навіть стара бабуса виглядала би, як молодичка.

Бачу, слухає кума Павлиха, та аж головою похитала.

— Але хто і нащо такі чудовища виробляє? — питає моя жінка. А кум Павло:

— Політика, бачиш! Хтось хоче псувати жіночий смак. Вберись в гарне і розумне, то і ти станеш такою, а вберись в погане і дурне — то стаєш такою таксамо. Є такі політики, що це знають і дбають, щоби давати людям найпоганійше.

Так ми до самого дому балакали.

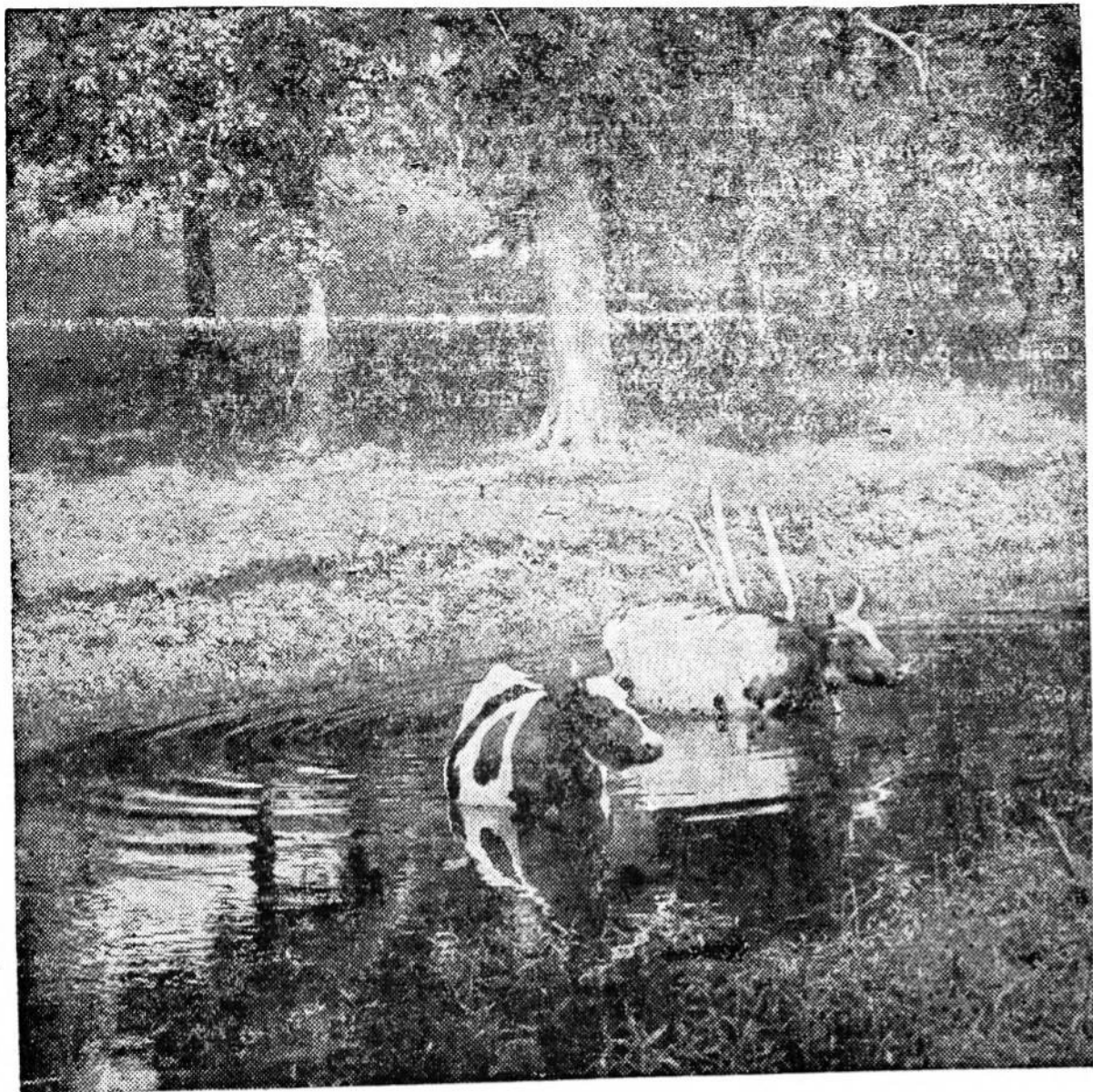
ми. Там вистарчать звичайні корови, що нічого не думають.

Тиждень по тім говорить кум Павло:

Другого дня поїхали ми туди.

— Мушу ті корови купити! Вони не

— Продайте мені ті корови, що тікають — каже кум Павло.

Культурні корови...

повинні там бути Ти ж бачив, що ті люде їх не розуміють і не шанують. Вони можуть їх навіть кривдити. Яке життя тим коровам між такими людь-

Люде видивилися.

— Ми не маємо їх на продаж — кажуть.

— Я це знаю, але ви можете мати

з ними більше клопоту, коли почнуть фукати та тікати.

— А як вони і в вас таке саме? — каже жінка.

— Може я їх від того вилічу — говорить кум Павло — бо моя жінка дещо до коров знає. А ви купіть собі інші, спокійні...

По короткій балачці кажуть люде:

— Продамо! Клопоту позбудемося. А та стара, то огида! Вона все до молоді: Му-му-му... то вона її так вчить. Бачите! Ну, беріть, а телятко собі лишимо.

Похитав кум Павло головою:

— Я завважив — каже — що й воно до них подібне. Такий рід!

— Може й так — каже жінка — отже даємо вам його дармо, на пам'ятку, що ви в нас на празнику були.

Теля взяли ми на віз, а молоду корову до воза прив'язали, а стара так йшла. І жадна навіть не оглянулася.

Та варта було вам бачити, як ми їх до кума Павла привели.

Найперше позадирали голови й оглянули хату з одної сторони, а по-

тім обійшли ще кругом. Дальше пішли до жолоба і покушали води, чи добра і вдоволено помахали головами. Оглянули ціле подвір'я, а навіть через орине в город дивилися і головами одна до другої помахували, мабуть казали: „Видно, що тут не яка будь господиня!”

Другого дня каже кум Павло:

— Гарасиме, розумна худоба така вартна, як і розумні люде; я розум всюди поважаю. І дуже я радий, що ті корови нині в мене. Я їх розумію, тай вони мене розуміють. Славні корови!

Що кум Павло не дармо так їх вихвалював, можете переконались, коли приглянетесь, як вони на образку виглядають. Тут які гарні, а що, коли б ви їх живими побачили!

Хіба ще скажу, що хотіли ми Гисин капелюх вифотографувати, коли корови купували, та Гисі взяла його до Винніпегу. Отже коли в Винніпегу будете і раді б той капелюх бачити, так уважайте, а побачите. Коли буде такий, як я вам оповідав, то це якраз він, а та, що його має — то Гисі.

Гарасим Чорнохліб.

ДО НОЧИ.

Ніченько, нічко, зоряна, ясна
Тихо пестливо, мрійно-прекрасна!
Повна ти сили, повна ти волі,
Може ти нічко владна і в долі?
Небо блакитне, хмари летючі,
Місяцю ясний, зорі блискучі,
Гляньте на землю, шліте з росю
Всім безталанним чари спокою!
В рани глибокі, в рани пекучі
Тихо кропіте роси цілючі.
Райськими снами хорих чаруйте,
В уяву щастя душі окуйте!

О, чарвнице, нічко принадна,
Все поробити з нами ти владна.
Так заподій ти, хай як у море
В людському серцю тоне все горе.
Микола Чернявський.

МИКОЛА ЧЕРНЯВСЬКИЙ родився 1867 р. в Катеринославщині, син священика. Скінчив духовний семинар, потім учителював, то був на урядовій службі. Писав вірші та інші твори, які друкував в Літературно-Науковій Вістнику та інших журналах і часописах.

ГРОМАДСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ.

Було собі село, як буває таких сіл багато. І люде в нім були, як люде. Працювали, журилися. Чоловіки журилися, що нема дощу, то знов дощу забагато; жінки журилися, що квочки не хочуть сидіти, коли треба, а квокають, коли не треба. Словом — люде були дуже поважні.

В велику політику також не заходили, бо свого клопоту було досить; книжок ні газет не читали, бо не мали на таке часу.

Отже з такого то села приїздить раз до єпископа делегація. Газди поважні, в добрих кожухах, в нових чоботах.

Прийшли, привитали Владику та:

— Ми до вас отче Владико з великою просьбою — громада нас прислала...

— А що скажете? — питає Владика.

— Хочемо, щоби ви нашого панотця забрали і дали нам іншого.

— А чому ви свого панотця не хочете?

— Бо не добрий.

— А чому недобрий?

— Недобрий, тай все! Ціла громада каже, що недобрий.

— Чому ж недобрий?

— Бо недобрий. Тому нас прислали...

— А давно він в вас? — питає Владика.

— О, давно — каже оден з делегації — вже він в нас яких десять, або п'ятнадцять літ. Давно!

— Мабуть, чи не буде й вісімнадцять — каже другий делегат. Досить давно.

— А як він називається? — питає єпископ.

— Як? Того ми не знаємо. Кличемо „єгомосць” тай вже. Ми його не питали, як він називається.

— А чому його громада не хоче?

— Бо недобрий.

— А чим недобрий?

— Тим, що завсігди те саме на проповіді говорить.

— А щож він говорить?

— Щоби так точно сказати, то ми не знаємо, але завсігди те саме.

— Так скажіть мені хоч щонебудь, що він говорить.

— Отче Владико, де нам до того, щоби ми все памятали. От стоїть чоловік, слухає Божого Слова, а своє думає: то грошей нема, то де треба що сіяти, то коли б на ярмарок поїхати... ая! ...

— Отже ви не знаєте, що він говорить?

— Не знаємо. Але завсігди те саме. Так всі кажуть. Ми хотіли б іншого.

Подумав Владика і говорить:

— Люде добрі! Я його заберу і дам іншого, але ви їдьте до дому і прислухайтесь добре про що він говорить і тоді дайте мені знати. Я мушу це в книжки записати. Без того не можна. Такий закон. Тай не ви самі, а нехай ціла громада добре прислухаєсь, бо ви самі можете щось пропустити.

Поклонились делегати і пішли.

Від того часу минали місяці, а делегація в єпископа вже не з'являлася. Ждав він ждав, а може і доси жде. Мабуть як почали прислухуватися, то інтересно їм стало, отже і доси слухають.

Це і вам і нам, люде добрі, на науку. Коли прийдеться нам бути колись

делегатами (не конче до єпископа, а ся гіршими ніж ті, що про них тут денебудь), то щоби ми не показали- бесіда.

Г У М О Р.

А відколи?

Напоминає батько малого сина і каже:

— Коли я був такий, як ти, я ніколи не сказав неправди.

Подумав хлопець та:

— Ну, то коли ж ви почали неправду говорити?

Добрий обрахунок.

— Чому ви так скоро їсте? — питає знакомий знакомого в реставрації — так, наче б ви дуже квапилися.

— Дійсно кваплюся — каже запитаний.

— А чому?

— Це, бачите, в мене є нестравність і доктор казав, щоб я по обіді годину спокійно спочивав. Отже я кваплюся, щоби було більше часу на спочинок.

Малі філософи.

— Нащо ми на світі жиємо? — питає шістьлітний хлопець другого такого ж.

— Ну, а ти не чув — каже другий — що жиємо на те, щоби другим помагати.

— Ну, а нащо ті другі живуть?

Полумав другий філософ та:

— Вилно на те, щоби ми мали кому помагати.

То вона.

Ливиться дівчина в виставове вікно фотографа і надходить друга.

— На що ти дивишся? — питає.

— На себе дивлюся на онтій шкільній фотографії.

— А ти там є?

— Є! Бачиш оті черевики в третім ряці.

— Бачу!

— А за ними ті по правій стороні.

— Також бачу!

— Еге ж! То це я!

Перехвалив.

Оден: Але ж я маю автомобіль, що розкіш! Так біжить, що не чути — ні гуркоту, ні взагалі якого шуму. Не чуєш запаху газоліни цілком. А що до скорости, то мигне поперед тебе, що і не бачиш!

Другий: Ну! Не чути, нема запаху, не видно — то якже ти знаєш, що ти дійсно маєш автомобіль?

Таний капелюх.

— Тату, мені снилося, що ви купили мені капелюх.

— Еге! Це перший сон про капелюх, який мене нічого не коштує.

В голяра.

— Кілько берете за голення?

— Двадцять центів.

— А за оден бік?

— Десять.

— Так обголіть мені оден бік лица.

— Котрий?

— Той, що зверха.

За республікою.

— Як подобався тобі той актор, що мав ролю короля?

— Подобався? Коли королі справді так виглядають, як він виглядав, то я рішучо проти королів, я хочу республіки!

Також кравець.

Зайшов до села чоловік тай назвав себе кравцем. А людям треба було кравця, отже покликали, нагодували. А тоді вносять сукно.

Подивився кравець, розтягнув, оглянув та каже:

— Буде два мішки і торба.

— Е, нам треба спідниці на свята.

— Ну, коли так, то шукайте собі іншого кравця, бо я такий кравець, що мішки і торби шию.

І пішов.

ЯК КИР ПОЧИНАВ МІЖ ДІТЬМИ ЦАРЮВАТИ

Коли великі думки з'являться в голові дитини, то вони будуть з дитиною рости і провадити будуть її до високих цілей.

Царем Медії (в Азії) був Астіяг. І раз сниться йому, що син його дочки, Мандани, який тоді ще не був навіть народився, став царем Медії ще за життя Астіяга.

Зажурився Астіяг. Часи тоді були такі, що всяке може статися.

Отже коли Мандані народився син, Астіяг дав його Арпагови, щоби той дитину вбив. Але Арпаг не мав на таке відваги і передав дитину царському пастухови, нехай той вб'є.

А що в пастуха вмерла тоді мала дитина, то каже його жінка:

— Лишімо дитину за свою.

І лишили. Це був хлопець, назвали його Киром.

Коли Кир підріс, стало видно, що він між дітьми веде перед — розумний, відважний. Це дітям подобалося і вибрали Кира своїм діточим царем.

І Кир почав зараз по царськи поводитися — поназначував міністрів: одного хлопця прем'єром, другого чашником, третього сторожем його царської особи...

Між Кировими міністрами був син дворянина, Артембар, що одного разу не хотів виконати Кироваго приказу і Кир казав його буками покарати. Артембар поскаржився батькові, а батько пішов зі скаргою до Астіяга.

— Ось, царю — каже — як син твого невільника до нас відноситься!

Покликав цар пастуха та Кира і грізно говорить Кирова:

— Ти син невільника, як ти смів карати сина дворянина?

Не настрашився Кир, але відважно каже:

— Хлопці вибрали мене царем і всі мене слухають, крім Артембара, отже я казав його покарати. Я зробив так, як цар повинен робити.

Здивувала Астіяга така відповідь. Коли ж хлопцеві приглянувся, то побачив, що він дуже подібний до царської родини. Отже почав розвідуватися і дізнався, що цей хлопець, то його внук.

Зараз вдався Астіяг до мудрців і віщунів за порадою і ті сказали:

— Твій дивний сон вже сповнився. Кир вже є царем, отже страху нема.

Астіяг заспокоївся, признав Кира своїм внуком і відослав до Персії, де царював Кирів батько, Камбиз 1-ий, що був залежним від Астіяга.

Коли хлопець став молодцем, віддавав він Астіяга і з того приводу Астіяг справив великий бенкет, де було все найдобріше, що лише могло бути. Однакож Кир дивився на все те дуже холодно. І він сказав своєму дідові:

— Іерси мають коротші способи для заспокоєння голоду і спраги. Кусень хліба, трошки ярини і вода, а більше нічого.

Почав Астіяг хвалити свого чашника, Сакраса, що той дуже вмело наливає цареві вина. А Кирова той чашник якраз не сподобався. І каже Кир своєму дідові:

— Ти його хвалиш, а я можу на таку похвалу заслужити ще скорше.

І Кир перебрався за чашника та по-

чав прислугувати Астіягови. І робив він це так гарно, так зручно і велично, що Астіяг обняв свого внука і каже:

— Я дуже вдоволений, мій сину, бо ніхто краще мені не прислужив би. Однакож ти забув одну важну річ...

— Яку? — питає Кир.

— А таку, що ти подаючи мені напитек, сам його не кушав. Це до тебе, як до чашника, належало, а ти це забув.

На те Кир:

— Ні, я не забув, але свідомо того не зробив.

— Чому ж ні?

— А тому, що я і без кушання знав, що в напитеку є отруя.

— Отруя?! — крикнув Астіяг — що ти говориш?!

— А вже, що отруя — каже Кир — я це зауважив на недавнім бенкеті. Як лише зібрані випили цього напитеку, так зараз їм голови позавертали-ся. Вони почали співати, кричати і

говорити таке, чого не повинні. Виглядало, що ти сам забув, що ти цар, а вони твої піддані. А коли ти хотів танцювати, то не міг на ногах встоятись.

— То хіба чогось подібного не бачив ти ніколи в твого батька?

— Ніколи! — каже Кир.

— Так щож він робить, коли випе? — питає Астіяг.

— Він не воду — каже Кир і коли напється, то лише вдовольнить спрагу.

Ще молодим був Кир, коли це діялось, та бачимо, яким розумним і невибагливим був він вже тоді і як здорово кожду справу важив і мірив.

Минуло кількох часу і Кир пішов війною проти свого діда, Астіяга, переміг його і злучив Медію і Персію в одну сильну державу. В дальших війнах він забрав майже цілу східну Азію під своє пановання. Переміг лідійського царя Креза, взяв Вавилон.

До забраних народів відносився добре, не переслідував їх релігії і полишав їм управу їхніх інституцій. Вмер Кир 524 року перед Христом.

УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛК ІДЕ.

Місто галасом лунає,
Сонце світить, сяє, грає,
Рухом вулиця гуде,
Раптом пісня залунала,
Всіх від праці відорвала:
Полк іде! Полк іде!

Діти юрбами женуться
І до вікон старші пруться
Зі здивованням в очах:
Машерує полк чвірками,
Брук тріпоче під ногами
Трах-трах! Трах-трах!

За плечима тяжкі кріси,
На обличчях тверді риси...
Посуваються сотні,
Запорошені, спітнілі,
А обличчя загорілі —
І грізні і страшні.

На шапках тризуби сяють,
Люди, коні проминають —
Миготить в очах.
Зникли, скрилися, не стало,
А в повітря ще лунало
Трах-трах! Трах-трах!

Михайло Надлиманський.

ПОДОРОЖ „ІНКОГНІТО”

Кожному чоловікові може прийти на гадку вибиратись в подорож „інкогніто”, отже може таке прийти на гадку і вам і мені. І тому треба нам наперед знати, як така подорож виглядає.

Але може ви і не знаєте, що це таке „інкогніто”. По нашому воно значить: „під іншим іменем”. Це так: я звуся Гарасим Чернохліб, фермер, але вибираюсь до Едмонтону, де мене не знають і всюди по дорозі кажу, що я звуся Грицько Граб, і що я якийсь торговець. Це я подорожую „інкогніто”, себто під іншим іменем.

Тут перекажу вам, як американський письменник Марк Твейн описав, як грецький король подорожував „інкогніто”.

Їхав собі колись залізницею грецький король Юрій. Одягнений як всі люде, без корони, ніхто б не догадався, що то король. Та підсідає до нього американець, чи американський європеець і розговорились.

— Де ви стало проживаєте? — питає він короля.

— В Греції.

— В Греції? Цікаво. Чи ви там народилися?

— Ні.

— А чи ви говорите по грецьки?

— Еге ж, говорю, трохи говорю...

— Цікаво! А який ваш „бизнес”, себто чим ви займаєтеся?

— Це тяжко сказати. Мое становище, це становище інспектора, чи наглядача зі сталою пенсією. А підприє́мство, ну, нічого собі...

— Ага! Інтерес, як інтерес. Значить — увійде.

— Еге! Так менше більше.

— А тепер ви подорожуєте для своєї фірми?

— Частинно. Як добрий інтерес підлізе під руки, то не пушу.

— Так і треба. Так, як і я.

— Вчаси так, що я ніби маю відпустку...

— Ну, ргч звичайна. Чоловік більше зможе працювати, коли відпичне. Хоч в мене тих відпусток дуже мало. Я також на відпустці і то перший раз. Я народився в Європі, але тепер я в Америці. Довгі літа... А як вам взагалі живеться?

— Родина в мене велика...

— Розумію. Платня платнею, а велика родина все те забере. Мабуть ви женилися не думаючи, як жолись буде...

— Я думав, що...

— Еге, розумію. Молоді вірять, що тільки оженилися, а там всі клопоти скінчилися. В молодих є енергія, отже думають, що будуть творити чудеса. Я сам по собі це знаю...

— І я знаю — каже король.

— Отже ми себе розуміємо. І я рад, що з вами познакомився. Людей, як ви, нам треба. Перед вами може стояти велика будучність. Я буду мати вас на увазі. А родина ваша — хлопці, чи дівчата?

— Є кілька хлопців...

— А решта дівчата... А хлопці, на що ви їх готуєте? До яких фахів...

— Знаєте, це ще тяжко сказати...

— Еге! А це похибка. Я вже маю в тім досвід. Кожний чоловік повинен мати фах в руках. От я робив колись сідла, упряж на коні, римаром був, а тепер я маю броварі, пиво виробляю. Але римарство є в мене зав-

сигди перед очима, хоч воно мені нині непотрібне. Та думаю: забрав би в мене хто броварі, так я дальше упряж роблю. Бо вмію. Ремесло свята річ. Але коли б вас не стало, так що з ваших хлопців буде?

— Я думаю, що найстарший буде моїм наслідником...

— А як фірма його не схоче?

— Про те я ще не думав...

— Отже тепер подумайте. По вас я бачу, що ви чоловік дуже спосібний, талановитий. Вам треба трошки допомогти і ви підете скоро вперед. А може ви маєте „шери” в тій компанії, де працюєте?

— Ні, не маю...

— Отже й бачите! Доки є сила, то працюєте, а сила ослабне, то не дадуть вам роботи. Це річ звичайна. А чи можна вам стати спільником компанії?

— Думаю, що це неможливе...

— Так, так!

— А чи знакомі ви з броварством, з виробом пива?

— Ні, добродію — каже король — не мав я нагоди, але думаю, що коли б так познакомився, то не побоявся б...

— Це гарно! Це гарно! Люблю я людей, що вірять в свою працю. Люблю відважних! На таких весь поступ стоїть! І я так добився того, що маю. Коли ж до того прийшло, то маю для вас пропозицію: приїздіть до мене до Рочестер. Заберіть свою родину і приїздіть. Будете тут інспектором, з повним забезпеченням вас і вашої

родини. Спосібний чоловік повинен мати повне забезпечення, стало забезпечення. За час ви тут можете стати самостійним чоловіком. А там... В тій вашій Греції чого ви дослужитесь. Киньте її та приїздіть до мене до Рочестер. Я ж і так цілої Америки в руках не маю, отже колись можете стати тут великим самостійним броварником. Для спосібних людей тут є місця досить...

Ось так, як бачите, грецький король їхав „інкогніто”.

Таке з ним по дорозі було, як було, таке було би і зі мною та вами, коли б ми „інкогніто” їхали.

І воно було б інтересно. Ми є ми, ви є ви, але люде того не знають і говорять з нами, як не з нами. І їм виходить інтересно, а нам смішно.

Скажете, що хто їде „інкогніто”, то ніби людей дурить, але воно не завжди так. Бо хіба ми мусимо всім людям казати, хто ми, кілько в нас дітей, кілько заробляємо, де гроші ховаємо... В якій книжці написано, що ми всі мусимо всім людям виявляти все, чого вони лише захочуть? Тай хіба вони нам все про себе розказують?

Отже можемо безпечно в подорож „інкогніто” вибиратися, як царі та великі пани вибираються. Тільки уважаймо, щоби хтось збоку не пізнав і не сказав:

— Та який ти Грицько Граб, ти ж Гарасим Чорнохліб — я ж в тебе давніше огірки в Винніпегу купував...

На це одно треба уважати!

ДЕЩО З НАШОЇ ПОЛІТИКИ І ДИПЛОМАТІЇ.

Можна б говорити і про чужу політику, але краще чужих не зачіпати. Нехай вони собі! Нам досить, коли нам буде добре.

Розгляньмося, як то ми свою політику в своїх хатах і громадах провадимо, кілько є політичних напрямів і дипломатичних наших комбінацій. Отжеж числімо:

1. **Моя хата зкраю!** — це політика і її дехто провадить. Всі громадськими справами клопочуться, а він: „Клопочіться, а моя хата зкраю”...

2. **Все бери, тільки мене не руш** — і це політика. Нехай і світ валиться, лише мене не зачіпайте.

3. **Ласкаве теля дві корові ссе** — і це політика. Гнеться чоловік, потакує, придобрюєсь, жебрає, щоби всюди дві корові ссати (хоч наділі він й одної не варта).

4. **Ні сюди, ні туди** -- це політика „добрих людей”, що і проти неба нічого не мають і пекла не хочуть образити.

5. **То сюди, то туди** — це політика. Наговорять одні — чоловік за ними, наговорять другі — він за другими. А сам не дошукаєсь, як воно.

6. **Та причиніть!** — це велика політика! Раз купець продавав чоловікові бушель перцю за centa, а чоловік таки: „Та причиніть!” Це жебрацька політика — всюди жебрати, всюди вимагати, щоби давали, щоби дарували.

7. **Нема правди — лише в мені і в Бозі трошки** — це циганська політика, але і деякі нецигани її провадять.

8. **Я бідний ... Ой біда ... Нема! ...** — політика скупарів. Знаєте, що чоловік цілком не бідак, а він всюди: „Біда, нема” ...

9. **Коби гроші, а розум буде** — політика нерозумних грошелюбів. В них гроші, то розум, хоч вам з боку видно, що гроші в них є, а розуму, як кіт наплакав.

10. **Якої ти віри? А тобі якої треба?** — це циганська політика, але її деколи провадять нециганські цигани.

11. **Свій до свого!** — це в основі добра політика, але її використовують ті, що ви маєте вважати їх „своїми”, а вони себе нічийми.

12. **Плюй йому в очи, а він каже, що дощ паде** — це політика. Є люде, що коли досягнули брудного зиску, то можете плювати їм в очи, звати ськими і такими, а вони байдуже. В них нема почуття сорому.

13. **Наслідуймо чужих, вчимося від чужих** — це нераз дуже шкідлива політика. Хто її провадить, той починає чуже ідеалізувати й обожати, а своє обезцінювати і стає сліпим невільником чужого, а для своєї справи пропадає.

14. **Від чужого злого вчімся свого** — це розумна політика. Придивімся, на чім другі попеклися, що в них не добре, що нерозумне, що погане і самі того не робимо. Бо чужі не святі.

15. **Всіх слухай, а свій розум май!** — добра політика. Став свою справу на перше місце, все нею мір і вір їй більше, ніж кому другому.

16. **Погана птиця, що своє гніздо нівечить** — святе правило доброї по-

літики. Шануй своє, обороняй, добре на красше переробляй, а будеш гарною птицею.

17. Українці нідочого неспосібні, незгідливі, сварливі, вони нічого доброго не дібються — це політика руйницька, політика зневіри і короткозорости. Бо українці не гірші від других!

18. З цілим світом братайся! — це політика короткозорих інтернаціоналістів, які не знають, як світ виглядає і як з ним можна брататися.

19. Пролетарі всіх країв — єднайтеся! — це вдійсности політика тих, що хочуть коштом пролетарів свою непролетарську силу будувати.

20. Нехай перше другі, а тоді вже я! — політика самолюбів, які хитрують, щоби від обовязку викрутитись.

21. Мудрагельство, всезнайство, критиковання всіх — це також політика деяких. Ніхто так не розуміє, як вони, не такий добрий, певний, далекоглядний, гідний довіря, як вони. Лише біда, що таких тяжко до громадської роботи втягнути, щоби ділом показали, що вміють.

22. Буком того, хто не шанує свого! — це політика здорового громадського розуму, громадської гідности і карности (дисципліни). Не шанує хтось своєї мови, своєї справи, випросить його з своєї хати.

23. Коли прийде до церкви, то паски святять — це політика деяких людей. Може і ви їх деколи на Великдень бачили.

24. Я даю, як всі — це політика. Бідний дав 5 центів, а богач і собі 5

центів, та: „Я так, як всі, я позаді не лишаюся”.

25. Це ж Канада! — політика тих, що йдуть самопас і не хочуть ніякого стриму, заступаючись Канадою.

26. Ми в Канаді — політика тих, що не хочуть про українську справу дбати, тай для Канади нічого важного не роблять.

27. Перше вчімся чужого, а потім вже свого — політика для чужих, а на свою шкоду.

28. Не можна двох мов і двоякого письма нараз вчити, бо в голові помішається — політика тих, які не знають, що лише в повній голові ніщо не помішається. А в порожній все мішається і перевертається, бо його там дуже мало є.

29. Фрі контрі — політика тих, яким всюди море по коліна.

30. Гуд тайм! — це чужа політика, але нею деколи й українці заражуються і поважно заслабають.

31. Нова мода! — це політика тих, які не знають, що мода така стара, як світ. Вона давніша, ніж розум. Аж як розум зявився, то відкрив людям, що мода не така свята, як її поклонники говорять.

32. Достроюймося до культурного світа! — політика самозневаги. Бо чим світ культурніший, ніж ми? Від кого Український Нарід терпів і терпить, як не від Світа? А Шевченко казав: „Ми просто йшли! У нас нема зерна неправди за собою?”

33. А чи нас другі признали? — політика тих, в яких чуже слово важніше, ніж їх власне слово — ніж їх власна воля, їх праця, їх справа. А

казав колись наш Український Владика: „Побудуйте хату, а потім просіть сусіда, щоби признав, що то ваша хата!” Що сусід про вас подумав би?

34. А що другі про нас скажуть? — політика тих, які не знають, що все наше найважливіше, залежне від того, що ми кажемо, що робимо і при чім твердо стоїмо.

35. Ми українського походження — це свого роду політика. Але... Можна сказати: „Ми європейського походження”, бо Європа там ціла зосталася, а ми без неї сюди приїхали, а Українство приїхало з нами сюди, бо воно справа культурна. Українство, се якість нас самих, це ми самі! Коли ж наша якість струпішіє, тоді ніпощо її „українським походженням” підмальовувати. Як ніпощо пригадувати, що пияк є тверезого походження.

36. Нарід може мати багато вір, це йому не пошкодить — це політика тих, які не знають ані народу, ані вір; ані своєї, ані чужої історії. Розумні кажуть: Один нарід, одна віра, одна мова, одна політика, одна сила, одна праця, один напрям, одні цілі повинні бути перед життям народу.

37. Свою Україну любіть! Любіть її во время люте, в останню тяжку минуту за неї Господа моліть! — це була політика Шевченка і він нею воскресив Український Нарід до життя.

Ось бачите, кілька тих політик в нас є, а вони ще не всі. Нераз в одній хаті чоловік має свою політику, жінка свою, а діти кожде свою.

І що не кажіть, а кожда з тих по-

літик заважає сая, чи так на наших життях, для добра, або зла.

Тому треба над тими політиками добре застановитися, їх зрозуміти і тоді — що добре, то залишити, а що недобре, те викинути. І викидаючи навіть на демократію не оглядатися. Бо коли демократія є для того, що зле, то повинна бути і для того, що добре і розумне.

К. П.

ЛІРНИЦЬКА ПІСНЯ ПРО ПРАВДУ І НЕПРАВДУ.

Ой сей світ, ой сей світ великая зрада,
Що по всьому світу настала неправда!
Чи ти правдо вмерла, чи ти заключена,
Що тая неправда увесь світ зажерла?
Бо тепера правда стоїть у порога,
А тая неправда сидить кінець стола;
Бо тепера правду під ноги топтають,
А тую неправду трунком напувають;
Бо тепера правда сидить у темниці,
А тая неправда з панами в світлиці;
Бо тепера правда сльозами-сь вмиває,
А тая неправда з панами гуляє.

Нема в світі правди, іно рідна мати!
Ой де б її можна в світі позискати?
Ой де б її могли в вічі увидіти,
Орловими крилами могли б ми летіти.

Бо тепера світу кінець приближився:
Хоч рідного брата тепер стережися.
Він з тобою їсть, не і враз бесідує,
На серці ж злість має, неприязнь готує.

Хто поправді судить, то того карають,
А хто непоправді, того поважають.
Ой хто буде правду в світі визнавати,
Зошли йому Боже щодень благодати!
Покарай же того, хто шанує зраду!
Перед страшним судом усі вбачим правду*).

*) Отсю лірницьку пісню переклав французький вчений, Алфред Рамбо, на французьку мову і помістив в своїй книжці „Ля Русіє епіке”. Йому було цікаво, як різко, ясно, образковими примірами вміють українці правду і неправду змалювати.

ПОДІБНІСТЬ БЛИЗНЯТ.

В літературі різних народів знаходимо інтересні описи близнят.

В 1538 р. народилося було в Базилеї двох хлопців близнюків. Коли піросли, то були так до себе подібні, що нераз найближші знакомі не могли їх відрізнити.

Але важне було, що духово вони були злучені. Коли заслаб оден, то і другий чувся слабий; коли одного боліла готова, то боліла і другого; коли оден був сумний, або дрімав, то і другий таксамо.

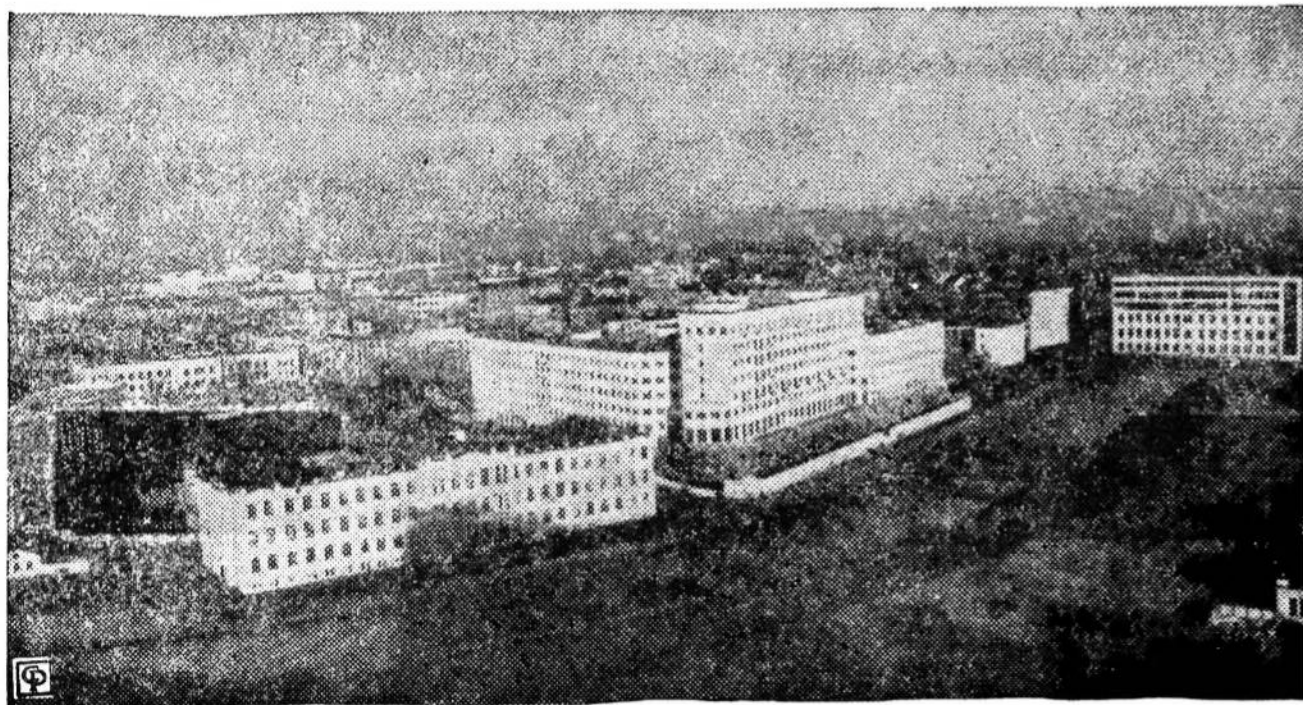
Цвінгерус оповідає, що близнюки брати, сини мехлінського сенатора, були такі подібні до себе, що навіть мати часто помилялася і брала одного за другого.

Фульгосій оповідає про двох братів близнюків, Медарда і Жерарда, французів. Оба вони стали єпископами того самого дня; вони того самого дня повмирали.

Про подібних двох цілком чужих собі хлопців оповідає Пліній. Каже він, що римський триумвір (член уряду), Марко Антоній, купив два хлопці, що були до себе дуже подібні і мали бути близнюками. Опісля з їх бесіди показалося, що вони собі цілком чужі, оден народився в Азії, а другий в Альпах.

Тоді Антоній вдався до торговця невольниками і хотів звороту грошей, бо і так заплатив більшу суму, ніж звичайно платять за невольників. Але торговець сказав:

— Не диво, коли два брати близнюки будуть до себе подібні, але диво, коли такі далекі, оден з Європи, другий з Азії, а такі в усім подібні, що тяжко їх відрізнити. Це дійсне чудо — і тому ти заплатив за них більше, ніж платять за звичайних близнюків.

Вид фабричного Сталінграду.

УКРАЇНСЬКІ ВОЯКИ

Як почалася війна, зараз канадійські українці станули в воєнних рядах Канади. І ставали далше. Нині по українських околицях старшої молоді лишилося мало, або й не лишилося. Українці дали все, що могли дати. Це одна справа.

Подані тут образки є найкрасшим свідоцтвом, що українські вояки держать себе „добрими українцями”, шанують себе, шанують свою культуру, передану їм їх предками, шанують своє ім'я.

Маємо на гадці наших вояків в

Праве крило бенкетового стола на зїзді.

А справа друга, що українські вояки, йдучи за порадою покійного Лорда Твідсмюра, стали в військові ряди, як українці. Хоч — коли уявити собі їх положення — як легко можна було їм цілком загубитися. Однакж вони не згубилися.

Англії і якраз ми бачимо їх на поданих образках, що належать до Третого Зїзду Українських Вояків, що відбувся 31-го липня і 1-го серпня 1943 року в Лондоні.

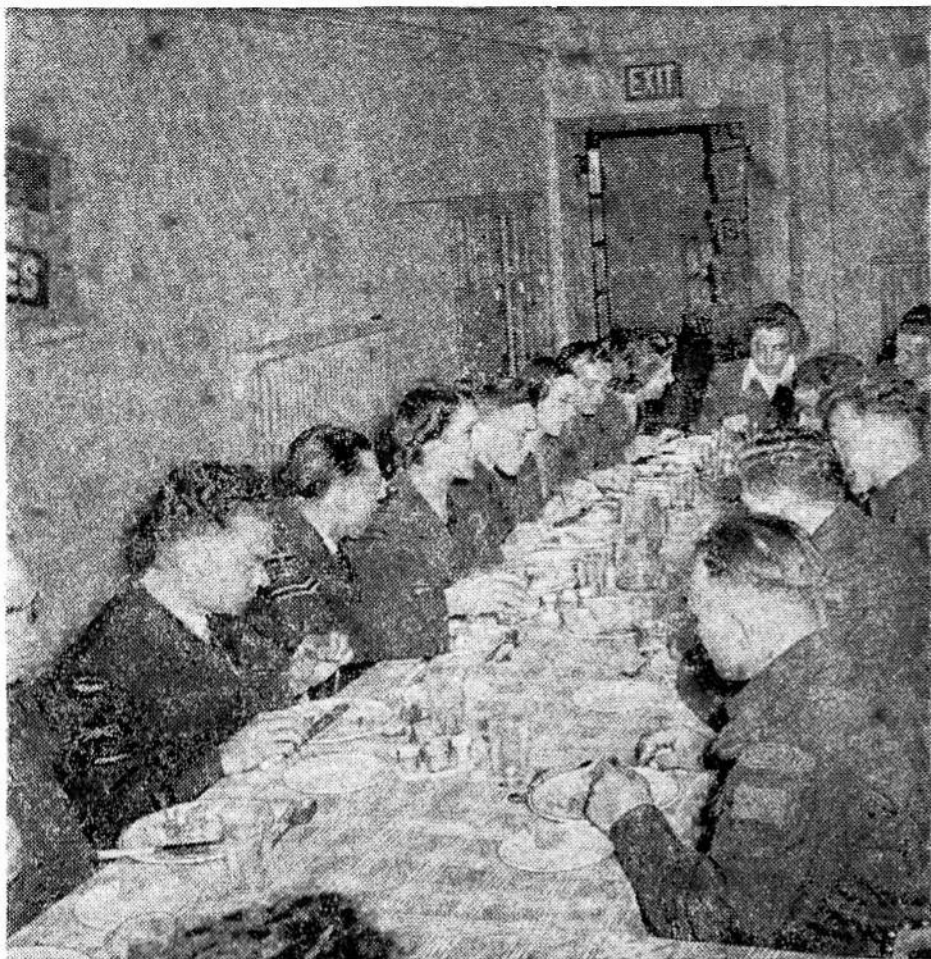
Українські вояки в Англії мають свою організацію, оскільки серед вій-

ськових відносин це можливе. І певна річ, що треба було багато віри в себе, багато впертости, нім вдалося таку організацію заснувати. Оскільки знаємо, то основником такої організації був Богдан Панчук, певна річ при допомозі других свідомих українських хлопців.

свого адютанта і дістав дозвіл для себе та для 12-ох своїх товаришів.

Поза тим, що багатьох з багатьома познайомилися, зібрані багато організаційних справ переговорили і радились над дальшим ходом організації.

Між новими членами була також

Головний стіл бенкету Третього зїзду С.У.К.В.

На лівім боці: М. Туранський (трошки видно), Л. Войціховський, Б. Панчук, панна Козицька, С. Давидович, пані Ф. Давидович, В. Купченко, панна А. Креплів.

Покищо спинимося на Зїзді, до якого належать подані образки, вибираючи зі звіту що важніше.

Зїзд був успішний. Військові команди також помагали. Дехто не прибув би, коли б не вдався до свого командира з друкованим запрошенням на Зїзд. Андрій Николук вдався до

Галина Козицька з Келгарі й Анна Креплів з Винніпегу.

Б. Панчук отворив зїзд і перечитав привіти і важнішу кореспонденцію з Канади. Листів було багато — це були для всіх спомини про минуле з Канади. Цікаві листи були від централь головніших організацій і ще

декого — від КУК-а, від капеляна о. Савчука і др.

Вечером тогож дня всі зійшлися в греко-православній катедрі, з дівчатами з Менчестер, на пробу церковного співу.

Другого дня було українське Богослуження при вжитті українсько-англійських молитовників, що канадій-

і листи. Видано книжочку з інформаціями, про початок організації, ціли, статут і др. Відвідано кілька могил товаришів і — виправлено Панахиди та зложено вінки.

На цім Зїзді рішено робити заходи, щоби мати свою власну домівку в Лондоні. Дехто казав, що уряд міста прихильно до того ставиться.

Середина і третє крило бенкетового стола.

ський уряд туди прислав. Дехто сповідався і причащався „по козацькому звичаю“. По Службі Божій була Панахида за поляглих в часі цеї війни.

На пополуднішній нараді зібрані довідалися, що в організації є около 700 вояків, які служать за морем. Управа організації є з ними в постійнім контакті через місячні обіжники

Після нарад був обід-бенкет, де дівчата з Менчестер — Оля Леснівська, Стефанія Завалінська, Анна Марійка й Евгения Бородинська; пані Стефанія Завалінська і Каміля Слюзар разом з дівчатами з Лондону — Лидією і Галею Паньків, при допомозі домашних господинь подавали обід.

По бенкеті, коли Зїзд докінчували, час йшов веселіше, співали та раділи, що стрінули одні других. Звіт з цього Зїзду, як поданий був в „Українським Голосі”, кінчиться так:

— Всі розійшлися з кличем „До побачення на Різдво!” Всі обіцяли

країнської справи. Певна річ, що нині, коли справа налагоджена, праця йде легше.

Ми говоримо тут про організацію українських вояків в Англії, однакж мусимо розуміти, що її впливи досягають всіх українських вояків, де б во-

Ліве крило бенкетового стола.

самі прибути і ще товаришів привести.

Переповіли ми тут звіт одного Зїзду, але це вже третій. Отже можемо собі уявити, кілька мусіло бути пляновань, кілька старань, щоби довести до того, що нині є. Треба було і самим думати, треба було здобути признання військових властей для у-

ни не були. Перше, що вояки розходяться в далекі сторони і несуть з собою ідею своєї організації та передають її іншим; друге, що де б український вояк не був, він довідається, що в самім осередку Британської Імперії є організація українців-вояків і це підносить його українську свідомість; він починає себе більше цінити, як українця, набирає більше пев-

ности і довіря до себе самого — і так за посереднім впливом далекої організації він стає поважнішим чоловіком.

Окреме значіння має така організація в заінтересованню англійців українською справою. Важне, що українець виступає перед ними не лише як звичайний вояк, але як такий свідомий українець, що навіть при війську без своєї культурної організації не може обійтися.

Вкінці додати б, що впливи такої організації будуть заважувати і по закінченню війни, передовсім же в Канаді. Але можуть заважувати і деінде.

На ще одно треба звернути увагу, а то: коли б українські вояки за морем не мали своєї організації, чи багато знав би про них український загаль в Канаді? Ні! Знали би батьки

про своїх синів, чи жінки про чоловіків, а більше ніхто. І не було би загального заінтересовання українськими вояками.

Тепер не те. Нині интересується ними і той, що не має в армії нікого з близької родини. Ними интересуються українські організації. До воляцької української організації посиляють пакунки навіть ті, що до незорганізованих вояків ніколи не вислали б — просто тому, що не знали би, до кого. А через організацію українські вояки стали близькими, стали дітьми цілого українського загалу. Це показує, яку силу має своя власна організація, і зорганізована праця, і зорганізовані люди.

Закінчуючи це побажаємо, щоби українські вояки повернулися, як герої до своїх домів і як культурна свідома сила для дальшого українського громадського життя.

НАРОДНА СЛАВА.

Нема в мене роду, не має дружини,
Ані брата товариша на всій Україні;
Дума сумовита — то моя родина,
Серце одиноке — вірная дружина;

Степи, гори і долини —
Товариство-побратими.

Розпущу я свої думи,
Тай не позбираю,
Розтеклися сумуючи
По рідному краю.

Од Лиману до Есмані
Жовтіє пшениця:

Я безрідний, одинокий,
Всюди чужениця.

Од Лиману до Есмані
Могили чорніють,

А живі живе гадають,
І жнуть і знов сіють.

Ой по тих могилах у гору високих,
По тих гробовищах у землю глибоких,
Лежить мого роду без ліку;

По тих степах, по горах Дніпрових,
По балищах і лугах низових
Живе його слава од віку до віку!

Ой встань славо, устань рано,
Вийди славо із туману...
Ти безрідному — родина,
Одинокому — дружина,
Товариство — на Вкраїні,
Одрадонька — на чужині.

П. Куліш.

ПАНТЕЛЕЙМОН (ПАНЬКО) КУЛІШ — український письменник і діяч, приятель Шевченка, родився 1819, вмер 1897 року. Діяльність його була дуже широка, писав повісті, поезії, він етнограф, історик, критик. Найбільше відома його повість „Чорна Рада”. За належність до Кирило-Методієвського Братства був засланий в Тулу, звідки вернувся 1850 року.

БУДЬ ЛАСКА — ПОВТОРІТЬ

Знаю я тай ви знаєте, як то тяжко вам ставати перед народом щобудь говорити, коли ви ще не привикли до такої бесіди. Глянете — всі люде на вас дивляться; глянете по собі — а в вас руки і не знаєте, де їх подіти. А голова ходором ходить, ноги трясуться під вами. І хочби тої бесіди було тільки, що: „Люде добрі, дай вам Боже здоровля!“ — то й тоді вам страшно.

Але є люде безпечні. Є такі, що не має про що говорити, а рветься, щоби бодй щобудь сказати.

А є і такі, що бесіда, це їх талан — і самі розумно говорять тай другому знають що відказати.

Є оповідання, що російський цар Микола 1-ий зайшов раз до церкви в якомусь місті, чи місточку. Та вже при вході каже комусь зі своїх:

— Все було би добре, коли б тих проповідей з приводу моєї присутності не говорили таких довгих.

Як надходила проповідь, цар так про щось інше задумався, що цілком не чув, про що говорилося. Але про-

повідь була дуже коротка.

І це царя заінтересувало; каже він священникови:

— Будь ласка проповідь ще раз повторити.

І священник повторив:

— Коли ти земний царю зайшов до храму царя небесного, то нехай Господь прийме наші щирі молитви за твое, царю, здоровля і твое щастя!

Сподобалося це цареві і коли священник вийшов з церкви, каже до нього цар:

— Проповідь мені дуже подобалася, отже прийми від мене на пам'ятку отсей дарунок. А решта скажи, чого ти від мене хотів би.

І дав священникови сто рублів.

Взяв священник гроші, подумав хвилику і каже:

— Будь ласка — повторіть!

Сподобався цареві такий здоровий дотеп священника і він дав йому ще сто рублів.

Вийшло таке: повторив я тобі, повтори ти мені!

Такі штуки показують їздці на великих совгах.

ДІМ — ДІТИ — ВИХОВАННЯ.

Годовання дітей.

Є доми, в яких звертають увагу на культурне виховання дітей. Але є і такі, де дітей лише вигодовують — як в тих часах, коли складено приповідку: „Діти годувати, як камінь глодати”. Тоді лише вигодовували.

Були часи, а в них були люде, які виховували дітей лише на робітників. Нехай росте, а буде робоча сила — до плуга, до ціпа, до корчозання... То і все. А що це були діти батькаматері, то ще батько-мати дбали, щоб передати дітям, кільки можна, грошового майна. На тим все кінчилося. На питанню про хліб.

Про виховання доброго громадянина, про члена народу, про виховання розумного, гідного і характерного чоловіка не було ані думки, ачі мови. Бо самі батьки не розуміли, що це громада, що нарід, що гідність, що великий розум.

Занедбання дітей.

Коли між народом почала рости ширша свідомість. самих себе, чуємо бесіду про занедбання дітей, про занедбання молоді. До того спонукує і те, що ціле окруження, що самі відносини, що самі наслідки занедбання молоді заставляють про молодь думати. Просто таке: не виховаєш, як треба, то молодь піде самопас і для тебе цілком пропаде. Це гірше, ніж було колись. Колись не було тільки доріг, як тепер.

Про занедбання дітей і молоді говорили послідними часами і в Старім Краю. От що читаємо в рефераті Кисілевської:

„Ми загалом привикли не зверта-

ти уваги на виховання душі дитини й ставимося до тієї справи без ніякої поваги й підготовки. А тимчасом виховати не значить вигодовувати дитину, не значить навіть дати їй освіту, чи маєток. Виховати — каже італійський педагог Джовані Джентілі, значить: впливати на душу дитини; не оставляти її самій собі, але будити в ній заінтересовання, яких сама не відчуває; спрямовувати до мети, котрої вартости вихованок не може відкрити власними силами; підтримати вихованка на дорозі, якої сам не мав би сили й витревалости перейти. Словом — творити характер, ум, волю, думку, так, що його діла будуть опісля начеб нашими ділами.

„Виховувати — це формувати характер людини. А щоби це зробити, треба вміти бути приятелем і дорадником дитини. Таку працю мусимо зачинати від колиски”... (Жіноча Доля, ч. 3, 1935).

З наведеного бачимо, що справа, якою тут клопочемося, була і за морем.

Не розуміємо вихованків.

Лихо починається не від дітей, а від старших — вони не розуміють дітей і молоді. Вони не розуміють тих справ, для яких треба виховувати. Мірою їх виховання є в багатьох лише таке виховання, яке вони самі мали, отже вузьке і маленьке.

Кільки можна чути балачок, що молодь поза обовязковою фізичною, чи шкільною працею може заповняти час лише забавами, витріщками, дармованням; що молодіж буйна і годі її вдержати; що коли молодий чоло-

вік здобув хліб (ремесло, посаду, фах), то йому на світі більше нічого не треба і т. п.

Однакож таке поняття про молодих цілком невірне. Коли молодих змалку держати в розумних руках; коли змалку зацікавлювати поважними справами; коли змалку познакомлювати зі справами, якими старші клопочуться; коли заповняти увагу й розум дитини і молоді своїм матеріалом — добрим, гідним, різнородним, інтересним матеріалом, тоді молодих не треба навіть держати — вони будуть самі держатися просто тому, що буде чого держатися. Коли ж тікає, то від порожнечі.

Це треба нам загально пам'ятати.

Практичні справи.

Треба дбати, щоби українська молодь була не з імени, але ділом українською. Хто з молоді таким не буде, той буде гіршим від доброго українця і гіршим від неукраїнця. Чужим буде для своїх, чужим для чужих і чужим для себе. Вже відомі випадки, де діти нарікають на батька-матір, що виховали нас так, що: „Підемо до чужих — вони нам чужі, підемо до своїх — ми їм чужі”. І нема де притулитися. Нема для життя культурного ґрунту. Ні Богу, ні людям.

Ось вам ще факт: вигодовували родичі двоє дітей так, що не то читати, але й говорити по українськи не навчили. Коли дівчині було 11 чи 12 літ, а хлопцеві 14, повели їх до української церкви. Вернувши до дому діти почали родичам дорікати: „Чому ви нас не навчили по українськи так, як другі родичі своїх дітей? Чому ми маємо бути гірші від них?

Чому ми не мали того розуміти, що вони розуміли? Чому ми не маємо знати, що священник говорив?”... Дальше почали в родичів допитуватися, чому їх кличуть „Тоді” й „Пеці”, коли вони звуться Теодор і Петруся. Цей оден факт сам за себе дуже багато говорить.

Щож треба мати на увазі, щоби українська молодь мала під ногами твердий ґрунт?

Треба стреміти до того і дбати про те, щоби не було української дитини, ні хлопця, ні дівчини, які не вміли би по українськи читати і писати і які не читали би українських книжок і часописів.

Кожний дім мусить бути першою школою читання і писання; мати і батько першими учителями.

При науці треба бути рішучими, треба бути авторитетом; не треба питати: „А може ти не хочеш вчитися?” А є такі, що подібно питають, а потім кажуть: „Щож зробимо, коли дитина не хоче”...

Не хвалитись тим, що: „Наші діти по українськи розуміють” — бо це не похвала, але сором і нерозум. Розумні кажуть: „Мої діти ще й чуже вміють, чуже розуміють”. А своє треба не „розуміти”, але вміти і ним жити. Про своє не повинно бути й питання. Чував хто, щоби англієць хвалився, що його діти „розуміють” по англійськи? Або що жид казав: „Мої діти розуміють по жидівськи”. Або француз, еспанець, чи італієць: „Мої діти розуміють по нашому”. Хто таке чував?

З дітьми треба багато, поважно і щиро говорити, оповідати, треба їх зацікавлювати; треба їм читати, толкувати; треба старатися для них

книжок, щоби самі мали що читати.

Треба вчити дітей співати.

Треба дітям безнастанно пригадувати, що добре, що зле, що повинно бути, що ні, що розумне, що дурне, що гідне, що негідне — треба з ними про те розумно говорити. Така балачка старших з дітьми і молодими може бути навіть для самих старших інтереснішою, ніж балачка старших зі старшими, бо нею буде виховуватися молодих людей. Це буде розумна балачка, вартна балачка, потрібна балачка.

Але говорити і радити і вчити треба змалку. Не чекати, аж син, чи дочка розволочиться, відобеться від домашнього життя, а доперва тоді дай їм спиняти та вчити та на розум наводити. Тоді вже за пізно. Тоді спиняти може хіба поліція.

Треба дбати, щоби ті старші, які вміють по англійськи, але не вміють по українськи читати і писати, українського письма навчилися. Вони навчаться його за 2 за 3 дні. А сором українцєви, коли він свого не знає, тай ще такого легкого, як наше письмо. Хіба недбалі і ліниві його не навчаться.

Окремо нагадувати молодих треба, щоби гідно і взірцево всюди походилися. Нині кругом ціле безголов'я і молоді нераз поводяться так, що сором навіть оповідати. Отже українці повинні дбати, щоби бодай їх молодь була красшою.

Треба приучувати до ощадности і до розуміння значіння гроша. Коли даєте дитині гріш, то до гроша додайте розуму, скажіть: „Отсей гріш можна видати на дурне, на шкідливе, на погане, на непотрібне; або можна ку-

пити за нього таку добру і розумну річ, і таку, і таку...

Дбати, щоби не вироблялася в дітей вибагливість і примховатість. Діти повинні бути послухні, знати обов'язок, почуватися до відвічальности; треба призвичаювати до праці, до витривалости, до невибагливости життя. З таких будуть гідні люде.

Треба виховувати дітей так, щоби вони стояли тісно з своїм народом, з своїми народними справами; щоби вони ті справи знали і розуміли і щоби ними клопоталися.

Коли так молоде покоління виховується, то з нього будуть гідні українці, будуть гідні люде, а тимсамим і гідні громадяне і горожане.

П—а.

КОЖДИЙ ПО СВОМУ.

(За Костельником).

Пастух пастухови оповдав, що він зробив би, коли б так царем став.

— Я каже — збудував би собі таку хату, що подібної на світі ніхто не має; їздив би повозом зі срібла і золота, що ціле село, тай ще другі села дивувались би.

Монастирський кухар, добродушний брат-монах думав собі, що він ставши царем, перетворив би цілий світ на оден великий монастир — щасливий і побожний.

Писар, що не докінчив науки в школі, казав, що коли б дати йому царську силу, то переробив би цілий світ на такий лад, що не було би в нім нужди, ні кривди. (А в школі не було би ні іспитів, ні свідоцтв).

А римський цар-філософ, Марко Аврелій, записав нам на науку таке:

„Будьмо вдоволені, якщо нам вдасться хочби трохи світ поліпшити”.

ДЕ І КОЛИ СМІЯТИСЯ.

Скаже хтось, прочитавши заголовок:

— Невжеж і про таке треба говорити? Хіба це важна справа?

Важна! Це справа людської культури, або некультурності. Аджеж не дармо люде склали приповідку, що „Пізнати дурного по сміху”. Бо дурний сміється, де не треба, сміється більше, ніж треба, сміється голосніше, ніж треба, сміється там, де розумні люде ніколи не сміються.

Берімо примір, що всім вам відомий... Грається представлення і виводиться якась інтерна подія, не раз навіть дуже сумна. Ви ставитеся до такої події поважно, мовчки, зі співчуттям, а може і з слізьми в очах, а побіч вас починається в той час дикий регіт. Що вас заставляє до поважної думки, що спонукує до сліз, з того другі сміються, аж за боки беруться. Чи треба гіршої некультурності?! І якраз тут пригадується вам приповідка, що пізнати дурного по сміху.

Тепер виробилася мода сміятися там, де вам на сміх навіть не заводиться і, дехто силує таку моду вдовольнити. Відомий випадок, де фотограф поставив в себе карточку з написом: „Коли не можеш сміятися, то вишкірюй зуби”. (Иф ю кеннат смайл — грин). Але також відомий фотограф, який казав, що розумні люде на фотографії не сміються і що найкраща та фотографія, де люде поважно і спокійно виглядають.

Сміятися — річ природна. Як природною річчю є журитися, плакати, співати, мовчати — де треба і кільки треба.

Але на все те мусить бути слухна причина, час і міра. І до плачу, і до радощей, і до смутку, і до співу, і до сміху. Навіть в смутку плакати понад міру, верещати на всі заставки; або вдавати, що плачеться, коли нема причини, або нема настрою для плачу — це нерозум, або ошукка. Те саме з усім, отже і зі сміхом.

Навіть до слушного сміху треба мати міру. Бо можна сміятися так, що другим докучається. Можна сміятися так голосно і довго, що людам обридне. Можна сміятися там, де не місце для сміху. Можна сміятися по дурному. Можна сміятися там, де лише дурні сміються.

Як люде сміються, коли до сміху є причина і сміються розумно — здержливо, не виходячи поза міру, тоді сміх є здоровлям для людей.

Але сміх не робить з людей гарних, ні поважних, ні розумних. Люде гарні тоді, коли поважно настроєні, зрівноважені. Тоді вони і розумні. Бо тоді бачимо їх такими, якими вони є.

Візьміть ви Енциклопедію, де є портрети важних людей, розумних людей, вартних чоловіків і жінок — чи знайдете між ними таких, що сміються? Візьміть яку будь книжку, де є образки великих людей, чи хто з них там сміється?

Або таке: хтось близький дає вам до вибору фотографії — на одних всі сміються, на других ні — а ви вибрали би ті, де ваші близькі поважно настроєні.

Сміх, плач, крик, страх, слабкість — це все хвилеве і ненормальне, а велике і широке людське життя є спокійне і зрівноважене і воно є найвартніше і найкраще.

Це треба би собі зятати і на це треба звертати увагу молодшим.

Українці не про те повинні думати, щоби бути такими, як всі, вони повинні дбати, щоби були **вартнішими, ніж всі**. Такими, що другі могли б від них вчитися. Повинні йти за розумом, а не за модою.

На вічу.

Говорить на вічу бесідниця, робить докори чоловікам, а там питає: — Де був би нині чоловік коли б не було жінки?

Голос з між слухачів.

— Був би в раю!

ЛЮДСЬКА ДОВГОВІЧНІСТЬ.

Говориться в Біблії, що Адам і Ной жили багато сотень літ, однак нині годі знати, як це треба розуміти. Та дехто каже, що може під тодішніми роками треба розуміти місяці, а може ще якусь іншу рахубу. А може колись довговічність була справді велика.

І нині є люде, що живуть понад 100 літ. Бувають краї, де — як хтось казав — хто лише захоче, то до 100 літ доживає, а то й довше.

Коли говориться про довговічних, то звичайно Болгарію ставлять на перше місце — там є багато столітніх. І за причину подають те, що болгари їдять багато квасного молока, тай взагалі їх пожива надто невибаглива.

Між українцями 100-літніх менше, але бувають. Вже і в Канаді більше разів згадувалося, що хтось вмер маючи сто, чи більше літ.

Тут оповімо про англійця, що жив 152 роки і 8 місяців — а звався він Томас Пар.

Родився Пар в Англії в парафії Алдербурі 1483 року і ціле життя був звичайним працюючим чоловіком.

Джан Тейлор, що описав життя Пара, каже, що Пар лягав спати з ягнятами, а вставав з жайворонком, а по нашому — лягав спати з курми, себто з заходом сонця.

Ціле його життя було дуже невибагливе. Його присмаками були сир з цебулею, разовий хліб; пив молоко, маслянку, сирватку і воду, а деколи трошки легенького пива. А вже найбільше любив масло і часник — це було висше всіх присмак. Тютюну не вживав ніколи.

Не носив ніколи крохмаленої сорочки, бо тоді крохмалю не знали; його почали вживати аж 1564 року.

Певна річ, що не клопотався Пар політикою, ні релігійними спорами, що впродовж його життя тягнулися.

Багато чого змінювалося, зникало, друге приходило, а він жив, і жив, і жив, і жив. Досить згадати, що за його життя панували такі англійські королі: Едвард 5-ий, Ришард 3-ий, Генрик 7-ий, Генрик 8-ий, Едвард 6-ий, Марія, Єлисавета і Джеймс 1-ий, отже 8 пануючих. Тай ще за девятого — за Кароля (Чарлса) 1-го жив 10 літ.

Перед смертю Пар не добачав тай пам'ять була трохи ослабла, однак ще до 130-го року життя все в нього було здорове і сильне так, що виконував всяку потрібну працю.

Тоді в Англії звичайні люде винаймали поле від панів, отже коли Парови було 35 літ, вмер його батько і зоставив винайняте поле, яке Пар вживав ще 4 роки. Коли винайм скінчився, він винайняв поле для себе на 21 літ (це була міра винайму), а коли це скінчилося, знов дальше винаймав.

Коли Пар мав 81 літ, оженився і знов винайняв поле на 21 рік — вже як жонатий господар — винайняв від внука колишнього пана.

Та коли цей винайм скінчився, пан не хотів вже винаймати на 21 рік, але сказав, що Пар може мати поле до смерти, бо думав пан, що Пар довго не поживе. Однак Пар жив від того часу ще 50 літ, отже два рази по 21, тай ще 8 літ.

Перша жінка жила 32 роки і вмерла 1595 р., отже Пар 10 літ був вдів-

цем. Та вже коли було йому 122 роки, він знов задумав женитися й оженився з вдовою, що мала 80 або 90 літ і звалась Джейн Едда.

Треба ще згадати, що син Пара жив 109 літ, внук 124, а правнучка 103 роки.

Та недовго перед смертю Пара сталася така історія. Граф Арундел довідався про Пара, як чоловіка, що всіх людей переживає і взяв його до Лондону. Це було в вересні 1635 р. По дорозі сходилися люде тисячами, як по містах, щоби на Пара подивитися.

В Лондоні опинився Пар в вигіднім життю, з панською поживою, та мабуть це його силу підірвало. Його перенесли з одного світа в другий, як старе дерево пересадили би в інше місце.

Отже чоловік, який не чув ваги

простого життя, почув вагу життя міського і не видержав — вмер 15-го листопада, 1635 року, проживши 152 яки і 8 місяців. Лікарі казали, що в нім було ще тільки сили, що коли б не місто, то міг би жити ще досить довго.

Однакож Пара пошанували і по смерті, бо поховали його в Вестмінстерській церкві побіч англійських королів.

Ось такий довговічний був чоловік вже перед 300 літами.

Може довговічність є вчасті спадкова прикмета, та і це певне, що спокійне, зрівноважене життя продовжує людський вік. Поміркована праця, відповідний відпочинок, проста пожива — така, якої вживав Пар, йти скоро спати, а вчасно вставати — це найпевніший лік на довговічність.

Спробуйте, то побачите!

ПИТАННЯ.

Козаче-чумаче! Йдеш у дорогу —
Послухай же сину діда старого:
Покіль ще живий я, поки помирати,
Про родичів дещо хочу розпитати.
Як з солюю йтимеш на той Борислав,
З Хортиці-сестриці щоб вістку
прислав.

Як станеш близенько Сухого Ярка,
Помяни там душу Дідуса-Сірка.
Як „соб” повертати через Чортомлик,
Прислухайсь, чи чути там братчиків
крик.

Як будеш минати Самарську паланку,
Привитай від мене старую панянку.
Спитай, як доїдеш, у батька-Дніпра:
Чому наша мова і слава вмира?
Чи тож стара мати замовкла на вік,
Чи тож народила німих та калік?
Чи тож віцурались від неї, сини,
Чи тож насміялись над нею вони?
Полтава, 1861. В. Кулик.

поезії в „Основи” 1861-62 року (звідки взятий висше поданий вірш) та в львівській „правді”.

Зміст вірша: Дід-козак, що колись широко по світі бував, каже чумакови, щоби приглянувся до тих сторін, куди старий козак замолodu бував. Ті сторони, то його родичі (рідня). А коли гляне чумак на Дніпро, то нехай нагадає колишні часи, коли українська справа стояла добре і нехай порівнає з теперішнім. Питай Дніпра — каже — і дошукуйся відповіді, чому нині такий занепад. А коли дошукуєшся — працюй над піднесення свого народу.

Як з сіллю йти меш... — Колись були українці, що їздили на Крим за солюю, а на Дон за рибою, вони тими річками торгували; їздили волами. залізниць тоді не було. Їх звали чумаками.

Сухий Яроч — по дорозі від Борислава на Перекоп. Кажуть, що там Сірко бився з татарвою.

Чортомлик — ріка, що вливається до Дніпра коло „порогіз” з великим шумом. „То гомонять Запорожці” — кажуть побережане.

ВАСИЛЬ КУЛИК — український письменник (родився біля 1830, вмер 1870). Містив

ДОНЬКА СВОГО НАРОДУ.

Виховання дітей, це велика праця, для якої жінка сотворена. Але праця жінки може виходити і поза дім і деколи мусить виходити. Бувають ще окремі жінки, що віддаються широкій громадській справі до тої міри, що стають окремо видними, як великі патріотки-дочки цілого Народу.

В „Жіночій Долі”, ч. 11, 1932 р. була стаття, в якій говорилося, що в Італії виходить журнал „Україна”, італійською мовою. Та хтож видавав цей журнал?

Видавала Млада Липовецька!

І хтож та Липовецька? Про ню майже ніколи не згадувалося в українській пресі. І хто, чи що заставило її до видавання такого журналу?

Авторка статті, в „Жіночій Долі”, Марія Омельченко, подає читачам те, що їй Липовецька сказала, а воно таке:

Народилася Млада на Волині. Батько її інженір, переїхав до Петербургу, коли Млада була ще малою, отже там забула говорити рідною мовою. В Петербурзі була московська мова. В 1914 р. скінчила Миколаївський Інститут. А що мала гарний голос, післали її до Італії на науку співу. Там захопила її війна і там Млада зосталася.

„Одного разу — говорить Млада сама про себе — в 1917 р. була в італійським журналі в Римі стаття якогось італійця, що писав про Україну не дуже добре. І в тій хвили я відчула себе україночку, але не знала нічого про Україну, бо в Росії я ніколи не чула про неї; я не мала матеріалу, щоб відповісти тому італійцеві.

„Тоді я пішла до Національної

Бібліотеки, взяла російський енциклопедичний словник, знайшла слово „Україна” і те, що там було написано, зробилося матеріалом моєї першої статті. Чи це не є дійсно „голос крови”, що покликав мене?”

Від того часу почала Млада сама знайомитися з рідною культурою та з рідною мовою. Читає, студіює, горнеться до української громади і вирішує присвятити своє життя на службу українській справі.

Їздить по Італії, співає українські народні пісні, познакомлює італійців з нашою музикою. І пишуть італійські газети:

„Українка, донька українського козака, що має чудовий голос, прекрасно передає слухачам музичні українські пісні”...

Дальше читаємо в „Жіночій Долі”, що Липовецька видає журнал „Україна” і треба би їй допомогти.

Тільки в „Жіночій Долі”, але хто вміє думати, той додумаєсь чого більше. Перед ним стане не співачка, але Дочка Українського Народу — мало свідомо своєї української справи, незнаючи добре української мови, відорвана від своєї рідні і свого народу, закинена на чужину — однакж там вона, без спонуки і допомоги з боку українців, йдучи лише за голосом своєї української душі, забирається до великої праці для свого Народу.

З чим же забираєсь? Лише з своєю українською щирою постановою — це весь її матеріал, вся сила на початок. І тепер доперва шукає вона за дальшим матеріалом — вчиться своєї мови, познакомлюєсь зі своєю літе-

ратурою, зі своєю історією... Там — між чужими, в Італії! Бо для щирої української душі всюди, де б вона не жила, є український простір, українська нива, українська справа й українська праця.

А даліше... Не досить того, що заявляє себе українкою, дочкою українського козака; не досить того, що виносить перед італійський загал українську пісню, ні! — вона починає видавати журнал, щоби ще більше піднести справу свого народу перед чужими людьми. Чи не велика праця?! Це більша праця, ніж можна би вимагати і сподіватися.

І ще одно.... Як мало батьки від своєї дочки вимагають і на яке вузько-особисте поле готовлять!... Співачка! Буде повага, будуть гроші... Життя буде гарно забезпечене. Все, чого

треба для маленької душі. Гарна позолочена клітка! Чимало є батьків-матерей, що більше нічого дочкам не бажають.

Та вийшло інакше. В дочки була жива патріотична душа. Вона чула себе не лише дочкою батька-матері, але Дочкою Свого Народу. Вона розуміє, що її справа не обмежується до її одної особи, але що її справою є цілий її Народ. І вона на поклик своєї великої душі виходить на широке поле до праці.

Ось в такому світлі стає перед нами ця маловідома Дочка Українського Народу!

Батьки і Матері — це для вас наука.

Дочки — це для вас примір і наука!

ІСТОРІЯ ШАХІВ.

Шахи, по англійськи „чес”, це дуже помотана забава. Грачі пересувають різного роду фігурки в різних напрямках на таблиці поділеній на 64 квадратики. Кождий рід фігурок пересувається на інший лад і в тім лежить вся трудність гри.

Шахи видумав в дуже давних часах якийсь перський мудрець. Він пішов з своїм винаходом до перського короля, шаха, і показав, яка це мудра штука. Король заінтересувався і хотів дати мудрецьві нагороду. Але мудрець не прийняв. Він сказав:

— Дай мені тільки зерен пшениці, кільки було би їх, коли б їх розкласти на 64-ох квадратах в той спосіб, що на першім було би одно зерно, на другім дві, на третім чотири, на четвертім вісім, на п'ятім шіснадцять — себто на кождім слідуєчім два рази тільки, що на попереднім.

Для царя було дивним таке бажання мудрця і він каже:

— Чому таке скромне бажання ставиш? Чи думаєш, що я не міг би тобі дати тисячу разів більше? А може і в тім є якась твоя загадка...

На те мудрець:

— Коли думаєш, що я мало хочу, то дай мені два рази більше.

Післав король людей, щоби порахували тільки зерен пшениці, кільки мудрець хотів. За якийсь час приходять вони до короля і кажуть:

— Нема в нас тільки пшениці.

Не хотів цар вірити і сам почав рахувати, щоби переконатися, чи справді так воно, і побачив що мудрець добре розумів своє бажання.

Коли і ви не вірите, як не вірив той цар, то самі рахуйте на такий лад: 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64..., аж до 64-го місця.

Вчені кажуть, що треба цілу землю засіяти пшеницею, щоби тільки зерен вродилося, а може і того було би замало.

НАЗВИ ДЕЯКИХ ДЕРЕВ, КОРЧІВ, ОВОЧІВ, РОСЛИН

Нераз люде раді б знати, як деякі дерева, рослини, чи овочі звуться по англійськи, отже тут подаємо ті, що зібрали. (Англійські назви знайдете на долині колюмни).

1. **Агрест** — відома рослина.

2. **Ананас** — великий овоч з чубком листків на верху.

3. **Банан** — знаний тут великий овоч.

4. **Барвінок (тройзілля)** — в українців важна рослина. Має синій цвіт, листки в зимі під снігом зелені. Плели з нього вінки, отже й співаєсь: Ой вінку ж ти мій вінку, з хрещатого барвінку”.

5. **Береза** — відома з білої кори. Є кілька родів.

6. **Берест (вяз)** — тут по містах садять по вулицях. Дерево гарне, тверде.

7. **Бросква (бросквиня)** — рід великих, жовтих, трошки мохнатих сливок.

8. **Боз (без)** — корч з блідосиним, або сино-червоним, а також є і з білим, запашним цвітом.

9. **Бук** — дерево гарне, але не тривке. З насіння олій. Насіння трогранне, звуть „буква”.

10. **Верба** — росте понад водами, по вогких місцях, дерево дуже м'яке.

11. **Вишня** — родить смачні ягоди з малою домішкою квасу. Є їх більше родів.

12. **Вільшина (вільха)** — росте скоро над ріками і по мочарах. Добре дерево; кілька родів.

13. **Глій (глід)** — дерево-корчі, на живоплоти.

14. **Граб** — споріднений з ліщиною, але росте високо. Добре дерево і дуже тверде.

15. **Груша (грушка)** — родить грушки.

16. **Гречка** — має трохгранне зерно, дуже поживне. Є ще гречка-тарка, та вона донічого.

17. **Дактиль** — овоч дактильної пальми.

18. **Калина** — відомий корч, про який співають: „Ой калина біло цвіте, а червоно родить”.

19. **Каштан** — з родини бука, дерево тривке. Овоч-оріх звесь каштан.

20. **Кедрина (сосна-кедрина)** — з роду ялиць, дерево шпилькове, легке, але тривке.

21. **Кипарис** — спокрєвнений з кедріною.

22. **Кокосовий оріх** — овоч кокосової пальми.

23. **Кмін (кмин)** — насіння вживають при печенню, при варенню страв, до горівок. Вивар пють на слабість середини.

24. **Коноплі (колопні)** — мають насіння (звуть „сімя”) на поживний олій, а бадилля дає сильне волокно на полотно, шнури. Коноплі є двох полів: плоскінь і матірка, насіння є на матірці. В Стейтах сіють конопель багато, в Канаді мало.

25. **Кріп** — відома рослина.

26. **Кропива** — рослина вкрита дрібними волосками, що мають „муравлиний квас” (їдь), отже при дотику залізають в тіло і викликають пекучий біль, що за час переходить. Бадилля має сильне волокно на нит-

1. Gooseberry.
2. Pineapple.
3. Banana.
4. Perivincle (Vinca Major).
5. Birch.
6. Elm.
7. Peach.
8. Lilac.
9. Beech-tree.
10. Willow.
11. Cherry, cherry-tree.
12. Alder-tree.
13. Hawthorn, white thorn.

14. Yoke-elm.
15. Pear-tree.
16. Buckwheat.
17. Date.
18. Cranberry.
19. Chesnut, chesnut-tree..
20. Cedar.
21. Cypress.
22. Coco-nut.
23. Caraway.
24. Hemp.
25. Dill.
26. Nettle.

ки. Листя варять на поживу, або дають звірятам. Хорі на ревматизм жалать себе, як ліком. Тут є більша кропива, а в Європі є ще менша, більше пекуча — „жигавка”.

27. **Кукуруза** — відома рослина і зерно.

28. **Ліщина** — відома, овоч: смачний оріх.

29. **Липа** — є і в Канаді. Дерево гарне, але м'яке; овоч в круглих, як горох. твердих лушпинах. Кору розпростирають рівно, вона так засихає і зветься „луб”. Кора даєсь також дерти на волокна. Цвіт має багато меду, а вивар з нього добрий на застуду.

30. **Лопух** — відомий з овочів-репяхів, що дуже чіпляються одержі. Має великі листки, смак гіркий. Вивар проти кашлю.

31. **Люцерна** — рослина на пашу.

32. **Малини** — знаний корч і ягоди.

33. **Мігдали** — овоч тут продається.

34. **Модрина** — рід ялиць, є коло дев'ять родів, дерево тривке на воздусі і в воді.

35. **Морея (априкос)** — рід сливок; між сливою, а бросквою.

36. **Ожина (чорна малина)** — рослина тягнесь по землі, трохи колюча. Ягоди як малини, чорні.

37. **Оріх волоский** — дерево велике, гарне, овоч відомий. Пють вивар з листя.

38. **Осет** — рід будяка, що росте в збіжу.

39. **Осика** — дерево відоме, чорна, біла.

40. **Пальма** — в горячих краях, є до 1,000 різних родів — дактилева, кокосова, сагова, олійна...

41. **Папороть** — багато родів. В горячих краях є папороть величини дерев.

42. **Помаранча (апельсина)** — є кілька родів.

43. **Помідор (баклажан)** — всім відомий.

44. **Полин** — рослина сивавого вигляду, дуже гіркого смаку. Вивар пють в слабостях середини, дають до горівки. Полин продають і в аптеках.

45. **Поричка (порічка)** — корч, як агрест, має червоні, чорні, або зелені смачні ягоди. Є коло 100 різних родів. (По московськи „смородина”).

46. **Просо** — трависта рослина з віхуватим колоссям. Зерно мале, лушпа на нім жовта, червонява, або білява. Чисте зерно жовте і тоді звесь воно „пшоно”. Пшоняна каша смачна. В Канаді в деяких сторонах українці плекають просо для пшона. Проса є багато родів.

47. **Рож (троянда)** — всім знана. Дику рожу звуть також „свирбивус”. З цвіту роблять рожевий олійок (для перфум). Є коло сто більших, а коло чотири тисячі менших родів рожі.

48. **Румянок** — знана пахуча рослина. Вивар лік для травлення, полочуть ним рани.

49. **Рута** — В Канаді буває рідко в кого, бо вимерзає, коли не накрити на зиму, або не заховати від великого морозу. Має гарне густе дрібне листя, жовтий цвіт, тому й пісня „Зелена рута, жовтий цвіт”. Листя має окремий запах. Вивар на недомагання середини. Дівчата затикалися вінки плели („Ходить по риночку в рутянім віночку”).

50. **Саго** — англ. „сейго”, — видобувають з сагової пальми. Подібно „тапіоку” роблять з рослини званої „касава”.

27. Corn.

28. Hazelnut-tree.

29. Linden; Basswood; whitewood-tree.

30. Burdock.

31. Alfalfa.

32. Raspberry.

33. Almond.

34. Larch-tree.

35. Apricot.

36. Blackberry.

37. Walnut, walnut-tree.

38. Thistle.

39. Aspen-tree; poplar.

40. Palm.

41. Fern.

42. Orange.

43. Tomato.

44. Wormwood.

45. Currant.

46. Millet.

47. Rose.

48. Camomile.

49. Rue, (Ruta graveolens).

50. Sago.

51. **Сідер** (анг.) — диви: Кедрина.
52. **Слива, сливка** — родить сливки. Є більше родів.

53. **Смерека (ялина)** — є більше родів. Шишки звисають. Шпильки окремо від себе порозміщувані.

54. **Соняшник** — рослина відома з великим цвітом. Зерно має 15 до 45 процент поживного олію. І сіють на пашу.

55. **Сосна** — має шпильки в пучках (жмутках) по кілька. Дерево легке, м'яке, добре для будови і столярки. Є більше родів.

56. **Сочевиця (чечовиця, лентя)** — рослина стручкова, як горох, зерно сплюснене, дуже поживне. В Біблії сказано, що Ісав продав Яковови своє первородство (право першенства) за миску сочевиці.

57. **Спрус (анг.)** — рід ялиці, ялиця.

57. **Суниця** — відома мала рослина, що родить смачні ягоди. Більший рід суниць звуть „полуниці”. (Дехто зве суниці „ягодами”).

59. **Темерак (анг.)** — американська або чорна модрина; північно-американська сосна.

60. **Тис** — шпилькове дерево, високе, може жити до 1,000 літ. Овоч — червона ягода. Дерево добре в столярці, на музичні інструменти і др. В піснях згадується „тисові столи”. Пізніше на Україні тису було мало.

61. **Тополя** — родина верб і має багато відмін, як осика, осокор і др. Відома струнка тополя, що має галузя попри пень.

62. **Фіга** — дерево, або корч, що родить овочі — фіги. До того роду належить „смоква” (смоківниця, сикомора), її дерево цінне. Є ще фіга гумова, кавчукова...

63. **Цитрина** — відома. Є кілька родів, а оден рід овочу цитрини звуть по анг. „лайм” (лімета).

64. **Черемха** — всюда знана. Її є більше родів.

65. **Черешня** — рід вишні, що має солодші ягоди, ніж вишня.

66. **Яблінка (яблоня)** — родить яблука. Є дуже багато родів.

67. **Явір** — це клен, красший рід клена.

68. **Ялиця** — дерево шпилькове, м'яке, є його багато родів.

69. **Яловець (ялівець)** — дерево, або корч з роду кипарисів. Має запашні ягоди, яких вживають на ліки, або в церкві замість ладану.

70. **Ясень** — знане дерево. Листки розложені, як в клена, однак вужі і краї не повикроювані. Дерево тверде, добре, сильне.

До того, що висше подано, треба зробити увагу: через те, що деякі дерева мають багато близьких собі відмін, тяжко дати дуже точну англійську назву, отже подана назва приблизна. І люде той самий рід дерева звуть ріжно, прим. тополею звуть осикор, а осикор тополею, чи трепетою.

Вчені мають точні назви на кождо відміну, звичайно назви латинські, але нам це не багато помогло би, бо ми не ботаніки. Та все ж те, що тут подане, може бути трошки інтересним і деколи може придатися.

- 51. Cedar.
- 52. Plum.
- 53. Fir.
- 54. Sunflower, turnsol.
- 55. Pine.
- 56. Lentil.
- 57. Spruce; fir.
- 58. Strawberry.
- 59. Tamarack.
- 60. Taxus baccata.
- 61. Poplar.

- 62. Fig.
- 63. Lemon, citron.
- 64. Birdcherry, chokecherry.
- 65. Cherry, cherry-tree.
- 66. Apple-tree.
- 67. Maple.
- 68. Fir.
- 69. Juniper.
- 70. Ash.

ЯК ЖІНКА ВРАТУВАЛА ЧОЛОВІКА.

Це оповідання належить до часів французької революції.

Французького генерала Лявалета арештували і засудили на смерть, як Наполеонового приклонника.

Грудня 24-го, 1815 р. Лявалет мав вмерти. Дня попереднього приїздить до тюрми його жінка з дівчиною і служницею, щоби ще побачити чоловіка. Їх трох впустили до вязня і zostавили на кілька годин, поки ті не дадуть самі знаку, що хочуть йти.

По кількох годинах пішов сторож, щоби жінок випустити. І звичайно, як в таких випадках буває, виходили вони ревно плачучи. Це дуже зворушило сторожа і він відпровадив їх до повоза на вулицю. Коли вернувся до келії, побачив, що вязень щось за фіранками поправляє, отже не хотів йому перешкаджати і відійшов. Коли за якийсь час знов прийшов, вязень далше був за фіранкою. Тепер сторож заговорив і довідався, що це не Лявалет, але жінка Лявалета. Вона перебрала чоловіка в свою одягу і він, ніби втираючи хустиною лице, вийшов до повоза і відіхав.

— Та ви одурили мене! — сказав сторож до жінки — я зараз повідомлю, щоби шукали за втікачем.

Але жінка Лявалета заступила сторожеви дорогу, а коли той силувався вийти з келії, хопила його за одягу, щоби не пускати. І так знов минуло трохи часу, нім сторож на волю видістався.

Почалися зараз пошукування. Порозсилали подрібний опис втікача по цілій Франції. Та він ховався в Парижу.

Вкінці Лявалет удався тайком до англійського представника, що був в Парижу і той поміг йому видістатися поза границі Франції.

За час настрій партії, яка його на смерть засудила, почав слабнути, а вкінці дозволили йому вернутися спокійно до Парижа і жити з родиною, як доброму громадянину. І певно, що найбільше причинився до спокійного повороту героїчний вчинок Лявалетової жінки. Це був такий вчинок, що про нього знала не тільки ціла Франція, але і по сусідних краях.

МИНАЮТЬ ДНІ.

Минають дні, минають ночі,
Минає літо; шелестить
Пожовкле листя; гаснуть очі,
Заснули думи, серце спить,
І все заснуло... І не знаю,
Чи я живу, чи доживаю,
Чи так по світу волочусь,
Бо вже й не плачу й не сміюсь...

Доле, де ти? Доле, де ти?
Нема ніякої!
Коли доброї жаль Боже,
То дай злої, злої-

Не дай спати ходячому,
Серцем замірати,
І гнилою колодою
По світу валятись;

А дай жити — серцем жити
І людей любити,
А коли ні, то проклинать
І світ запалити.

Страшно впасти у кайдани,
Умірять в неволі,
А ще гірше — спати, спати,
І спати на волі,
І заснути на вік віки...
І сліду не кинуть
Ніякого: однаково —
Чи жив, чи загинув...

Доле де ти? Доле де ти?
Нема ніякої!
Коли доброї жаль Боже,
То дай злої, злої!

Тарас Шевченко.

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА

УКРАЇНСЬКИЙ МУДРЕЦЬ.

1722—1794

Коли розумним людям говорити про якийсь менше відомий їм народ, то вони найперше запитують:

— А чи мав той народ визначних людей — мислителів, письменників, мудрців, філософів?...

„да”) 1722 р. на Полтавщині. Вчився в київській Академії. Якийсь час був співаком в надвірній капелі цариці Єлисавети.

З Київа поїхав з генерал-майором, Вишневецьким, на Угорщину і звідти

Григорій Сковорода.

Грецький нарід ніколи не був чи-
слов великий, але світ знав його і знає
тому, що той невеликий нарід мав
великих мислителів — Сократа, Пля-
тона, Арістотеля, Діогена і других.

Коли Греки мали Сократа, як ве-
ликого мудрця, то Українці мали та-
кож свого мудрця — Григорія (Гриць-
ка) Сковороду.

пустився в подорож — ходив по У-
горщині, по Польщі, Пруссії, Німеч-
чині та полудневій Італії. Так подо-
рожував коло трох літ.

З мов знав добре латинську і ні-
мецьку, знав також грецьку та ста-
рожидівську.

Не був жонатим, отже і не мав
сталого дому.

Сходив Сковорода також цілу У-
країну і мав багато знайомих між се-

Родився Сковорода (акцент на

лянством, між пасічниками, між духовенством і шляхтою. Всюди радо його приймали, як розумного чоловіка. Як мандрівний учитель, він при кожній нагоді зачіпав й обговорював важні життєві справи. Вчив по хатах, по цвинтарі, на роздоріжжю, на празниках, на шляху, на базарі. Де були люде, там було для нього місце на науку.

Перебуваючи в одному селі, Скворода сприяв з молодим студентом, Ковалинським, і ця приязнь тревала понад 30 літ. В Ковалинського Скворода і вмер.

Як Скворода вчив, так і сам жив. Він казав, що чоловік може обійтися без великих достатків і бути щасливим, коли його совість буде вдоволеною. Сам він мав лише торбу, а в ній Біблію, та ще кілька книжок і рукописів, це було ціле його майно.

Жив, як монах, але монахом не був. Їв раз на добу, мяса не їв ніколи, спав чотири години. Але любив природу любив музику — сам грав на флейті.

Були такі, що сміялися з Сквороди за те, що він вчить народ, але він казав:

— Глузують — нехай глузують! Кажуть, що я ношу свічку перед сліпими — нехай; що я дзвоню глухим — нехай! Простий народ спить, а коли виспитися, то проснеться”...

Скворода подібний до Сократа тим, що прислухувався до свого внутрішнього голосу.

Коли вернувся він з подорожі по Європі до свого села, то найперше зайшов на цвинтар і тут з написів на хрестах довідався, що його батько, мати і брат вже не живуть. Внутрішній голос покликав його туди.

Ковалинський оповідає, що коли

він сприяв з Сквородою, то розумів, що мусить позбутися всяких забаганок, а йому як молодому чоловікови, хотілося широкої волі. Тоді мав Ковалинський сон: золотий напис на небі і від нього на Сквороду сипалися іскри, як дощ. Деякі падали і на Ковалинського і він чувся тоді дуже щасливим.

Ковалинський оповів про те священикови і той сказав:

— Молодий чоловіче! Слухай сього мужа! Його Бог післав тобі на ангела-провідника!

Від тоді Ковалинський віддався вповні Сквороді, а по смерті описав життя свого старшого друга.

Раз був Скворода в свояка, Юстина. Нараз почув, що „дух” каже йому йти з Києва, але його не хотіли пустити. Коли ж пішов до міста, то почув сморід — ніби там було багато трупів. Отже він з Києва пішов. І невдовзі довідався, що в Києві прокинулася страшна слабість.

Интересна смерть Сквороди.

Був він в Ковалинського, де зібралися гості. Скворода був веселий, говорив, оповідав. По обіді вийшов в сад і до вечера не вернувся.

Над вечір пішов Ковалинський шукати Сквороди і побачив, що той під липою копає яму.

— Що це, друже Григорію? — запитав Ковалинський. На те Скворода:

— Пора, друже, закінчити мандрівку. І так все волосся злетіло з голови, пора спочити.

— Е, брате, дурниця! Досить жартів, ходімо! — На те Скворода:

— Іду! Але прошу, коли вмиру, поховай мене ось тут.

В хаті з гостями був Скворода недовго. Він пішов до своєї кімнати, взяв чисту сорочку, помолився, під-

ложив торбу під голову і ляг, зложивши навхрест руки.

Коли ж він не прийшов ані на вечеру, ані на сніданок, пішли до нього, а він вже не жив. Це було 9-го листопада, 1794 р.

Думками Сковороди захоплялися вчені і невчені; його портрети були в багатьох домах; його знали і селяне. Про нього ходило багато інтересних оповідань. Під впливом Сковородової науки засновано харківський університет.

Багато його писань ходило в відписах по руках, дещо було друковане. А перед минувшою війною готовилися до друку всі його твори, та чи вони появилися, невідомо. А деякі його писання загубилися.

Все ж його особа живе досі і буде жити. Він вливав нову силу в людське думання і справляв людей на красшу дорогу життя — а це пророча праця! Це праця, що творить нові пляни і виховує нових працівників для дальшого і дальшого життя на роду.

ПАТРІОТ.

Чи українець ти? — скажи!

— А вжеж!

Думав колись про свій народ?

— Та всеж!

Чи рідну пісню любиш ти?

— Ще й як!

А чи співаєш ти її?

— Коб так...

А мову рідну ти ціниш?

— Ціню!

А чи говориш нею ти?

— Щеб ну...

А рідна книжка в тебе є?

— Буде!

А чи читаєш ти її?

— Та де...

Чи рідні назви любиш ти?

— Мов мід!

А як дітей свої зовеш?

— Джек... Шмід...

А часопис у тебе є?

— Нема...

А знаєш ти про свій народ?

— Дарма...

Чи знаєш славних ти людей?

— Та чув...

А хто найкрасший з них тобі?

— Забув...

А чи святе що в тебе є?

— Та що?

Все ж може віриш в щось святе?

— Та в що?

За правду б рад боротись ти?

— Сейчас!

Так може б даточок який...

— Ще час...

Чи рад ти стати за народ?

— Лявфшріт!

А хто учить твоїх дітей?

— Шкул... Штріт...

А в патріоти б записавсь?

— Я ж хто?

А є ще рівний хто тобі?

— Ніхто!

Критикувати вмієш ти?

— Ще б ні!...

А й працювати треба ще...

— Мені?!

Який ти корм душі даєш?

— Хліб, пай...

Ба, треба дати й інше щось...

— Малай...

Що красшим становить тебе?

— Голяр!

Ні, що веде тебе в життю?

— Доляр!

Й ти за все те безсмертя ждеш?

— От! От!...

А знаєш ти, хто ти такий?

— Патріот!!!...

ВОЮЮЧІ ДЕРЖАВИ В МИНУВШІЙ ВІЙНІ.

Війну почала була Австрія (Австро-Угорщина), проголосивши війну Сербії 28 липня, 1914 року.

Росія проголосила війну Австрії 1 серпня; Франція 3 серпня, а без проголошення німецьке військо вдерлось до Бельгії 2 серпня, 1914.

До німецького союзу прилучилась Туреччина, проголосивши війну аліантам 23 листопада, 1914, і Болгарія 14 жовтня, 1915. Оже разом стояли 4 державі.

Проти Німеччини стали:

Сербія від 28 липня, 1914.

Белгія — 3 серпня 1914.

Франція — 3 серпня, 1914

Велика Британія — 4 серпня, 1914.

Чорногора — 8 серпня, 1914.

Японія — 23 серпня, 1914.

Португалія — 23 листопада, 1914.

Італія — 24 травня, 1915.

Сан Маріно — 24 травня, 1915.

Зед. Держави (Америка) 6 квітня, 1917 року.

Куба (в Америці) — 7 квітня, 1917.

Панама (в Америці) — 7 квітня, 1917.

Греція — 2 липня, 1917.

Сіям (в Азії) — 22 липня, 1917.

Ліберія (в Африці) — 14 серп. 1917.

Китай (в Азії) — 14 серпня, 1917.

Бразилія — 26 жовтня, 1917.

Еквадор (в Америці) — 8 грудня, 1917.

Нікарагва (в Америці) — 7 травня 1918.

Гватемалія (в Америці) — 22 квітня 1918.

Костаріка (в Америці) — 24 травня, 1918.

Гайті (в Америці) — 15 липня, 1918.

Гондурас (в Америці) — 22 липня, 1918.

Разом було 23 великих, менших і малих держав.

Росія перестала воювати 3 березня 1918.

Румунія виступила до війни 27 серпня, 1916. а заключила мир 6 травня, 1918.

Болівія, Перу й Уругвай в Полудневій Америці перервали були дипломатичні зносини з Німеччиною. Взагалі 32 держав мали близшу, або дальшу участь у війні.

ВПЛИВ БАРВИ НА ЛЮДЕЙ.

Загально відомо, що барви мають вплив на настрій людей. Гляньте на зелене, на сине, на жовте, на чорне, на біле, на червоне, а в вас повстають інші почування.

В Китайців від найдавніших часів хорих на віспу одягали в червоне. В деяких народів хорих на кір малюють червоною краскою, а в Еспанії хорих на кір вбирають в червону сорочку і дають червоний сироп.

Та вже й лікарі кажуть, що червона краска добра для деяких шкірних слабостей; сина вбиває деякі мікроби; зелена дає спокій і спокійний сон. Це беручи назагал, бо можуть бути випадки, де сього нема.

Червона краска викликає неспокій, воевничість. Робили таку пробу: під звичайним чистим склом павук й оса живуть собі дуже мирно. Коли вмістити їх під червоним склом, зараз починають смертельну боротьбу.

Мабуть тому майже всі дикі народи вживали найбільше червоних воєнних прикрас, тай їх цивілізовані потомки червоної краски не цураються. Недармо й воевничий соціалізм і большевизм мають червоний прапор.

Багато сіна.

Хвалиться оден:

— Але ж в мене сіно! В нікого такого сіна не було, як в мене. Коней не видно, як зайшов косити.

— О, в мене також сіна було, що не міра — каже другий.

— А кілько тонів?

— Що до тонів, то не знаю, але було таке, що кілько було можна, то ми зложили на дворі, а решту поскладали в стайни!

ВЕЛИКА ФРАНЦУСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

В 1789 в липни почалася велика французька революція, в якій згинули мільйони народу. Причини до революції були — невідрадий стан загалу, однак і ті, що провадили революцію, не знали, як новий лад запровадити. Коли розсудніші хотіли змін лише в тім, що зле, а добре хотіли задержати, то другі, разом з недумаючим загалом нищили все, хоч би найкрасше, коли воно до старого ладу належало. Між самими провідниками революції потворились партії й одна другу винищувала.

Тоді одні гинули, другі тікали за-границю, коли їм це вдалося. Маємо спис тодішньої Директорії, який показує, кілька людей втікло з Франції між 14-им червнем 1789 р. і 6-им листопадом 1790 р. Ось числа:

9000 жінок французької шляхти.

16,920 шляхтичів.

28,000 священників.

404 членів парламенту.

8,492 з військового начальства.

9,933 богатих землевласників.

2,867 адвокатів.

230 банкірів.

7,801 купців.

324 нотарів.

528 лікарів (звичайних).

540 хірургів (лікарів, що оперують).

3,268 господарів (фармерів).

2,000 з начальства фльоти.

22,729 ремісників.

2,800 слуг.

3,000 жінок ремісників.

3,033 дітей.

4,428 монахинь.

Отже всіх разом було 124,000.

З втікачів багато було в Англії. В 1795 р. Англія видала на утримування французьких втікачів 136,959 фунтів штерлінгів, в 1797 р. — 379,000, а в 1800 — 302,798 фунтів (фунт штерлінгів несповна 5 долярів).

Кінець революції положив аж Наполеон 1-ий, коли 1799 р. силою позбувся Директорії і все взяв в свої руки, встановивши консулят.

Наполеон після того провадив у-

дачні війни, аж доки 1812 р. не пішов проти Москви. Тут був занепад його сили. Вкінці абдикує (зрікаєсь престолу) й опинюєсь на острові Ельбі 1814 р. Звідси він ще вертаєсь до Франції, однак не може вдержатись і його висилають на остров св. Гелени, де по 6-ох літах він вмирає 5-го травня, 1821 року.

ЯК ДОВГО ЛЕЖИТЬ СТРАВА В ЖОЛУДКУ.

Варений риж — годину.

Риба (не товста), шпараги, сире яблуко — півтори години.

Курка, качка, сирі яйця — дві години.

Бараболі, фасоль, печений индик, смажена теляча печінка і ягнятина — дві години.

Мягко варені яйця, устриці, сире молоко, телятина, воловина, баранина, смажена риба — три години.

Свіжий хліб, свіжа капуста, смажена ковбаса, сир — три і пів години.

Квашена капуста — чотири години.

Свинина, оріхи — п'ять годин.

Такі лікарські обчислення і до якоїсь міри воно так є. Та мабуть шкідливість травлення залежна також від здоров'я чоловіка та від того, якою працею чоловік займається, отже кілька руху має. Тай досвід показує, що коли якась страва є для одного тяжко стравною, то для другого легко стравною. Отже обчислення лікарів треба брати приблизно.

Схожі.

— Знаєш, скільки разів тебе побачу, то все пригадується мені Микола.

— Чи він так дуже схожий на мене?

— Ні, тільки він мені також винен 20 долярів.

КОЛИ ГРОШІ ЗНАЙШЛА.

Знайшов хтось гроші, що польський пан загубив, а був той пан дуже поганий. Отже думає чоловік.

— Віддав би, але гріх буде, коли віддам. То добрим людям треба віддати, а таким ні.

Та якось пішла чутка, що той чоловік ніби гроші знайшов.

Почув він про те і каже своїй старій матері, що лихо може вийти. А мати подумала і говорить:

— Не бійся, я скажу, що я гроші знайшла.

— То буде вам біда, мамо.

— Не бійся, сину. Не дармо я на світі жила. Таки я дечого навчилася. Отже як запитують, то кажи, що то я...

За час приходять панські посіпаки і випитують чоловіка, а він:

— Я чув від мами, що то вони знайшли гроші. Самі мені казали. Тай ще декому розказували.

Ті до матери:

— Знайшли ви, мамуню гроші? Бо син казав, що ви знайшли.

— А знайшла знайшла! — потакує бабуся.

— А багато їх було? — допитуються.

— О, було їх так пів міщаної торби з дитинячого рукавця.

Ті подивились по собі: що це баба плете?, тай ще допитуються:

— Коли ж ви їх знайшли?

— О, це було, як я ще дівкою була та замуж йшла. А в мене коси бути такі, аж до колін. Ая!

— Яка ж це пора була — осінь, чи зима чи літо?

— Еге, то було в Страстну Пятницю, під Зелену Неділю, як на дворі колядки співають. Я лежала на постели, кулак положила під голову, а капуста в печі то-ро-ро, то-ро-ро.. Оттоді я гроші знайшла! А памятаю, що заметіль на дворі така була, що день був темний, як темна ніч. Ая!

— Щож ви, бабусю, з тими грішми зробили? — допитуються ще, що-би почути, що баба скаже.

— Що я зробила — кажете. — Таже пішла до церкви, купила свічку,

пішла до міста, биндів на весілля накупила; а заполочі, а цинамону, а шафрану, то паску таку спекла, що ціле село дивувалося.

— Щось не розуміємо — кажуть ті.

А баба:

— Не розумієте, то я вам скажу: це було того року, як свята неділенька була в святу пятноньку. Попитайте старих людей, то вони вам скажуть.

Вже більше баби не питали. Відійшли та кажуть:

— Нема що з дурною говорити.

А баба знала, що говорила. Вона їх в дурні вивела.

ОЗНАКИ ДОБРОГО РОБІТНИКА.

Зголосилося двох робітників для праці в саді. Молода господиня говорить з першим і бачить, що її стара мати невдоволено покручує головою. Почала говорити з другим, а мати вдоволено головою помахує. І молода господиня прийняла того другого. Опісля каже матері:

— Я бачила, котрим ви були вдоволені і того я приймила. Але я воліла би першого — він з лица краший.

На те мати:

— І лице важна річ, але є ще інші прикмети, на які треба зважати, а то: коли побачиш, що в робітника латки на колінах, то це добрий робітник, коли латки на заді — не бери такого!

Ні сьака, ні така.

Оден зі служби пана Каньовського, що знав добре примхи свого пана, приходять до Каньовського і каже:

— Пане, дайте мені чарку горівки, бо в середині мені недобре.

— Дам — говорить Каньовський — але так: Коли скажеш, що добра, то дістанеш від мене по шії, а скажеш, що зла, то дістанеш таксамо.

Слуга випив, а Каньовський:

— Добра, чи зла?

— Ні сьака, ні така — каже слуга.

— Перехитрив ти мене — каже Каньовський і дав слугі ще одну чарку.

ДОЛЯ НАРОДІВ.

Коли Господь роздавав долю народам, то приходять турки та кажуть, що господарства хочуть. І Господь їм дав.

Почули про те болгари і собі йдуть.

— А чого ви хочете?

— Господарства хочемо — кажуть.

— Його дав я туркам. Просіть чого іншого.

— Та нам би таки господарства...

— Ні! Я вам дам сприт до праці і довгий вік. Ідіть з миром!

Приходять жиди.

— Ну, дарунку хочемо.

— А якого?

— Ну, господарства хочемо.

— Годі! Його вже другі взяли.

— Ну, який це гешефт? А що нам буде?

— Нехай вам буде гешефт, от що! За жидами прийшли французи.

— Дарунку хочемо — кажуть.

— Якого?

— Хотіли б господарства.

— Вже нема. Давно другі забрали.

— От яка капосна видумка! — кажуть — щож нам буде?

— Видумки будуть вашою долею!

Від того часу почали в Франції всякі моди вудумувати.

Прибігли ще й цигани.

— Ми прийшли за дарунком...

— Чого ж хочете?

— Господарства. Кажуть, що воно добра річ.

— Нема! Вже другим дав.

— Еге, хтось господарство скорше вимантив, ніж ми прийшли.

— Ну, коли так, то нехай манта буде вашим ремеслом. Жийте з того, що вимантите.

Прийшли греки.

— Господарства хочемо! — кажуть.

— Нема не то господарства, а й нічого другого, все роздав.

— Видно, що не мало було тут інтриг, коли нічого не зосталося. Щож нам буде?

— Я ще і для вас щось маю — каже Господь — для вас маю інтригу.

Тому греки вміють дуже інтригувати.

Вкінці приходять й українці. Змучені, зголоджені.

— Чому ж ви так пізно? — каже Господь — а то дав би вам щось з того, що другим дав.

— Ми б господарства...

— Ані не згадуйте, нема! Було скорше прийти.

— Нам далеко. Ми вийшли, як перші кури заспівали, то й доси йшли не спочиваючи. Тому ми послідні.

— Коли так — говорить тоді Господь — для вас я маю те, про що в моїм Святім Законі говориться...

— А що? — загомоніли в оден голос українці. — Тоді Господь:

— В Законі моїм сказано, що перші будуть послідні, а послідні перші, отже це до вас відноситься. Ви прийшли послідні, бо вам далеко, але зате воля моя рішає, що прийде час і ви будете перші. Нині другі тішаться, що вони напереді в усім, а ви позаді їх zostалися, а прийде час, що ви напереді станете. Тільки і дальше вставайте з першими курми, працюйте завзято, а я вам також поможу.

— То ми з нічим йдемо до дому? — питають зажурені українці.

— Ні! — каже Господь — я даю вам віру і надію і ви вертайтесь з нею до своїх хатів. З вірою і надією ви всі лиха перебудете і до щастя добетесь.

І таки не впорожні українці до дому вернулися.

ШЛЯХ ВЕЛИКИХ.

(ДІТЯМ В АЛЬБОМ).

Мій сину! Коли хочеш дійти до чогось великого в житті, то пам'ятай, що ніщо велике задурно і легко не приходить.

Хто шукає лише вигоди і приємності, той нічого великого не здобуде. Він — як казав Христос — вже має свою заплату.

А хто хоче досягнути великого — чи в науці, чи в штуці; чи в прислузі своєму народові; чи в службі Богу, той мусить посвятитися для свого ідеалу — він мусить спалюватися для нього, як свічка на вівтарі. Він не повинен боятися ні праці, ні терпіння — він повинен більше цінити те, чого хоче досягнути, ніж своє життя.

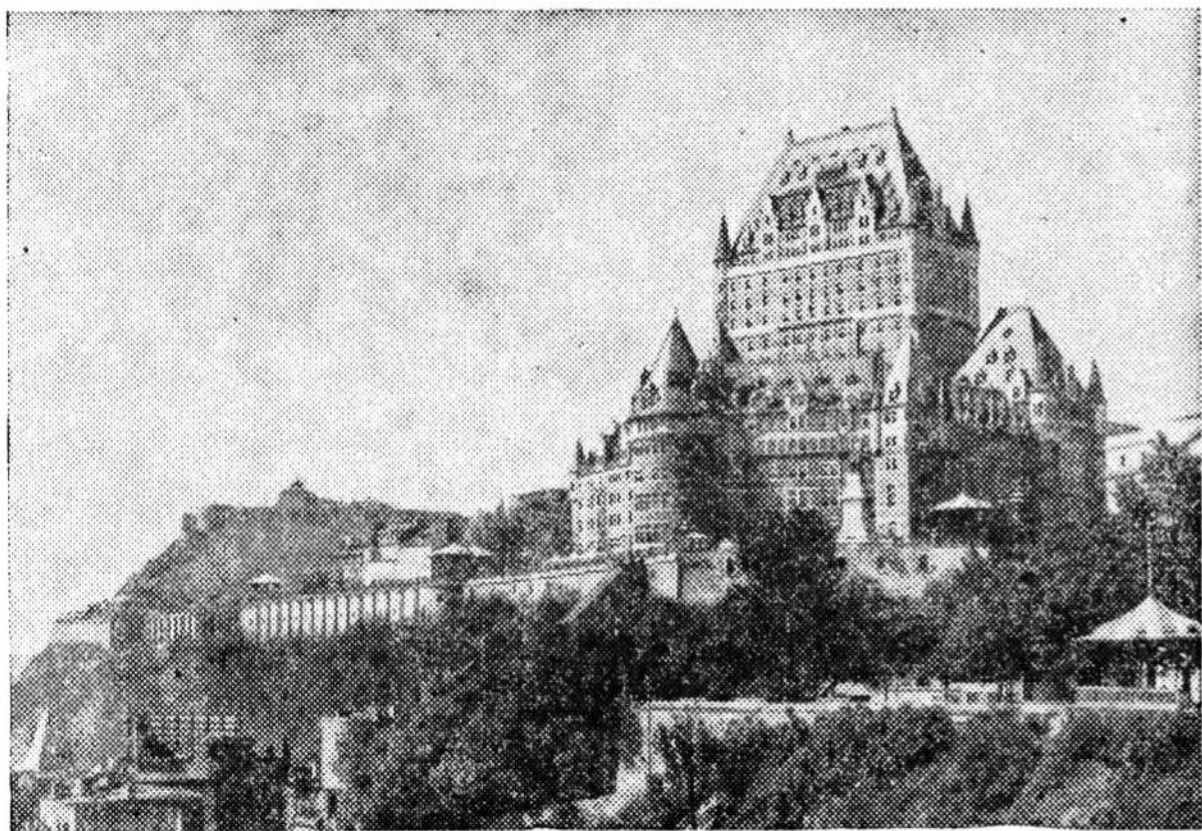
Своїм ідеалом повинен він так просякнути, щоби він жив ним день і ніч, з року в рік. Хто шукає перел, той не знаходить їх щодня — довго мусить шукати, нім знайде найкращу.

Великого діла може доконати тільки природа, де наше „я“ працює спільно з Богом, бо природа, це божа лабораторія.

Такий шлях великих! Треба душу свою положити за здійснення свого ідеалу, як це Христос навчав і сам на собі показав.

Пам'ятай, що не дармо дав тобі Бог розум!...

За Г. Костельником.

Готель, Шато Фронтенак" в Квебеку, де була конференція прем'єра Чорчила з президентом Розевелтом, прем'єром Кінгом і другими.

ПРО ПИСАННЯ ЛИСТІВ

Знаю, люде добрі, як то тяжко декому листи писати.

Тай не диво... Коли не пишете, то кілька тих думок в вас літає, наче гайвороння. І те би написати, і п'яте, і десяте... Здається вам, що паперу не вистане, або лист буде, як підпалок. І як то все мудро в голові вам складається.

Та вже приходить той день, що ви забираєтеся лист писати. Знаходите паперу, відшукуєте перо, що діти десь закинули, ставите чорнило і починаєте:

— До стола сідаю, папір розкладаю, за перо хватаю і до вас лист посилаю...

А даліше починаєте шукати за тими справами, що ви ходячи понадумували. Шукаєте, а там до жінки:

— Наталко, а що би то написати?

— Та пиши, що знаєш — каже жінка — от колись я тобі щось згадувала...

— Еге, згадувала, та я забув.

— Ну, я тобі казала, бо думала, що не забудеш. Знаєш, що все на моїй голові, то де мені пам'ятати. Та хіба напиши, що ми всі здорові і їх поздоровляємо, та запитай, чи вони здорові.

— То напишу на кінці — кажете ви жінці — тепер щось інше. Ну, що би то...

— Ти пиши, що хочеш — каже жінка — ти пишеш, то повинен знати.

Тут ви вже нічого не кажете, а тільки думаєте:

— От тобі доля! Женився, щоби мати порадицю, а вона от що тобі каже! Я таке і без неї знаю!

І тоді беретеся до писання власним розумом. Водите думками по повітрю, нагадуєте, що робили сими часами, хто до вас заходив, де ви були, що чули; нагадуєте, чи хто в вашій околиці не вмер, чи не слабий... Збираєте, що можна і пишете.

Вкінці скінчили, коверту заадресували, а тоді до жінки:

— Зараз лист на пошту везу!

Жінка потакнула, сказала, що їй купити і ви вже в дорозі. А на душі так легко, що таку важну працю скінчили. Тай думаєте, що собі купити — тютюну, шміру до воза, гонталів і дратви.

От ви вже приїхали. Занесли на пошту лист, дечого купили, дещо забули і вже до дому їдете. Нараз вам нби розвиднюється і ви бачите, чого ви в листі не написали. Лист пішов, а те, що забули написати, до дому везете.

Скажете, звідки я то знаю? Знаю люде добрі, бо і зі мною таке бувало.

Та щоби вам в таких справах помогти, то дам вам кілька чужих листів, щоби ви побачили, як деякі люде пишуть і як з нічого щось вміють зробити.

Таких листів в мене кілька, одні до мене писані, другі від людей дістав.

Коли приглянетеся, то побачите, що дехто навіть не вживає того нашого „До стола сідаю”... — а починає просто: „До тебе діло маю, ось воно!”... І вже про діло говорить.

Зрештою самі пригляньтесь, а побачите.

Лист до брата перед Різдвом.

I.

Брате Мій! Довго не писав до тебе листа, а вже на свята написати треба. Та не штука написати — але що? Признаюся тобі, що писати не маю цілком про що.

Ну, і справді про що б я міг тобі писати? Напишу про свою фермерську господарку — та хіба вона тебе обходить? Буду писати про війну — але ж ти в місті більше про ню знаєш, ніж я.

Пишуть люди про політику, та хіба ж я політик? Зрештою тепер такий час, що мабуть й політики непевні, чи вони на політиці розуміються.

Є на світі така наука, як метеорологія, але я сам в ню тепер не вірю. Стоячи на її засадах я довгий час старався вгадувати погоду, то по димови, то по вітрови, то по заході сонця, то по тім, як кури обшолопуються, та вкінці побачив, що не йде. І тепер цілком не ломлю собі голови тою метеорологією й тобі не раджу. Що буде, побачимо.

Хотів би писати щось з філософії, бо чув я, що й така річ є на світі, але нащо собі тай тобі нею голову сушити? На те є філософи, щоби про ню писали — вони ж з того їдять тай вбираються.

Домашні клопоти декому інтересні, як там чоловік та жінка посварилися, але про таке в листах ніхто не пише, отже і я не буду. Про такі справи можна найскорше, найкрасше і найточніше розвідатися устно від жіночого роду.

Ну, писав би тобі щось про техніку та механіку, бо от зробив я нові тачки, а до саний доробив новий дишель, але раз, що снігу нема, саньми не їзджу, то нема на чім того дишла випробувати, а друге, що тих виробів ще я не опатентував.

З всего того бачиш, в яким я положенню. Словом — ніпрощо писати, тай годі.

Коли ж так то хіба без довгої ба-

лачки побажаю тобі з Святами всякого гаразду. Святкуй здоров тай нас не забудь при коляді згадати... — Твій брат...

II.

Посилає оден брат свої діти з одної фермерської околиці через Вінніпег в другу до родини, на відвідини і пише до брата в Вінніпегу:

Ну, брате! Хочу отсим писанієм переслати тобі повідомленіє, що я висилаю своїх нащадків в світ, щоби світ побачив, які в мене чада виховалися. Нехай світ на власні очі побачить, що які славні були наші пращурі, такі і їх пра-пра-пра-правнуки.

Ти візьми їх в свою опіку і поводи найважнішими вулицями Вінніпегу, поведи коло парляменту, та покажи, в котрій стороні університет. Бо вони на таким розуміються — аджеж не дармо до школи ходять.

До своїх на ферму я не писав, що мої чада мають приїхати, бо то зараз були би там всякі церемонії. А того не треба. Я хочу, щоби мої діти застали все по природному — миски не миті, хата не заметена...

Отже бачиш! А як Вінніпег на них досить надивиться, так веде їх на стацію і нехай їдуть в дальший світ.

Отже не забудь...

III.

Поїхав чоловік з саскачеванського шкільного округу до Саскатуна і пише до брата, що передше перебував в Саскатуні:

Брате, тай ще раз Брате! Нім приїду до важнішого то розкажу тобі, як я в Саскатуні опинився.

Приїхав я і заходжу до Інституту. Сюди туди і бачу, що лише одна душа мене тут знає, а то Гладинюк. Привитав мене, як належить, бо побачив що я неякбудь приїхав, і доніс зараз пані ректоровій про мій приїзд. От вона — щоби довго не оповідати — за апробатою Гладинюка отворила кімнату, де я маю кватирувати.

А дальше, як то в культурнім світі водиться, просить мене на перекуску. Зійшли ми на долину, до кухні, а вона понаставляла на стіл всячини — і бараболів і ще там чого.

От сів я, їм, що є і говоримо. Про се, про те... Говорю і дивлюсь — гарна жінка, вчена, але таки всього не знає... понаставляла на стіл, а їсти не просить. І так я без просьби мусів наїстися. Тут я побачив, як ті школи вчать цілі літа, а не навчать того, що найважніше.

Така та жінка...

Тепер я повинен би сказати щось про ректора, який він. Та вибачай, що не скажу нічого, бо я його ще на очі не бачив. Але це ніщо! Він ще буде мати честь і нагоду зі мною по-знакомитися, бо я вирокову звідси щось майже за тиждень.

А тепер про інше — яка я тепер фігура та в якій роли я сюди заїхав.

Подумай собі, що я не приїхав сюди, як простий чоловік, але як шкільний трост; і не на купно до Ітона, але на конвенцію. Ми радимо тут над добром цілої Канади.

А й те важне, що та наша історична конвенція відбувається в найбільшій готелі, себто в Бесборо.

Тут скажу тобі, що я міг би в тім готелі і спати і їсти, але нащо я мав би піддержувати чужинців, коли я в Інституті висплюся і наймся цілком дармо.

Ще одна є важна справа — сплю я, але той кожух, що ти тут лишив, не дає мені спати. Очі мені коле. А в голові... Одна думка каже: „Бери!” а друга: „Він же не твій!” І ще не знаю, котра переможе.

Але ти міг би найскорше рішити ту справу з кожухом, сказав би: „От бери собі до лиха, тай вже!” І так цілий клопіт скінчився б.

Як воно дальше тут піде, напишу пізніше...

IV.

Це вже про себе: пишу я колись лист до... Придорожних, а коло ме-

не сидить їх знакомий. От я йому: „Може дві слові напишеш?” „Добре, каже він, і пише:

„Поздоровляю Вас пане Придорожний, і Вас пані Придорожна, і Ваших дітей, як також Придорожних!

Н. Н.

Чи не скажете, що дотепно?

Такі листи (тай ще кілька подібних маю) збирав я поміж знакомими і вам їх передаю. Побачите тут, якто чоловік з нічого зробить щось; якто він яку будь буденну справу прикрасить і жартами і дотепами, і на здогад гірку правду скаже, що виходить не лист, а книжний, літературний твір.

Це і вам може стати в пригоді. Коли буде вам тяжко братися до писання листа, так перечитайте собі отсі людські листи, а зараз вам в голові проясниться.

Г. Чорнохліб.

ЯК ЦАР ВИБИРАВ НАСЛІДНИКА.

Оден з дуже визначних китайських царів був Конг Гі що став царем 1661 року. Коли його батько Чам-Чі лежав на смертній постелі, він зібрав своїх дітей, щоби вибрати наслідника. І питає тоді найстаршого, чи хоче бути царем.

— Я вважаю, що в мене нема тільки сили, щоби такий великий тягар нести — відповів запитаний.

Цар запитав другого, але і той відповів подібно.

Тоді питає цар третього, Конг Гі, що мав несповна сім літ і той відповів:

— Дай мені царство в руки а побачиш, як я розумно буду ним правити.

Батькови подобалася та сміла відповідь сина і він призначив його царем на своє місце. І не помилився, бо Конг Гі був одним з найвизначніших царів Китаю.

З ВІРШІВ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

ХТОСЬ МЕНЕ КЛИЧЕ.

Хтось мене кличе, хтось мене
З тихої хати пріч жене.

З тихої хати гонить пріч
В поле незнане, в темну ніч.

Хтось мені шепче: „Бачиш — ліс!
Де твоя шабля, де твій кріс?

Предківську шаблю ржа гризе,
Внук ї на ярмарок везе.

З кріса стріляє до ворон,
А ворог пре з усіх сторон.

Вже чути зойк, вже видно кнут —
А ти ще тут! А ти ще тут?

Хтось мене кличе, хтось мене
З тихої хати пріч жене.

Не знаю хто і звідки ти,
А мушу йти, а мушу йти.

1914 р.

У БОЮ КРІПКО СТІЙ.

У бою кріпко стій,
В побіду твердо вір,
Іди на перебій,
Як бистра струя з гір.

Нічого не жахайсь,
(Що гірше від кайдан?)
Судьбі не піддавайсь,
Ти над судьбою пан.

Судьба залізо — ти ж
І молот і коваль,
В залізо бий, гати,
Щоби зробилась сталь.

Лиш серце най буде,
Яким було колись ,
Як буря прогуде,
Щоб рожі розцвілись.

НА УЗЛІСЮ ХАТИНА.

На узлісню хатина,
Дош спливає по стрісі,
Крізь віконця дівчина
Блудить оком по лісі.

Зупинилась на стежці:
„Ні його, ані сонця!”
І мережить в мережці
Узористі віконця.

„На край світа, він клявся,
Що за мною полине,
А тепер налякався
Дощевої години”...

На узгірню хатина,
Скаче зайчик по стежці,
Покотилась перлина
По нитках у мережці.

1926 р.

СОНЦЕ ГАСНЕ.

Сонце гасне за горою
і зпровола
Світ вкривається імлою
доокола.

Так минають дні за днями,
рік за роком,
Ближше й ближше нам до ями
з кожним кроком.

Тая яма... темна сила...
Моцний Боже!
Чи зійдемося там, мила?
Може... Може!

Чарівна ніч, чарівна,
Над річеньку ходім,
Ти будеш, як царівна,
Ріка буде наш дім —
Ходімо!

Богдан Лепкий, український письменник в Галичині, род. 1872 р. Писав вірші й повісті, а найбільше відома Трильогія „Мазепа”; також історично-літературні розвідки.

ЗНАННЯ МОВ.

Знати багато мов, це велике знання. Кожда мова, це свого роду важне ремесло, яке думаючому чоловікові всюди може придатися. Це вікно, через яке видиться новий світ, нових людей, нові справи. Це ключ, який впускає чоловіка там, де не зайде, хто того ключа не має.

Англіїці назагал знані з того, що не хочуть чужих мов вчитися.

Наука мов, що провадиться в англійських школах, також не виховує знавців мов. Учень по кількох літах науки чужої мови, знає її трохи на письмі, але говорити не вміє.

Найбільшими знавцями мов є мабуть жиди. Раз тому, що вони нарід вандрівний і їм багато мов треба знати, а друге, що вони розуміють, яке велике значіння має знання кожної додаткової мови; а вкінці — вони знають, що мови можна досить скоро навчитися, коли вживати практичного способу (не шкільного).

Вже в давних часах в найвисшій жидівській раді — в Синедріоні, що складався з 70 членів, клалося окрему вагу на знання чужих мов; кождий член синедріону мусів кілька чужих мов знати. Так члени синедріону могли самі, без переводчиків, говорити з чужими людьми, порозуміватися з чужими народами, з їх письменними творами. І те розуміння вартости чужих мов є в жидів до нині.

Кілько мов може чоловік навчитися, покажуть такі приміри ..

Самуїл Лі (1783—1852) був професором східних мов в Кембриджському університеті в Англії, головню арабської та старої жидівської. Він почав вчитися чужих мов сам, без школи, як робітник при будові, маючи 17 літ, і за других 17 літ навчився 17 чужих мов. Потім був професором.

Другий примір... Був в Німеччині хлопець, що всего ходив до школи три роки, звався Генрик Шліман (1822—1890), і як крамарський послугач почав вільними хвилями чужих

мов вчитися. Так за кількох літ 10 чужих мов навчився. Опісля був визначним чоловіком, повідкопував деякі старинні, давно засипані міста і здобув багато для науки.

Це показує, кілько чоловік здобуде, коли безпереривно провадить працю в ясно означенім напрямі.

Українські етнографи, що бували між українцями, які давно поселилися в Босні, кажуть, що багато з тамошних українців знає досить добре чотири мові.

Мов вчитися найлекше дитині — і вона може кількох мов нараз без труднощей вчитися. І навчиться не знаючи коли (вчитися не в школі, але практичною бесідою). І тому свідомі люде використовують всяку нагоду, щоби їх діти якнайбільше мов навчилися.

Але є також одиниці між українцями, які пильно дбають, щоби їх діти не знали більше мов, як одну. Думають так люде, що з одною, тай ще не своєю, мовою їх діти стануть такими славними, що світ буде дивуватися, буде завидувати і буде їм низько кланятися.

Може воно колись таке буде, але покищо їх діти можуть лише дуже жалувати, що вони бодай двох мов добре не знають. А деякі вже жалують і на батьків нарікають.

К. П.

От були дебатанти!

Свого часу тай за нашої памяти їздили наші дебатанти з Винніпегу до Едмонтону дебатувати з тамошними дебатантами. Але важне, хто їздив...

Отже подумайте, що з Винніпегу їздив Соломон і Черевик, а едмонтонськими дебатантами були Мойсей і Магус.

Отже дебатували: Мойсей, Соломон. Черевик і Магус.

Сотні літ минуть, нім такі другі дебатанти доберуться.

ДВОЄ ДІТЕЙ.

На вулиці двоє дітей. Дівчинка, як намальована, і хлопчик каліка. Гарне чоло, мудрі очі, лиш голова всунулася в плечі — горбатий.

Обоє в сльозах. Нема в них ні батька, ні матері. Опинилися в чужім краю і не знають, що робити. Ніхто їх не розуміє і вони не розуміють нікого. „Нем тудом”.

Люде дивляться на них і головами хитають.

Навіть дітей війна не пощадила. Викинула їх на чужу дорогу, як вітер неопірених горобят зпід стріхи.

Надїхав повіз — стає. Повіз блискучий, пані в шовках. Побачила дітей, зіскочила. Хлопчикови гріш в руку ткнула, дівчину гладить по головці.

— Бідна ти! Хочеш, заберу тебе з собою. В мене гарно. Суконки тобі пошию, біле ліжечко дам, а як чемна будеш, візьму тебе за свою, бо я дітей не маю — заговорила вона зрозумілою дітям мовою.

— Їдь Ганусю, їдь! — радить дівчині братчик, а голова йому ще глибше між рамена лізе.

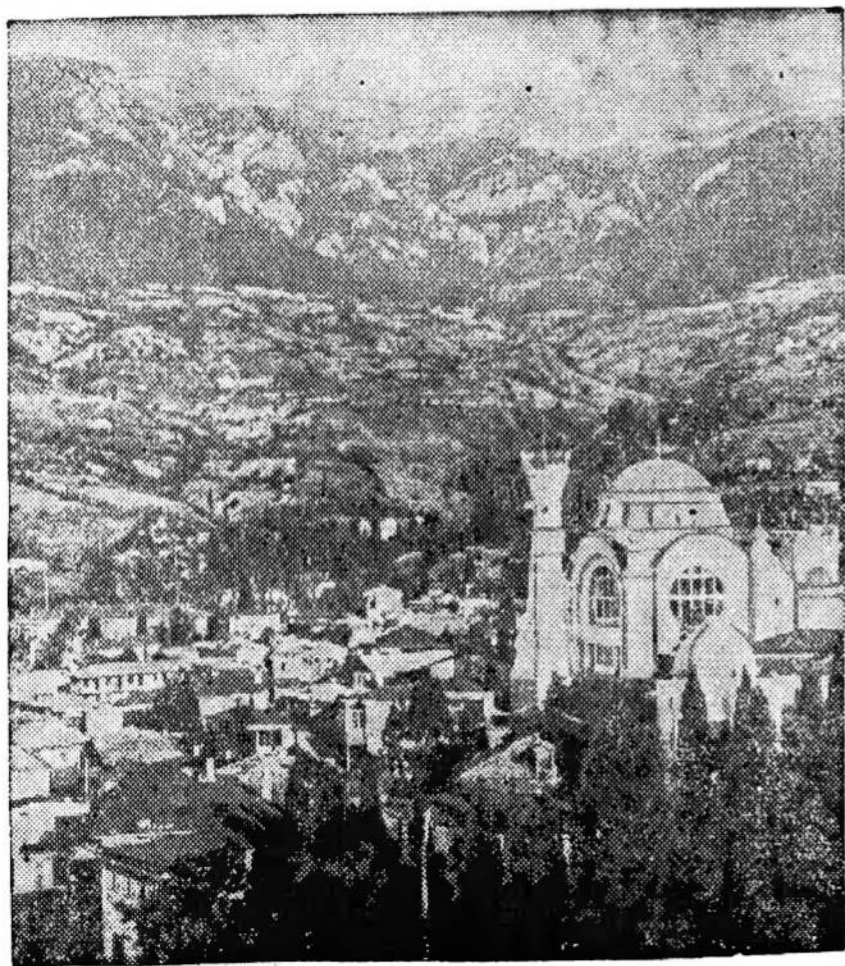
Дівчина глянула на повіз, на коні, на паню — і притулилась до брата.

— А ти як без мене будеш? Не хочу... Не поїду!...

Повіз поїхав, а вони дальше пішли.

Дівчинка, як образ і хлопчик каліка.

Богдан Лепкий.

Гурцуф — славне лічницьке місце на Кримі.

ЛІЧНИЧІ РОСЛИНИ І ПОРАДИ.

Будяк — вивар (гербата) з будяка (не осету) лічить затвердження.

Верба — вивар з кори прикладати до ран.

Вільха (вільшина) — вивар з листя і кори лічить боляки і пухлину.

Гірчиця — потовчи, або змолоти насіння і прикладати, як плястер. Лічить кольки.

Грис — варити (житний, або пшеничний) три чверти години, потім додати меду і ще варити. Давати того вивару слабим, слабовитим та малокровним хоч 2 рази денно по пів горнятка.

Живиця — з сосни, або смереки, можна кожного дня їсти по кілька зерен. Це робить жолудок сильнішим. Запах з живиці добрий на слабість грудей.

Дуб — вивар з листя, кори, або жолудів прикладають на опухи та на всякі рани.

Кульбаба — Сок з кульбаби лічить прищі і бородавки. Гербата з кульбаби лічить біль грудей і пропасницю.

Кровавник — Гербата з нього лічить слабости грудей, корчі, біль голови.

Кропива — вивар лічить флягму й опухи. Жалення кропивою лічить ревматизм.

Капуста квашена — добре прикладати на горячку до голови і грудей, а також на рани і попарені місця. — Солодку прикладають на рани, помастивши сметаною.

Камфора — (спиритс оф Кемфор) лічить корчі, біль крижий, опухи. Суху можна розпускати в алькоголі і натирати.

Кріп і кмін — насіння їх обох, або одного з них варити в сьодокім молоці 10 минут і пити три рази денно. Лічить кольки, корчі, біль голови. Добре вимивати очі.

Крейда — потерту пити з водою, або їсти зі стравою. Лічить ослаблення в середині, нестравність, блідачку.

Лопух — Корінь варять в воді і змивають голову, коли є струпи. Лічить жіночі слабости (уплави).

Липовий цвіт — сушать і пють як чай. Лічить кашель, біль грудий, пропасницю.

Лявне насіння — варять і пють юшку на болі в жолудку, на біль грудий. Зварити густо і прикладати до ран. Це дуже помічне. Можна їсти сухі зерна.

Мятка — вивар лічить болі в сердині, биття серця, нудности.

Морква — Сок з моркви добрий в слабостях грудей. Морква, як пожива, добра для очей.

Мід — Малу ложку меду і півкварту води варити 10 минут. Пити 2 рази денно, це улекшує травлення. Розпущений рідко з водою і переварений лічить очі.

Огірки — росіл з огірків добрий на болі в сердині. Добре прикладати на лишаї.

Овес — Кварту виполоканого вівса зварити в двох квартах води, варити довго, потім відцідити, до юшки додати 2 ложки меду і ще переварити. Пити два рази денно. Помножує кров і скріплює здоровля. — Горячі обклади з вареного вівса, або навіть з полови, помагають при болю ніг, чи чого другого. Взагалі овес вважають добрим ліком. Можна приготувляти купелі слабим навіть з соломи.

Полин — вивар лічить жолудкові слабости, глисти, жовтачку, пропасницю. Побуджує до травлення.

Петрушка — потовчене листя лічить завалки і вкушення пчоли.

Пирий — вариться в сирватці, де кидаєсь кавалок чистого заліза. Пити три рази денно. Лічить нагле застудження, кашель, хрипку, біль грудей.

Папороть — корінь висушити і потерти. Вивар з нього лічить солітера (хробак, що жие в кишках).

Подорожник (спориш) — вивар з нього лічить жовтачку, корчі в сердині.

Румянок — вивар добрий на біль

в середині. застуду, дроз, горячку, біль горла.

Рута — вивар пити, лічить заворот голови, биття серця.

Дика рожа (свербивус) — вивар з свіжих, або сушених ягід лічить запір мочи.

Хрін — прикладати третій, або листя, лічить кольки. Їсти третій з медом, лічить кашель.

На кольки в грудях — з застудження, прикладати горячі обклади з грису, або положити плястер з гірчиці.

Попарення — прикладати квашену капусту, терті бараболі, моркву, лянний олій.

Цитрина — ділає на людське тіло взагалі добре; в усім може помагати, а в нічїм не пошкодить.

На скалічення — помастити рану сирим білком, він засклепить рану і не допустить воздуху і пороху.

Спати — на лівім боці недобре, бо стискається серце.

Нагнітки — перше лікарство: не носити тісних черевиків. Друге —

намочити мякушку з хліба в сильнім оцті і прикладати на ніч до нагніток. Опісля вишпортати. Коли ще не помогло, то повторити.

Горяча вода — Коли вийде затроєння крови і рука чи нога скоро пухне, прикладати ручник намочений в горячу воду, такий горячий, що ледво можна втримати. — Горячі обклади добрі на всякі боляки, чи рани. Коли починаєсь налив, то мочити його в горячій воді, або горяче прикладати. Прикладання горячої води до очей дуже помічне.

Що їсти — В кого в жолудку багато квасу, не повинен квасного їсти. Декому шкодять тоді овочі, мясо, молоко, також ярина. Тут є правило: не наїдайсь добре. Коли ж ти зїв щось і воно тобі добре, їдж дальше, коли не добре — не їдж більше. — Людське тіло не потребує багато солодошів.

Це були би ті загальні способи лічення, яких люде вживали від давних часів.

Конференція в Квебеку в серпни 1943.

Сидять з ліва на право: Іден, Розевелт, княжна Аліція і Чоричл.
Стоять: Ирл Атлон, прем. Кінг, Александер Кадоган і Брекен.

УКРАЇНСЬКІ РОДИНИ, ЩО СПОЛЬЩИЛИСЬ.

Польська політика супроти українців була дуже нахабна і неперебірчива, а що поляки вдобатку мали і політичну силу, то потягнули до себе багато українських заможних родин — княжих і шляхоцьких.

Поляки знали, що так себе збагатять, а українців зубожать. Бо так забрали вони від українців не тільки велике майно, але і вченіших людей, яких народова завсігди треба.

Отже з родин, що мали титули князів, спольщилися:

Острозький	Ружинський,
Корибут,	Кониський,
Вишневецький,	Калинський,
Друцький,	Козловський,
Гірський,	Добровицький,
Заславський,	Крушинський,
Збараський,	Сангушко,
Лукомський,	Глинський,
Слуцький.	Ростовський,
Голшанський,	Корецький
Пронський,	і других багато.

З меншої шляхти:

Тишкевич,	Балабан,
Хоткевич,	Волківський,
Хрептович,	Тріска,
Сосновський,	Туркул,
Пац,	Яловицький,
Сапіга,	Виговський,
Кміт,	Баворовський,
Волович,	Полянський,
Плішка,	Комарницький,
Война,	Желиборський,
Стеткевич,	Борецький,
Кисіль,	Копистянський,
Красносільський,	Лідвишицький,
Шумлянський,	Лверницький,
Шептицький.	Костюшко і др.

Впалає в очи, що більша часть вичислених імен мають закінчення „ський” або „нький”, отже це українські закінчення. Такі закінчення походили від майна, чи місцевости, де майно тих родин було — Острозький від Острога, Шептицький від Шептиць, Збараський від Збаража, Козловський від Козлова і т. д. Це так,

як ми нині говоримо, що коли хтось з Брендону, то кажемо „брендонський”, коли з Алберти — „албертійський”... Отже закінчення „ський” і „цький” не є виключно польські — це наші українські.

Аджеж в нас є Грушевський, Руданський, Хмельницький, Олесницький і др. — це все українці. А їх родинні назви лише показують, з якого місця могли їх предки колись походити.

ДАЛАСЬ НЯ МАМЦЮ.

ЛЕМКІВСЬКА ПІСНЯ.

Далась ня мамцю, далась ня мамцю
Ой далеко од себе,
Заказувалас, заповідалас:
Не ход дівко до мене.

Терплю я рочок, терплю я другий,
Та не можу стерпіти,
Перероблюся в сиву зозулю,
Та прийдеся злетіти.

Ой прилечу я до твого саду,
Та сяду на сливицу:
Ой вийди, вийди моя мамочко
Зраненька на водицу.

Мамочка вийшла, гойшья, а гойшья!
Чого ти хочеш сива?
Прийшлам мамочко тай до садочку,
Бо я його садила.

Моя дівонько, мій голубоньку,
Де твоє біле тіло?
Моя мамочко, мій голубочку,
Од нагости змарніло.

Моя дівонько, мій голубоньку,
Де твої білі шати?
Моя мамочко, мій голубочку,
До коршмоньки забрато.

Моя дівонько, мій голубоньку,
Де твої сиві очи?
Моя мамочко, мій голубочку,
Та виплакала в ночі.

ДЕЩО ПРО НАШУ ЗЕМЛЮ. КІЛЬКА ДАНИХ ПРО КАНАДУ.

Простір.

Простір землі має 196,500,000 кв. миль. Простори суходолу мають 52,372,000 квад. миль, або 26.61%.

З океанів найбільший є Спокійний, або Тихий і має 71,000,000 квадратних миль простору, або 36.05%. По нім іде Атлантийський з простором 34,000,000 квад. миль, або 17.29% земного простору. Третій по величині Індійський, що має 28,000,000 квадратних миль, або 14.22% земного простору. Четвертий — Антарктичний океан, 7,500,000 квадратних миль, або 3.8% всього простору землі, а пятий щодо величини є Арктичний (північний) океан з простором 4,000,000 квадратних миль, або 7.3% простору нашої землі.

Суходіл, як сказано вище, обіймає 52,372,000 квадратних миль, і він поділений на такі континенти: Європа — 3,879,000 квадратних миль, або 1.97%; Азія — 17,057,000 квадратних миль, або 8.63%; Африка — 11,515,000 квад. миль, або 5.81% простору землі; Північна Америка — 9,323,000 кв. миль, або 4.68%; Південна Америка — 6,889,000 квадратних миль, або 3.72%; Австралія і тихоокеанські острови — 3,456,000 квадратних миль, або 1.69% земного простору; прибігунові околиці — 253,000 квад. миль.

Клясифікація суходолу.

Північна й Південна Америка разом обіймає 16,212,000 кв. миль. З того степу є 40%, лісів 30%, гори, пустині й інші неврожайні околиці мають 18%; землі під управою є 12%.

Європа має під управою 27%, степу 24%, неврожайної землі 21%.

Азія має під управою 18% всієї землі, неуправної 45%, лісу 17%, пустині, гори й інші неврожайности 20%.

Африка має пустинь і інших неврожайних полос 28%, лісів 25%, неуправної ще землі 35%, землі під управою 12%.

Австралія має землі під управою 5%, пасовиск і степу 35%, лісів 35%, пустині 25%.

Канада обіймає третину території Британської Імперії і є більша від Зєдинених Держав разом з Аляскою о 111,992 квадратних миль.

Територія Канади обіймає 3,729,665 квадратних миль. Її простір рівняється майже просторови Європи.

Довжина берегів Канади, об які бють хвилі океанів, є майже така, як половина обводу земної кулі — 13,000 миль. Границя між Канадою і Зєдиненими Державами довга 3,000 миль — 1,600 миль суходом, і 1,400 водою.

Найбільший і мабуть найкращий у світі парк є в Канаді й обіймає 5,732 квадратних миль і величиною рівний 16-ом Швайцаріям. Місто Бенф у Скалистих горах (в Алберті) є „брамою” цього великанського парку.

Віддаль між Галифаксом на сході Канади, а Венкувером на заході є більша, ніж віддаль між Лондоном в Англії, а Галифаксом.

З 370,000,000 акрів придатної до управи землі, західні провінції мають 218,900,000 акрів.

Перепис з 1941 року виказав, що Канада має 11,419,000 населення.

РІКА НІЛЬ.

Ніль — належить до найдовших рік в Африці і коли б не Ніль, то Єгипет був би пустинею.

Вода в Нілю пливе дуже поволи, бо спадистість дуже маленька. Ніль пливе долиною коло 10 до 12 миль широкою, а довжина Нілю буде коло 3,400 миль.

В липні починаються в Абисинії, звідки Ніль випливає, дощі і тоді вода в ріці підноситься 24 до 26 стіп і розливається на 12 миль. Це треває до жовтня, отже з води осідає багато намулу. Коли вода забереться, тоді сіють і садять по цілій долині і врожай буває такий, як нігде в другім місци на світі.

Однакож околиця нездорова, коли підчас великої спеки почне долина висихати.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕС.

Вже в воєнній теперішній часі за-снувався Комітет Українців Канади (КУК) з представників груп, на які ділиться український загаль в Канаді. І якраз цей Комітет скликав був в минулому, себто 1943 році, Український Конгрес, що відбувся в Винніпегу 23, 23 і 24 червня.

Доси українці в Канаді славилися Зіздами і Соборами, кругом яких їхня культурна праця збиралася. Думка про Конгрес в Канаді давнійша, та вкінці вона таки здійснилася.

Конгрес відбувся дуже успішно і величаво. Були делегати від організацій з цілої Канади, а крім того велике число гостей, так, що в Конгресі брало участь коло 800 людей. Окремо згадати б, що самих священиків було — українських православних 29, а греко-католицьких 27. Виголошено багато промов. Між бесідниками були й визначні англійці, як проф. Симпсон і проф. Кирконель.

Конгрес відбувся в будинку великого „Роял Александра” готелю (сіпіярського); окремі частини конгресової програми були в Плейгавз театрі і в Авдиторії.

Яке ж значіння мав згаданий Конгрес?

Загально можна сказати, що в Конгресі виявилася сила душі українського загалу.

Конгрес був несподіванкою для тих (ворогів українського народу), які думали, що український загаль не є настільки свідомий і чуткий на поклик важкої справи, щоби післав таке велике своє представництво на Конгрес, яке було.

Конгрес доказав, що праця в напрямі об'єднання груп, на які український загаль ділиться конечна. Першим овочем такої праці був Комітет, а дальшим Конгрес, в якому брали участь навіть ті, що ще недавно стояли від себе дуже далеко. Тут українці побачили, що об'єднання можливе і потрібне.

Конгрес показав, що лише спіль-

ною силою можна велику працю виконувати, і що лише така праця буде корисною цілому українському загаломі і що лише на таку працю дальший світ зверне належну увагу.

Конгрес показав, що коли б знов в будучности веринула важна справа, то український загаль стане при ній навіть ще більше однодушно, як цим разом.

Конгрес був зеркалом, в якому канадійські українці себе так побачили, як не бачили доси. Побачили свою силу і ті можливості, які перед його спільною силою і працею стоять.

А це добра запорука будучого.

ВСЯЧИНА.

Водопади в Канаді — В Монтморенсі водопаді вода спадає 250 стіп. в Наягара 158 стіп, на канадійській стороні, на американській 158; в Йосемайт долині 2,600 стіп; Рибон Фалс 3,300 стіп.

Спів птахів — Найкрасше співає соловій, а за ним йде кілька родів жайворонків.

Великий птах — Кондор, рід м'ясоїдних птахів, що живе в горах Перу, розпростирає крила на 40 стіп.

Найбільші Дзвони — В Кінто, в Японії є мабуть найбільший дзвін на світі, бо високий 24 стопи, а криса грбі 16 цалів. В Москві був (не знати, чи є нині) дзвін 19 стіп і 3 цалі високий, обвід крис 60 стіп і 9 цалів, криса 2 стопи грубі. Він важив 183 тони.

Ціна золота і срібла — Кубічна стопа золота (12x12x12) важить коло 19,300 унцій, а срібла 10,500 унцій. Коли візьмемо, що унція золота коштує подна 20 дол. унція, а ціна срібла коло 1.30, то кубічна стопа золота коштує 400,000, а срібла понад 13,000 доларів.

В ЧІМ КРАСА?

Джерело людської краси спочиває в людській душі, в людському розумі, в людському успособленню. Краса лица зівяне, волосся посивіє, але гарна душа ніколи не зміниться.

Всі люде хочуть бути гарними в очах других людей, а жінки найперше. І таке бажання належить до творчих бажань життя. Чого бажаємо, до того стремимо, те творимо і те здобуємо.

Однакож не завжди люде розуміються на дійсній красі — не знають її якості, ні змісту, ні розміру. Як малосвідомі не розуміються на золоті і можуть брати кождий жовтий метал за золото.

Коли ходить про жінок, то найкрасшою жінкою є жінка широко-свідома, думаюча, здержлива, скромна, обережна без претенсій; та, що знає, де говорити, де мовчати; що вміє відрізнити гарне від поганого, розумне від дурного; та, що найперше радиться свого розуму і свого смаку і має відвагу йти за його вказівками; та, що ставиться до життя з почуттям обов'язків, як робітниця в крузі того життя, серед якого вона знаходиться.

Жінка, в якій можна спостерігати такі прикмети, є гарною жінкою. Її внутрішню, отже моральну красу буде видно в її бесіді, в її голосі, в її погляді, в її поведенню — буде видно навіть в її мовчанці. Вона буде гарною, як людина.

Доперва тепер приходимо до одяжі.

Здержлива і думаюча жінка буде мати на все міру і непотрібного і невідповідного не вбере на себе. Вона образ, а одяг рамці — і вона буде розуміти, що рамці не повинні бути красніші від образу, а то образ стане безwartним.

Лише недумаючі люде хочуть надати собі більше краси і вартости накопичуванням одяжі і прикрас, однакож те накопичування є свідомством проти них. Через їхнє зверхне багатство видно їх внутрішнє убожество.

Голмс.

ПОРІВНЯННЯ МІР ДОВЖИНИ.

Нераз приходитьсь в бесіді чути, або в книжці читати про різні міри довжини, що були в тих краях, де жили українці, отже стає питання: як таку довжину порівняти з мірами довжини в Канаді, чи Стейтах? Тут подаємо порівнявчу табличку деяких таких мір, а хто вміє хоч трохи рахувати, то решту сам собі вирахує.

Давна австрійська миля (що була в Галичині і на Буковині) мала 7.586 кілометрів, себто трошки понад 7 і пів кілометра.

Австрійська миля мала 7.112 російських верстов.

Австрійська миля мала 4.714 англійських статutowих (урядових миль), отже 4 милі і несповна три чверти милі.

Російська верства мала 1.067 кілометра, отже була трошки більшою від кілометра.

Російська верства мала 0.141 авст. милі.

Російська верства мала 0.663 англійської милі, оже була трошки меншою, ніж англійська миля.

Кілометр має 0.621 англ. милі.

Кілометр має 0.937 рос. верстви.

Кілометр має 0.132 австр. милі.

Англійська миля має 1.609 кілометра.

Англ. миля має 1.508 рос. верстви.

Англ. миля має 0.212 австр. милі.

Саме добро.

Брав собі ненашої віри чоловік українську дівчину за наймичку і каже:

— Тобі, Галочко, буде в мене, як в небі; більше будеш сидіти, ніж робити. Встанеш рано, підметеш хату, тай сядь; винесеш сміття, тай сядь; внесеш дров, тай сядь; принесеш води, тай сядь; і так цілий день сядь, сядь, сядь... Та й страва для тебе буде добра: звариш бараболю — юшка твоя, звариш раки — юшка твоя, звариш яйця, юшка твоя; кости з мяса всі твої.

На такий лад завжди потішали Український Нарід ті, що хотіли над ним панувати. Нехай дасть себе в руки взяти, а буде йому житися, як в раю.

ПОЯСНЕННЯ НАЗВ ДЕЯКИХ ЗВІРІВ І ПТАХІВ.

Тур (анг. юрас, урус) — дика худоба, дикий віл, що жив давніше на Україні і в середній Європі, пізніше вигинув. Це рід буйволів. В нас ще нині кажуть: „Дівка, як тур” — себто здорова, сильна. І був князь Буйтур Всеволод”.

Зубр (анг. байсон) — подібний до тура і до американського буйвола, покритий зпереду довгою шерстю. Залишився тепер в Біловській пустині в Європі і на Кавказі, де його уряд охороняє від винищення.

Соболь (анг. сейбл) — жив колись на Україні, а тепер лише на Сибірі. Належить до того роду, що куна (анг. мартен). Буває до три чверти ярда довгий, пушистий хвіст, шерсть довга густа, яснобура. Шкіри дуже дорогі на кожухи.

Куна (анг. мартен) — до пів ярда довга, є кілька родів. Колись на Україні шкір куни вживали замість грошей.

Тхір (анг. полкет) — з того роду, що куна. Нищить миші, щурі, кури, гуси, качки. Шкіри добрі на кожухи.

Ласиця (анг. візел) — з того роду, що куна, в літі зверху бура, в зимі вся біла.

Сокіл (анг. факн; гавк) — рід яструба, є їх кілька родів. Так званих „мандрівних соколів” (коло пів ярда довгий) приучували ловити менших звірів, як заяців. До того роду, що сокіл, належать орли, каня.

Орел (анг. ігл) — є кілька родів.

Каня (анг. кайт) — також звуть „шуліка”, рудава бура, або чорна птиця, з роду яструбів.

Сойка (анг. наткрекер) — птиця з воронячого роду, рожево-сіра, крила з синіми і білими пугами, на кінці білі. Живиться комахами, малими пташками, жолудями, оріхами. М'ясо з неї їдять. — Дівчину звуть „Сойкою”, коли несподівано без важкої причини крикне. І сойка, коли перелітає, без причини кричить.

Дрофа, дрохва — це найбільший сухопутний птах в Європі. Має курячий дзюб, довгу шию, сильні ноги бродить по воді. Довга ярд, а важить

до 30 фунтів, або більше. Жила всюди на Україні, головню в степових степах. Також в Азії й Африці. М'ясо дуже ціниться. В нас про дуже тяжку курку кажуть: „Тяжка як дрофа”.

Видра (анг. отер) — з родини кунів, має між пальцями ніг болону до плавання і сплюснений хвіст. Живе над водами, живиться рибами. Шкіри цінні.

Бобр (анг. бівер) — живе на мілких ріках, де будує з дерева греблі і так зупинює воду, робить стави, щоб мав де жити. На задних ногах має болону до плавання, а хвіст покритий лускою. Шкіра дуже цінна.

Сорока (анг. мегпай) — з роду ворон, чорна, а на плечах і на спині біла; довгий хвіст; їсть, що попаде. Любить блискучі річи і деколи забірає їх і ховає. Є в Канаді.

Соловій (анг. найтінгейл) — завбільшки горобця, сірий, живиться комахами, дуже пологливий. На весні вечером і в ночі самчик гарно співає. Спів соловія належить до найкращих.

Жайворонок (анг. ларк) — з горобячого роду, але трошки більший, як горобець. Є кілька родів, а на Україні найбільше знаний „жайворонок звичайний” (анг. скайларк), що дуже гарно і довго співає підлетівши високо в воздух. — До жайворонків належав посмітюк (посмітюха), з чубочком, що зимою з горобцями літав коло хатів.

Перепилиця (анг. квейл) — з роду диких курей, подібна до куропатви, бура. Живе по полях, звичайно бігає. Спів її, чи крик подібний до „підпіль””. М'ясо дуже смачне.

Борсук (анг. беджер) — з роду кунів, на низьких ногах, шерсть густа. Живиться ягодами, комахами, мишами, вужами. Зимою спить.

Струс (анг. острич) — рід великих птахів в Африці, що не літають. Пір'я цінне для прикрас.

Зазуля, зозуля (анг. куку) — попеляста, з білими пугами зі споду, видає клич: куку, куку. Гнізда не будує, але підкидає яйця в чужі гнізда і чужі пташки її діти виховують.

Бузьок, бусель, черногуз, лелека (анг. сторк) — великий птах, що звичайно будував велике гніздо на верхах будинків. Сам понад ярд високий, білий, кінці крил чорні. Живиться жабами, ящірками, вужами. В Америці його нема.

Подані тут описи звірів і птахів, які не раз згадуються, з додатком англійських назв, будуть інтересні молодшим, які тут виховали. І старші можуть довідатися, як по англійськи вичислені звірі і птахи називаються.

БУДІВЛІ СТАРИННОГО СВІТА.

Найбільша піраміда — в Єгипті висока 543 стіп, боки в долині довгі по 693 стіп кожний, збудована на 11 акрах площі. Верстов каміня має 208. Багато каменів мають 30 стіп довжини, 4 ширини, а 3 грубости.

Колісей — великий театр (амфітеатер) в Римі мав місця для 80, до 100 тисяч видців, був збудований на 5 і пів акрах площі. Тут билися Глядіатори і на перших християн пускано звірів.

Соломонова святиня — збудована коло 1014 р, перед Христом, була 107 стіп довга, 36 стіп широка, а 54 стіп висока. Вхідова прибудова була 36 стіп довга, 18 широка.

Сесостріс — єгипетський фараон, що жив кілька тисяч літ перед Христом, казав зробити величезні фігури — подобу себе і жінки, по 50 стіп високі, а своїх дітей по 28 стіп. І поставив ті фігури в святині.

В будівлі Святині Сонця в Баальбеку, в Сирії, є одноцільні камені понад 60 стіп довгі, 24 грубі, а 16 широкі, рівно вигладжені і повирізблукані. Їх треба було спровадити сюди з дальшого каменолому. Є там також шість величезних колюмн, кожда складаєсь з трох каменів, кождий камінь має в промірі 7 стіп. Кожда колюмна висока 70 стіп. — А є переказ, що Сесостріс спровадив був до Єгипту з Арабських гір, камінь 32 стопі широкий, а 240 стіп довгий.

Святиня Діани — В Ефезі була святиня присвячена богині Діані (богиня місяця) — 425 стіп довга, 225 стіп широка, з 127 колюмнами по 60 стіп високими, що підпирали дах. Її

будували 220 літ. Діана, це латинська назва; греки звали її Артемід — Артеміда.

В українській коляді співаєсь:
„Як Сина породила Панна
Падає в Ефезі Діана”.

З одного каміня — В Іпсамбулі, в Нубії (між Єгиптом й Етіопією) є давня святиня, викована з одної великої скали. В ній є 4 камінні фігури, кожна по 65 стіп висока.

Педестал — себто підстава під пам'ятником Петра Великого в Петербурзі з граніту, важила 1,217 тонів і її перевозили 4 милі землею, а 13 миль водою. Отже будували окрему залізничу дорогу, якою 60 людей цей тягар приборами поволеньки тягнули.

Нинішні механіки не можуть додуматися, яких приборів вживали старинні будівничі для перевоження і підношення таких тягарів. Аджеж це для нинішних приборів забагато.

Все чужинці.

Лихий був хтось на американців і дорікає:

— Панове! Скажіть, що американці зробили? Нічого! Рови і канали в цілій Америці викопали чужинці. Залізничі побудували чужинці. В копальнях працюють чужинці. Хто голосує, як прийдуть вибори, як не чужинці? Так панове! Чужинці навіть Америку відкрили! Без них ви не мали би Америки!

— Це лише звичайний чирак в вас на шиї — каже лікар — але ви мусите мати його перед очима, доки не загоїться.

НАРОДНІ ПРИКАЗКИ.

1. Рано встати, а вчасно оженитися — не пожалуєш.
2. Рахуби повні губи, а мошонка порожня.
3. Нема риби без кости, а чоловіка без злости.
4. Ще з нашого роду не було злого заводу.
5. Не дивниця, що в Різдві метелиця.
6. Рік ми зійшов, як з батога траснув.
7. А що вони там робили? — Табаки понюхали, ради послушали та до дому пішли.
8. Ой куме, чому за вами оден сніп, а за мною два? — А, господарю, бо ви робите собі, а я вам.
9. Де я ся родила, там і кропива мила.
10. Лучший буває розмисл, як замисл.
11. Розмово моя любя! Ти мовчиш, а я слухаю.
12. Більше в нього розуму в п'яті, як в тебе в голові.
13. Бувай здоров розум — побачимось аж завтра! (Так казав пияк).
14. Кого хоче Бог покарати, тому розум відбере.
15. Сам варив сам і пік, тай так минув його вік. (Про безженного).
16. Від сварки до бійки — рукою подати.
17. Як мають сказати „свиня”, то говорять найперше: „Шаную день святий, сонічко ясне, образи святі, коси дівочі, кавалерський стан, тай вас яко чесних, тож вибачайте... свиня”.
18. Де будь, там будь, а свого не гудь.
19. Нині такий світ: Як чоловік попоїсть, то думає, що другий їсти не хоче.
20. Прийшов свічки погасити. (Хто приходить до церкви пізно).
21. Свояки: як наш батько горів, то їх батько грівся.
22. Тут щоби святий до вас прийшов, то би не витримав. (Між сварливими).
23. Сила без голови шаліє, а розум без сили маліє.

ЛЮДСЬКІ МОВИ.

Всіх мов на світі буде коло 3,000. А що деякі мови бувають до себе менше, чи більше подібні, отже творять вони групи, чи родини мов. А ті групи можна ще звести до більших загальних груп. І так:

1. Мови індо-германські, а в тім: Германські (німці, англійці, шведи і др.).
 - Індійські.
 - Романські (італійська, французька і др.).
 - Словянські.
 - Інші (литовська, латишська).
 2. Мови односкладові (Китай).
 3. Японсько-корейські.
 4. Дравідські.
 5. Тюрко-фінські.
 6. Мови середно-африканські.
 7. Маляйські.
 8. Семітсько-арабські (жидівська і др.).
 9. Мови Банту (мурини).
 10. Індійські (Америка).
 11. Кавказькі.
 12. Ще інші (пр. баскійська, що не має собі подібної).
- Вчені зачисляють українську мову до найкрасших мов світа.

ЛЮДСЬКІ РАСИ.

Люде діляться на багато рас, а ті можна звести до кількох. Ось вони:

1. Біла, або кавказька раса.
2. Жовта, або монгольська.
3. Чорна, або мурина.
4. Бура, або маляйська.
5. Червона, або індійська.

Поза ними ще є такі раси, що їх можна окремими расами вважати.

ЛЮДСЬКИЙ ВІК.

Чоловік живе пересічно 35 літ. На кожних 1,000 людей 30 живе до 70 і трошки вище; 630 від 16 до 69. 100 літ доживає 1 на 1000, а 80 літ оден на 500 осіб.

Четвертина людей вмирає між дитинством, а дозрілим віком.

Річно на 1,000 людей вмирає 27.

Г У М О Р.

І співати не можна?

Дала мачуха своїм дітям їсти, тай ще доброї пшоняної каші, а пасинкові ні. Каже:

— Другим разом за двох наїсишся!

Дивиться пасинок, тай почав співати собі під носом:

— І я би зїв, і я би зїв! Гей, го-
го! І я би зїв!

— А березової каші не хочеш?! —
каже мачуха.

Тоді пасинок:

— Ото! Вже й поспівати не мож-
на!

Не варта жити.

Був колись собі такий пияк, що вже перед самою смертю каже дітям:

— Ох тяжко мені діти! Дайте хоч чарочку горівки, поки з цим світом розпрощаюся.

Діти внесли, та не дають.

— Нехай трошки постоїть — ка-
жуть — та розмерзнеться.

— А хіба замерзла?

— Замерзла.

— Коли вже й горівка замерзає —
каже — то не варта на світі жити
доброму чоловікові!

Повернувся на другий бік і вмер.

Непорозуміння

Вмерла Степанови жінка. Якось по похороні ходить він по подвір'ю і говорить сам до себе:

— В сінях її нема, в шопі нема, і де вже я не дивився — нема і нема...

Сусіда, що збоку слухала:

— Не сумуйте, сусідо, звісно —
Божа воля. Бог дав, Бог взяв. Нехай
спокійно спочиває!

Степан:

— Дайте мені спокій з жінкою!
Я шукаю за сокирою.

Лік на нерви.

— Пане доктор, може би дали яку
пораду на нерви мого чоловіка.

— Пораду... Добре. Виїдьте на мі-
сяць-два...

— А куди?

— Ви до Венкверу, а він до Галі-
факсу. Це добрий лік на нерви.

Примірний син.

Їдуть залізницею два чоловіки і говорять.

— У вас є діти?

— Є оден син.

— А чи курить він?

— Ні.

— А чи любить собі підпити?

— Ніколи.

— А танцює?

— Ні.

— А чи любить по забавах ходи-
ти?

— Не любить.

— Гарно! Дуже гарно! Значить —
ночами не волочиться.

— Ні! Спати йде дуже скоро.

— А кілька йому літ?

— Шість місяців.

Вчена промова.

Не в нашому це було краю, а десь. Вмер високий достойник, може генерал, може міністер, або ще щось. Отже як його ховали, то багато похоронних промов було, а оден бесідник хотів говорити дуже по вченому, отже й каже:

— Що це лежить? Тіло. А чого воно лежить? Бо їх благородіє вмерли.. Смерте, смерте, сухоребрице!... Не дармо тебе латинці називали морс, бо як морснеш кого, то аж ноги задре!

Думала, що він.

Їздив чоловік до моря, на море подивитися, скупатися. Був там два тижні. Коли вернув, каже жінка:

— Слава Богу, що ти вернувся, а то я так журилася, я не думала тебе бачити...

— А то чому?

— Та тому, що я вчитала в газеті, що там якийсь божевільний скочив зі скали в море і втопився...

Добрі робітники.

— Кілько вас всіх працює в кова-
ля?

— З ковалем трох?

— Трох... А без коваля?

— Без коваля ми мало що робимо.

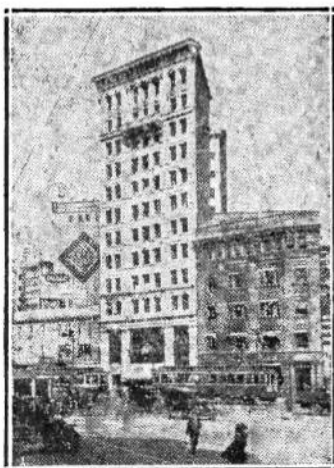
ЗМІСТ КАЛЕНДАРЯ.

ПРОЗА

	Сторона
Календарні відомости	3—7
Календар по місяцях і днях, Устав	8—30
Історичний Календар	32
Новорічні бажання	35
Українська Святочна Легенда	38
З писань Осипа Маковея	39
Уваги молодим людям	42
Михайло Старицький — життя і вірші	43
Чорнохліб — Подорож Шевченка	45
Бог в українських приповідках	58
З того світу	59
Як жили і святкували два сусіди	61
Як Хмельницький приймав послів	65
Чорнохліб — Культурні корови	69
Громадська делегація	73
Як Кир починав царювати	75
Подорож „інкогніто”	77
Дещо з нашої політики і дипломатії	79
Подібність близнят	82
Українські вояки	83
Будь ласка повторіть	88
Дім, діти, виховання	89
Де і коли сміятися	92
Людська довговічність	93
Донька свого народу	95
Історія шахів	96
Назви деяких дерев, корчів, овочів	97
Як жінка вратувала чоловіка	100
Григорій Сковорода	101
Воюючі держави в минулій війні	104
Велика французька революція	105
Коли гроші знайшла	106
Доля народів. — Шлях великих	107—8
Про писання листів	109
Знання мов. — Двоє дітей	113—4
Лічнічі рослини і поради	115
Українські родини, що спольщились	117
Дещо про Землю, Канаду, Ніль	118
Український Конгрес	119
В чім краса? Міри довжини	120
Про деяких звірів і птахів	121
Старинні будівлі, Мови, Раси, приказки, гумор	122—4

ВІРШІ В КАЛЕНДАРІ:

Новий роче! сторона 33; З Шевченкових поезій — 34; З віршів Старицького — 43; Свати — 60; Рідні брати. Веснянка — 64; До ночі — 72; Український полк іде — 76; Пісня про правду і неправду — 81; Народна слава — 87; Питання — 94; Минають дні — 100; Патріот — 103; З віршів Б. Лепкого — 112; Далась ня мамцю — 117.

McARTHUR BUILDING,
Cor. Portage Ave & Main St.

Телефон Бюро 95 075

Резиденції 52 502

ДР. ВОЛ. Ф. БАЧИНСЬКИЙ

M.D. (Man.), L.M.C.C.

ОПЕРАТОР, ЛІКАР, АКУШЕР.

Спеціалізує при операціях найновішими способами
для знечулення.

Маємо апарат Рентгена для знімання ЕКС-РЕЙ (X-RAY)
Пересвітлювання Флуороскопією
і Радіотермія (Short Wave Therapy)

Адреса канцелярії:
DR. V. F. BACHYNSKI
405 McArthur Bldg.
WINNIPEG, MAN.

Резиденції:
281 SCOTIA STREET
До резиденції приймається
лиш вечорами і через
апойнтмент.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ В ЕДМОНТОНІ

МАЄ НА СКЛАДІ: Найновіші театральні книжки та прибори до характеристики, Ноти для хорів. Оповідання, Повісти, Романи, Тлумачі, Календарі, Образи і інші річі, які входять в обсяг книгарства.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД: Грамофонових рекордів, Грамофонів, Радій, Скрипок, Мандолін, Гітар і всі прибори до музичних інструментів.

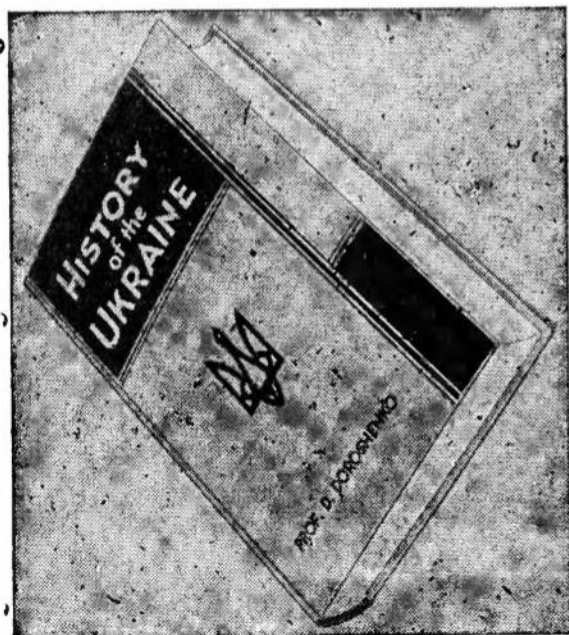
Продаємо Канадійські і Старокраєві нитки, Канви і Узори до вишивання.

Адреса:

UKRAINIAN BOOK STORE

10348—101 Street

Edmonton, Alta.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Написав Проф. Д. Дорошенко

Вступне слово написав
Проф. С. В. Симсон.

Ця Історія України повинна знаходитися в кожній свідомій українській хаті.

Оправлена в сильне полотно і коштує з пересилкою
\$3.50.

Замовлення посилайте до:

UKRAINIAN VOICE

Box 3626 Winnipeg, Man.

ДР. Г. НОВАК

M.D., C.M.

ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

Dr. G. NOVAK

459 Selkirk Ave., cor. Powers St.

WINNIPEG, MANITOBA

Телефон: 54 351

ДР. П. ЗАКУС

ДЕНТИСТ

веде свою канцелярію
під числом:

592 SELKIRK AVE.

WINNIPEG, — MANITOBA

Телефон офісу 55 043

ДР. І. ВЕРХОМИН

і

ДР. П. Г. КОЗЯК

ЛІКАРІ Й ОПЕРАТОРИ

Х-Рей і Фізіо-Терапія

Тел. Офісу 24543

Dr. J. VERCHOMIN Dr. P. H. KOZIAK

Тел. дому 25884

Тел. дому 81862

541 TEGLER Bldg., EDMONTON, Alta.

ДР. П. ГУЦУЛЯК

Дентист

веде свою канцелярію під ч.
270 PHYSICIANS & SURGEONS Bldg.
86 BLOOR STREET West
TORONTO, ONT.

Телефон KI 6727

Вечорами тільки за попереднім
умовленням.

ДР. Ю. Е. ДРАГАН

M.D., C.M., L.M.C.S.

Лікар, Акушер і Оператор

Член Домініанської Ради Лікарів.

З практикою по шпиталях
в Рочестер, Філадельфії,
Бостоні, Нью Йорку
та Балтімор.

611 Canada Building,
SASKATOON, SASK.

(Коло сіенарської стації)

Ukrainian Book Store

229—20th Street West
SASKATOON, SASK.

Найновіші українські книжки,
музичні інструменти і т. ін.
На бажання висилаємо наш
каталог даром.

За точну і чесну обслугу ручить

П. ТКАЧУК, власт.

ДР. П. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.S.

Лікар, Акушер і Оператор

Dr. P. POTOSKI

YORKTON, SASK.

Телефон 117

А. Т. ВАВРИНЮК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК,
НОТАР і т. д.

Перепроводжує всякі судові справи —
карні, цивільні, спадкові і розводіві.
Також справи старокраєві.

Адреса:

A. T. WARNOCK, LL.B.

Barrister & Solicitor

Ramsay Block,

DAUPHIN, MAN.

Tel. 63

HEAR, ARSENYCH and MURCHISON

**Адвокати, Повновласники,
Нотарі і т. д.**

Перепроводжуємо судові справи, карні і цивільні. Також справи старокраєві. Позички на звичайний процент на оброблені фарми і міські реальності.
ПИШІТЬ ПО УКРАЇНСЬКИ.

Адреса:

**712 McINTYRE BLOCK,
Winnipeg, Man.
Телефон 94 122**

ДР. М. ПОТОЦЬКИЙ

M.D., L.M.C.C.

Лікар, Акушер і Оператор

Dr. M. POTOSKI

FRANKLIN BLOCK

**Телефон 416 Box 656
DAUPHIN, MAN.**

I. P. СОЛОМОН

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і т. д.

Перепроводжує всякі справи — карні і цивільні.

Адреса:

**J. R. SOLOMON, LL.B., M.L.A.
701 McIntyre Bldg., Winnipeg, Man.
Телефон 93 071**

М. Н. ГРИГОРЧУК

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і т. д.

Перепроводжує всякі судові справи, карні, цивільні і тестаментальні.

Адреса:

**M. N. HRYHORCHUK, B.A., LL.B.
Box 81, Ethelbert, Man.**

„ВІСТНИК”

Орган Української Православної Церкви в Канаді.

ПОЧАВ ВИХОДИТИ 1924 РОКУ.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В МІСЯЦІ.

Побіч справ релігійних і церковних „ВІСТНИК” інтересується справами Української Культури, справами виховання і взагалі громадськими справами українського життя.

В „ВІСТНИКУ” знайдете матеріал, якого не знайдете деінде — і тому „ВІСТНИК” повинен бути в КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

ПЕРЕДПЛАТА НА РІК ОДЕН ДОЛЯР.

Адресуйте:

THE HERALD

BOX 3626 Sta. B.

WINNIPEG, MAN.

